

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

بررسی پدیده قاچاق زنان

رضا رمضان نرگسی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بررسی پدیده قاچاق زنان

نویسنده:

رضا رمضان نرگسی

ناشر چاپی:

مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۱	بررسی پدیده قاچاق زنان
۱۱	مشخصات کتاب
۱۱	اشاره
۱۳	فهرست مطالب
۲۲	دبیاجه
۲۵	پیش گفتار
۲۸	بخش اول: کلیات
۲۸	اشاره
۲۹	۱- بیان مسئله
۳۱	۲- ضرورت بررسی موضوع قاچاق زنان
۳۲	۳- تعریف مفهوم قاچاق زنان
۳۵	۴- هدف از تحقیق درباره پدیده قاچاق زنان
۳۵	۵- پرسش های اساسی
۳۶	۶- پیشینه تحقیق درباره قاچاق زنان
۳۶	۷- قاچاق زنان از جنبه های گوناگون
۳۷	۸- روش تحقیق
۳۹	بخش دوم: بررسی ابعاد قاچاق زنان
۳۹	اشاره
۴۰	۱- قاچاق زنان در متون دینی اسلام
۴۵	۲- تاریخچه قاچاق زنان
۴۸	۳- بررسی وضعیت قاچاقچیان و قربانیان آن در ایران
۴۸	اشاره
۴۸	وضعیت قاچاقچیان

۵۰	وضعیت قربانیان
۵۰	سن قربانیان قاچاق
۵۰	طبقه اجتماعی
۵۱	سطح تحصیلات قربانیان
۵۲	وضعیت خانوادگی
۵۲	ویژگی های فردی و شخصیتی دختران فراری
۵۳	علل فرار دختران از خانه
۵۷	۴- چگونگی قاچاق زنان ایرانی
۵۷	اشاره
۵۷	فریب
۵۷	اشاره
۵۷	الف) وعده اعطای شغل پردرآمد و مناسب در کشورهای خارج
۵۸	ب) دادن قول ازدواج
۵۹	ج) فرزند خواندگی
۶۰	د) شکار دختران فراری
۶۱	ه) طرح دوستی
۶۲	توسل به زور
۶۲	اشاره
۶۲	الف) آدم ربایی
۶۴	ب) تهدید به آبرو ریزی
۶۴	ج) تجاوز، اجبار و تحمیل
۶۵	از طریق اینترنت
۶۶	۵- علل مشترک قاچاق زنان
۶۶	اشاره
۶۶	یک - ضعف باورهای دینی
۶۸	دو - نارسایی بین فرهنگ و ساخت اجتماعی

۶۹	سه _ نبود فرصت های شغلی مناسب
۷۱	۶- علل قاچاق زنان توسط قاچاقچیان
۷۱	اشاره
۷۱	الف) علل فرهنگی
۷۱	اشاره
۷۱	دگرگونی ارزش ها
۷۴	متناسب نبودن نقش ها و پاداش ها
۷۴	ب) علل اقتصادی قاچاق
۷۴	سودآور بودن قاچاق
۷۵	ج) علل حقوقی قاچاق
۷۵	عاری بودن از خطر
۷۶	خلاء قانونی
۷۷	۷- علل قاچاق به لحاظ قاچاق شونده
۷۷	الف) بررسی علل فرهنگی
۷۷	غرب زدگی
۷۹	خود کم بینی
۷۹	انحراف های اخلاقی
۷۹	اشاره
۸۲	بررسی علت انحراف های اخلاقی در میان زنان و دختران
۸۲	اشاره
۸۲	انحراف های فردی
۸۳	انحراف های گروهی
۸۵	تبیین رفتار انحرافی در میان زنان و دختران ایرانی
۸۵	اشاره
۸۵	اختلال در جامعه پذیری:
۸۷	مهاجرت روستاییان به شهر

- از دیاد شکاف میان نسل ها ۹۲
- (ب) علل خانوادگی ۹۳
- وضعیت ناهنجار خانوادگی ۹۳
- خشونت و آزار جنسی، جسمی و روحی در خانواده ۹۴
- اشاره ۹۴
- خشونت جنسی در خانواده ۹۶
- خشونت روانی در خانواده ۹۷
- عدم امکان ازدواج ۹۸
- (ج) علل اقتصادی ۹۸
- فقر شدید مالی ۹۸
- توقعات فزاینده زنان و احساس محرومیت نسبی ۹۹
- وجود تقاضا در کشورهای اروپای غربی و آمریکا ۱۰۰
- ۸- پی آمدهای فردی قاچاق زنان ۱۰۲
- اشاره ۱۰۲
- یک _ تنزل شخصیت زن یا بردگی مدرن ۱۰۲
- اشاره ۱۰۲
- ابتلا به وضعیت ناگوار و بهره کشی های گوناگون ۱۰۳
- برداشتن اندام ۱۰۴
- سردرگمی و فلاکت در کشور بیگانه ۱۰۵
- ابتلا به بیماری های گوناگون جنسی نظیر ایدز ۱۰۶
- دو _ پی آمدهای خانوادگی قاچاق زنان ۱۰۷
- سه _ پی آمدهای اجتماعی قاچاق زنان ۱۰۹
- ۹- وضعیت قوانین مربوط به قاچاق زنان ۱۱۱
- اشاره ۱۱۱
- تاریخچه وضع قوانین جهانی برای مبارزه با قاچاق زنان ۱۱۱
- وضعیت قوانین مربوط به قاچاق زنان در ایران ۱۱۵

۱۱۹	۱۰- راهکارهای مؤثر برای مقابله با قاچاق زنان
۱۱۹	اشاره
۱۱۹	الف) راهکارهای حقوقی
۱۱۹	وضع قوانین مناسب
۱۱۹	عملیاتی کردن قوانین موجود و اجرای جدی آن ها
۱۲۰	جلب اعتماد قربانیان برای همکاری با دستگاه قضایی
۱۲۱	همکاری دولت ها با یکدیگر
۱۲۱	ب) راهکارهای فرهنگی
۱۲۱	نظارت اجتماعی
۱۲۲	نظارت غیررسمی
۱۲۳	عوامل نظارت اجتماعی غیر رسمی (جامعه پذیری)
۱۲۵	افزایش دانش و معرفت زنان
۱۲۵	دادن آموزش های لازم به دختران دوره راهنمایی
۱۲۵	تلاش در بازپروری قربانیان قاچاق
۱۲۶	ارائه آگاهی های لازم به مسئولان مربوطه
۱۲۶	ج) راهکارهای اقتصادی
۱۲۶	ایجاد فرصت های شغلی مناسب برای بانوان فاقد سرپرست
۱۲۷	در نظر گرفتن بودجه ای برای قربانیان
۱۲۷	بالا بردن هزینه های اجتماعی _ اقتصادی قاچاق زنان
۱۲۸	بخش سوم: همراه با برنامه سازان
۱۲۸	اشاره
۱۲۹	۱- نقد عملکرد رسانه در خصوص قاچاق زنان
۱۳۱	۲- پیشنهادی کلی
۱۳۴	۳- پیشنهادهای برنامه ای
۱۳۹	۴- معرفی مراکز و نهادهای مرتبط با موضوع
۱۴۰	۵- پرسش های کارشناسی

- ۱۴۲ ۶- پرسش های مردمی
- ۱۴۳ سخن پایانی
- ۱۴۴ معرفی منابع در خصوص قاچاق زنان
- ۱۴۵ پیوست ها
- ۱۴۵ اشاره
- ۱۴۵ چند گزارش از قاچاق زنان برای استفاده در فیلم نامه نویسی
- ۱۴۵ اشاره
- ۱۴۵ الف) قضیه فریب خوردن دختری به نام فریبا
- ۱۴۷ ب) گزارش روزنامه اعتماد، ۲۹ تیر ۱۳۸۲ درباره دختر ۱۸ ساله ای به نام «مریم»
- ۱۴۸ ج) گزارش روزنامه انتخاب مورخ سه شنبه ۱۱ شهریور ۱۳۸۲ درباره دختری به نام «ملیحه»
- ۱۵۰ د) گزارشی درباره یک زن قاچاق شده از اروپای شرقی
- ۱۵۲ کتاب نامه
- ۱۵۲ کتاب ها
- ۱۵۳ نشریات
- ۱۵۶ سایت های اینترنتی
- ۱۵۷ درباره مرکز

بررسی پدیده قاچاق زنان

مشخصات کتاب

شابک: ۷۵۰۰ ریال ۹۶۴-۸۶۰۶-۴۱-۲:

شماره کتابشناسی ملی: ۱۶۶۳۶۴۶

عنوان و نام پدیدآور: بررسی پدیده قاچاق زنان / رضا رمضان نرگسی .

مشخصات نشر: قم: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهشهای اسلامی، ۱۳۸۳.

مشخصات ظاهری: ۱۲۰ص.

یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۱۷] - ۱۲۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: زنان آزاردیده

موضوع: آدم ربایی

رده بندی دیویی: ۳۶۴/۱۵۵۵

رده بندی کنگره: HV۶۶۲۶/۳/۱۳۸۳ ۴

سرشناسه: رمضان نرگسی، رضا

شناسه افزوده: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران. مرکز پژوهشهای اسلامی

ص: ۱

اشاره

فهرست مطالب	۳
دیباچه	۱۱
پیش گفتار	۱۴
بخش اول	۱۷
کلیات	۱۷
۱. بیان مسئله	۱۸
۲. ضرورت بررسی موضوع قاچاق زنان	۲۰
۳. تعریف مفهوم قاچاق زنان	۲۱
۴. هدف از تحقیق درباره پدیده قاچاق زنان	۲۴
۵. پرسش های اساسی	۲۴
۶. پیشینه تحقیق درباره قاچاق زنان	۲۵
۷. قاچاق زنان از جنبه های گوناگون	۲۵
الف) آسیب اجتماعی	۲۵
ب) جنبه فرهنگی	۲۶
ج) جنبه اقتصادی	۲۶

.....	د) جنبه خانوادگی	۲۶
.....	ه) جنبه شخصیتی	۲۶
.....	و) جنبه حقوقی	۲۶
.....	۸. روش تحقیق	۲۶
.....	بخش دوم .	۲۸
.....	بررسی ابعاد قاچاق زنان	۲۸
.....	۱. قاچاق زنان در متون دینی اسلام	۲۹
.....	۲. تاریخچه قاچاق زنان	۳۳
.....	۳. بررسی وضعیت قاچاقچیان و قربانیان آن در ایران .	۳۶
.....	وضعیت قاچاقچیان .	۳۶
.....	وضعیت قربانیان	۳۸
.....	سن قربانیان قاچاق	۳۸
.....	طبقه اجتماعی	۳۸
.....	سطح تحصیلات قربانیان	۳۹
.....	وضعیت خانوادگی	۴۰
.....	ویژگی های فردی و شخصیتی دختران فراری .	۴۰
.....	علل فرار دختران از خانه	۴۱
.....	۴. چگونگی قاچاق زنان ایرانی	۴۵
.....	فریب	۴۵

- الف) وعده اعطای شغل پردرآمد و مناسب در کشورهای خارج . ۴۵
- ب) دادن قول ازدواج . ۴۶
- ج) فرزند خواندگی ۴۷
- د) شکار دختران فراری ۴۸
- ه) طرح دوستی ۴۹
- ازدواج دروغین. ۴۹
- توسل به زور ۵۰
- الف) آدم ربایی . ۵۰
- ب) تهدید به آبروریزی ۵۲
- ج) تجاوز، اجبار و تحمیل ۵۲
- از طریق اینترنت ۵۳
۵. علل مشترک قاچاق زنان..... ۵۴
- یک ضعف باورهای دینی..... ۵۴
- دو نارسایی بین فرهنگ و ساخت اجتماعی . ۵۶
- سه نبود فرصت های شغلی مناسب ۵۷
۶. علل قاچاق زنان توسط قاچاقچیان . ۵۹
- الف) علل فرهنگی . ۵۹
- دگرگونی ارزش ها ۵۹

- متناسب نبودن نقش ها و پاداش ها ۶۲
- ب) علل اقتصادی قاچاق ۶۲
- سود آور بودن قاچاق ۶۲
- ج) علل حقوقی قاچاق ۶۳
- عاری بودن از خطر ۶۳
- خلاً قانونی ۶۴
۷. علل قاچاق به لحاظ قاچاق شونده ۶۵
- الف) بررسی علل فرهنگی ۶۵
- غرب زدگی ۶۵
- خود کم بینی ۶۷
- انحراف های اخلاقی ۶۷
- بررسی علت انحراف های اخلاقی در میان زنان و دختران ۷۰
- انحراف های فردی ۷۰
- انحراف های گروهی ۷۱
- تبیین رفتار انحرافی در میان زنان و دختران ایرانی ۷۳
- اختلال در جامعه پذیری: ۷۳
- مهاجرت روستاییان به شهر ۷۵
- ازدیاد شکاف میان نسل ها ۸۰

- ب) علل خانوادگی ۸۱
- وضعیت ناهنجار خانوادگی ۸۱
- خشونت و آزار جنسی، جسمی و روحی در خانواده..... ۸۲
- خشونت جنسی در خانواده ۸۴
- خشونت روانی در خانواده ۸۵
- عدم امکان ازدواج ۸۶
- ج) علل اقتصادی ۸۶
- فقر شدید مالی ۸۶
- توقعات فزاینده زنان و احساس محرومیت نسبی ۸۷
- وجود تقاضا در کشورهای اروپای غربی و آمریکا ۸۸
۸. پی آمدهای فردی قاچاق زنان..... ۹۰
- یک تنزل شخصیت زن یا بردگی مدرن ۹۰
- ابتلا به وضعیت ناگوار و بهره کشی های گوناگون..... ۹۱
- برداشتن اندام ۹۲
- سردرگمی و فلاکت در کشور بیگانه ۹۳
- ابتلا به بیماری های گوناگون جنسی نظیر ایدز ۹۴
- دو پی آمدهای خانوادگی قاچاق زنان ۹۵
- سه پی آمدهای اجتماعی قاچاق زنان ۹۷

۹. وضعیت قوانین مربوط به قاچاق زنان ۹۹
- تاریخچه وضع قوانین جهانی برای مبارزه با قاچاق زنان..... ۹۹
- وضعیت قوانین مربوط به قاچاق زنان در ایران ۱۰۳
۱۰. راهکارهای مؤثر برای مقابله با قاچاق زنان ۱۰۷
- الف) راهکارهای حقوقی ۱۰۷
- وضع قوانین مناسب ۱۰۷
- عملیاتی کردن قوانین موجود و اجرای جدی آن ها ۱۰۷
- جلب اعتماد قربانیان برای همکاری با دستگاه قضایی ۱۰۸
- همکاری دولت ها با یکدیگر ۱۰۹
- ب) راهکارهای فرهنگی ۱۰۹
- نظارت اجتماعی ۱۰۹
- نظارت غیررسمی ۱۱۰
- عوامل نظارت اجتماعی غیر رسمی (جامعه پذیری) ۱۱۱
- افزایش دانش و معرفت زنان..... ۱۱۳
- دادن آموزش های لازم به دختران دوره راهنمایی ۱۱۳
- تلاش در بازپروری قربانیان قاچاق..... ۱۱۳
- ارائه آگاهی های لازم به مسئولان مربوطه ۱۱۴
- ج) راهکارهای اقتصادی ۱۱۴
- ایجاد فرصت های شغلی مناسب برای بانوان فاقد سرپرست ۱۱۴

- در نظر گرفتن بودجه ای برای قربانیان ۱۱۵
- بالا بردن هزینه های اجتماعی اقتصادی قاچاق زنان ۱۱۵
- بخش سوم: همراه با برنامه سازان ۱۱۶
۱. نقد عملکرد رسانه در خصوص قاچاق زنان ۱۱۷
۲. پیشنهادی کلی ۱۱۹
۳. پیشنهادهای برنامه ای ۱۲۲
۴. معرفی مراکز و نهادهای مرتبط با موضوع ۱۲۷
۵. پرسش های کارشناسی ۱۲۸
- الف) پرسش های حقوقی ۱۲۸
- ب) پرسش های جامعه شناختی ۱۲۸
- ج) پرسش های روان شناسی ۱۲۹
۶. پرسش های مردمی ۱۳۰
- سخن پایانی ۱۳۱
- معرفی منابع در خصوص قاچاق زنان ۱۳۲
- پیوست ها ۱۳۳
- چند گزارش از قاچاق زنان برای استفاده در فیلم نامه نویسی ۱۳۳
- الف) قضیه فریب خوردن دختری به نام فریبا ۱۳۳
- ب) گزارش روزنامه اعتماد، ۲۹ تیر ۱۳۸۲ درباره دختر ۱۸ ساله ای به نام «مریم» ... ۱۳۵
- ج) گزارش روزنامه انتخاب مورخ سه شنبه ۱۱ شهریور ۱۳۸۲ درباره دختری
به نام «ملیحه» ۱۳۶

د) گزارشی درباره یک زن قاچاق شده از اروپای شرقی ۱۳۸

کتاب نامه ۱۴۰

کتاب ها ۱۴۰

نشریات ۱۴۱

سایت های اینترنتی ۱۴۳

ص: ۱۰

امروزه، قاچاق انسان پدیده شومی است که در گستره جهانی نمود یافته است. این پدیده زشت به منظور استفاده از نیروی کار در کارگاه‌های سخت، کار خانگی یا کشاورزی، خرید و فروش زنان برای روسپی‌گری و کلوپ‌ها و هرگونه بهره‌کشی ظالمانه و ستمگرانه از لحاظ جنسی و اقتصادی صورت می‌پذیرد.

در این میان، قاچاق زنان از دیرباز گریبانگیر جامعه بشری بوده است؛ به گونه‌ای که در صدر اسلام تلاش‌هایی برای مبارزه با این پدیده نامیمون انجام گرفته است. قرآن مجید در آیه سی و سوم سوره نور افراد را از این عمل نهی می‌کند. این امر نشان‌دهنده شیوع این عمل در آن دوران بوده است. اهتمام شارع مقدّس به این امر به اندازه‌ای است که پیامبر اسلام فروختن انسان آزاد را در زمره سه گناه کبیره‌ای می‌شمارد که خداوند آن را نخواهد آمرزید. (۱)

همچنین وقتی به امام صادق علیه السلام گفتند فردی زنی را ربوده و

ص: ۱۱

فروخته است، امام علیه السلام حکم به قطع دست رباینده داد.^(۱)

بنابراین، آموزه های دینی ما بیانگر مخالفت جدی با چنین پدیده شومی است، ولی با این نکوهش ها و مخالفت های جدی، متأسفانه این عمل شنیع هم اینک کم و بیش در گوشه و کنار ایران اسلامی دیده می شود و گروه هایی نیز در این ارتباط فعالند؛ گروهی از زنان قواد، بنام و فاسد می کوشند پس از صید دختران و زنان جوان آنان را به دلایل دیگر کشورها بفروشند. گروه فعال دیگر جوانان اوباش و شرور هستند که در قالب باندهای زیرزمینی به ربودن دختران جوان اقدام می کنند. همچنین نقش برخی دلایل که نقش واسطه ای را برای قاچاق دختران و زنان به کشورهای حاشیه خلیج دارند را نمی توان نادیده گرفت. از آنجا که پیکان حمله این قاچاقچیان به ترکیب جمعیتی جوان است و جوانان از سرمایه های اصلی هر مملکتی هستند. توجه به این امر ضروری می نماید.

پژوهشگر ارجمند جناب آقای رضا رمضان نرگسی با درک این وضعیت حساس با ارائه تعریفی از پدیده شوم قاچاق زنان، بررسی تاریخچه آن در ایران و جهان، و عوامل مؤثر در وقوع این جرم و پی آمدهای فردی، خانوادگی و اجتماعی این پدیده را بررسی کرده و در پایان، با ارائه پیشنهادات و راهکارهای اساسی در زمینه برخورد قانونی و فرهنگی با این معضل کوشیده است تا فرهنگ سازان رسانه اسلامی را هرچه بیشتر

ص: ۱۲

با این پدیده شوم آشنا کند و وظایف سنگین آنان را در زدودن این پدیده نامیمون یادآور شود. با امید به این که با هوشیاری و به کارگیری سیاست های تأثیرگذار در رسانه ملی، در آینده شاهد چنین پدیده های شومی در جامعه اسلامی نباشیم.

اِنَّهٗ وَلِیُّ التَّوْفِیْقِ

اداره کل پژوهش

مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما

ص: ۱۳

با آن که بشر به لحاظ مادی، روز به روز مسیر رشد را می پیماید و بر پله های ترقی گام می نهد، ولی هم زمان با گام نهادن بر سکوی بلند فن آوری و بهره مند شدن از آخرین تکنولوژی، به لحاظ انسانیت، مسیر سقوط را می پیماید و روز به روز خلق و خوی شیطانی به خود می گیرد؛ به گونه ای که امروزه، فرشته عفت و اخلاق، از بسیاری از جوامع رخت بر بسته است.

زن که در پشت پرده حیا مسجود ملائکه آسمان، شریک بلامنازع زندگی، همدم و هم راز اولیاء الله، تربیت کننده نوابغ و مردان بزرگ بوده است، در معرض هجوم همه سویه جریان های شیطانی که جز به پول نمی اندیشند، قرار گرفته و کرامت ذاتی اش زیر خروارها خاک مدفون شده است.

نخستین ثمره تمدن به اصطلاح طلایی، فروپاشی خانواده ها و برهم ریختن اساس ازدواج ها بود؛ به گونه ای که مقدس ترین روابط انسانی میان زن و مرد یکباره فروریخت و زن به صورت یک کالای مصرفی درآمد و عده ای توانستند همچون کالایی، هر نوع بدی و خیانت و بی حرمتی را نسبت به مقام وی روا دارند و او را پس از مصرف، به دور

اندازند؛ درست مانند کالایی که تاریخ مصرف آن گذشته باشد.

امروزه در برخی از جوامع برای این که بتوانند از وجود زن در راه هدف های شیطانی استفاده کنند، لازم بود زن را از آغوش گرم خانواده جدا سازند و برای دور کردن او از آرامش طبیعی خود با طرح موضوع های فریبنده ای هم چون آزادی، فمینیسم (برابری زن و مرد در همه عرصه ها) و... او را فریب دهند تا بتوانند از او در مسیر هدف های پلید خود بهره گیرند. در زمانی که غوغای عدالت طلبی و حقوق بشر گوش جهانیان را پر کرده است، بشریت شاهد بدترین نوع برده داری در طول حیات خود، یعنی برده داری جنسی است. اگر در زمان های گذشته و به گفته غربی ها در دوران بربریت بشر زنی که عنوان برده به خود می گرفت، تنها صاحب آن حق تمتع داشت، ولی امروزه (یعنی به گفته غربی مآب ها در عصر طلایی تمدن بشریت) زنان به عنوان برده های جنسی خرید و فروش می شوند، بی آن که خودشان حق انتخابی داشته باشند. حتی گاه زنی چندین بار خرید و فروش می شود. دولت ها نیز با همه کوشش ها و اجرای طرح هایی برای مبارزه با این پدیده شوم، هنوز نتوانسته اند در جلوگیری از خرید و فروش زنان و کودکان توفیقی به دست آورند. تقریباً هیچ نقطه ای از جهان را نمی توان یافت که به نوعی از این پدیده و پی آمدهای شوم آن به دور باشد.

در این تحقیق کوشیده ایم تا جنبه های این عمل شیطانی را بررسی و علل و عوامل گرایش عده ای به این شغل کثیف را روشن کنیم. هم چنین با نمایاندن عوامل سقوط در دام این شیادان، در حد توان بر آگاهی

هم وطنان عزیز درباره این پدیده شوم بیفزاییم تا در نهایت بتوانیم با ارائه راهکارهایی، قدمی هرچند کوچک در جهت از میان برداشتن آن برداریم. از آن جایی که این پدیده ناپاست و کمتر تحقیق علمی، به ویژه با دید جامعه شناسانه در این رابطه صورت گرفته است، انجام این تحقیق با مشکلات فراوانی همراه بود که امید می رود این تحقیق آغازی برای تحقیقات پربارتر و گسترده تر باشد.

ص: ۱۶

بخش اول: کلیات

اشاره

بخش اول: کلیات

زیر فصل ها

۱. بیان مسئله

۲. ضرورت بررسی موضوع قاچاق زنان

۳. تعریف مفهوم قاچاق زنان

۴. هدف از تحقیق درباره پدیده قاچاق زنان

۵. پرسش های اساسی

۶. پیشینه تحقیق درباره قاچاق زنان

۷. قاچاق زنان از جنبه های گوناگون

۸. روش تحقیق

ص: ۱۷

با آن که از آغاز قرن ۱۹ م. در سطحی گسترده سازمان های سیاسی جهان، به مبارزه علیه بردگی پرداختند، ولی بردگی دختران و زنان و خرید و فروش آنان به منظور خدمتکاری و واداشتن آنان به اعمال خلاف عفت هنوز ادامه دارد. (۱)

از ابتدای دهه ۱۹۹۰ میلادی، به ویژه پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و بلوک شرق، موضوع قاچاق زنان در سطح جهانی ابعاد گسترده ای یافت. به گونه ای که امروزه در همه کشورهای اروپایی، آمریکایی و ژاپن زن به صورت کالا و به منظور بهره برداری جنسی، وارد این کشورها می شود. زنان و دختران کشورهای جهان سوم، در باندهای تجارت زنان در کشورهای سرمایه داری استعماری، به دام می افتند و درست مانند یک کالا پس از مصرف دور انداخته می شوند. در آلمان ده هزار زن از کشورهای چک، لهستان و بلغارستان حضور دارند که خلاف میلشان در کلوپ ها و میخانه ها کار می کنند. کیهان هوایی در

شماره ۸۸۵ در سال ۱۳۶۹ در گزارشی تکان دهنده عنوان کرد که دست کم یک میلیون نفر کودک زیر پانزده سال در آسیای جنوب شرقی، از راه فحشا ارتزاق می کنند. (۱) براساس برآوردهای کمیسیون اروپا، سالانه ۵۰۰ هزار زن و کودک به اروپای غربی قاچاق می شوند. (۲)

در کشور ما نیز در سال های اخیر اخبار ناگواری از قاچاق دختران ایرانی به کشورهای پاکستان و کشورهای حاشیه خلیج فارس گزارش می شود. از جمله روزنامه مشرق چاپ بلوچستان پاکستان (۳ آبان ۸۱)، در کراچی، نوشت:

ماهانه ۴۵ دختر کم سن ایرانی به پاکستان قاچاق می شوند. از این دختران برای فساد اخلاقی استفاده می شود. آنان در کراچی به فروش می رسند. در قاچاق این دختران، گروه بزرگی دست دارند. آن ها پس از اغفال دختران ایرانی، آنان را به فروش می رسانند. اکنون خرید و فروش دختران ایرانی در کراچی به اوج خود رسیده است. (۳)

در کشورهای حاشیه خلیج فارس، هنگامی که خانواده ای در پی یافتن زن پیش خدمتی است یا مردی زن صیغه ای و غیر عرب می خواهد، به آدم هایی که در برآوردن این نیازها شناخته شده اند، رجوع می کنند.

ص: ۱۹

۱- ایرج تبریزی، تجارت شیطانی، تهران، سازمان انتشارات کیهان، ۱۳۷۹، ص ۷۰.

۲- محمد رضا عزیزی، روزنامه جام جم، ۳۰/۱۱/۱۳۸۱.

۳- بر گرفته شده از سایت <http://www.etteleaat.net/Balochestan.htm> نمونه دیگر: ۲ زن و مرد بلوچ که با شکار دختران جوان، آنان را در نقشه ماهرانه ای به خانه فساد پاکستان قاچاق می کردند، در ردیابی پلیس خراسان دستگیر شدند روزنامه ایران ۲/۶/۱۳۸۱.

آنان نخست مبلغی به عنوان پیش پرداخت می گیرند و پس از یک هفته آن چه را سفارش دهندگان خواسته اند به آنان تحویل می دهند.

بنابر گزارش شبکه خبری قسط مورخ ۸/۵/۱۳۸۲، چهار بانده فساد و قاچاق دختران و زنان به خارج از کشور شناسایی و به دستور دادستان تهران اعضای این باندها دستگیر و بازداشت شدند. روابط عمومی دادسرای عمومی و انقلاب تهران با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد: شبکه های فوق در قالب آژانس های مسافرتی فعالیت داشتند و عمدتاً دختران ایرانی را که بین ۱۴ تا ۱۶ سال بودند به کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس، ترکیه، پاکستان و کشورهای اروپایی انتقال می دادند. (۱) قاچاق زنان در حال حاضر اگر رونق بیشتری از مواد مخدر و اسلحه نداشته باشد، کم رونق تر از آن نیست. (۲)

۲- ضرورت بررسی موضوع قاچاق زنان

۲. ضرورت بررسی موضوع قاچاق زنان

با توجه به آنچه گذشت اهمیت و ضرورت تحقیق در این موضوع، روشن است و نیازی به شرح نیست؛ زیرا امروزه موضوع قاچاق زنان، به صورت یک مشکل جهانی درآمده و تلاش دولت ها و سازمان های بشر دوستانه در رفع آن و موفق نشدن آنان در این کار، نشان دهنده عمق فاجعه است. روشن است که زنان به عنوان نیمی از نیروی کار در هر

ص: ۲۰

۱- به نقل از سایت قسط مورخ چهارشنبه ۱۲ شهریور ۱۳۸۲ به آدرس <http://ghest.com/news-view.asp?news-id=1981>.

۲- جام جم، ۳۰/۱۱/۱۳۸۱.

جامعه ای نقش محوری دارند. به ویژه با توجه به اهداف بلند انسانی در انقلاب اسلامی ایران مشاهده موارد اندک قاچاق زنان و دختران ایرانی قابل تحمل نیست؛ زیرا این معضل می تواند پی آمدهای بی شمار دیگری به همراه داشته باشد و خود سرآغازی برای جرم های دیگر اجتماعی باشد. بنابراین، ضرورت دارد که پیش از هر اقدامی، با دید کارشناسانه موضوع را به صورت علمی بررسی کنیم تا روش درست برخورد با این مشکل مشخص شود و بهترین نتیجه به دست آید. چه بسا اگر تحقیق کارشناسانه صورت نگیرد، نیروها و امکانات صرف شده، به هدر رود.

۳- تعریف مفهوم قاچاق زنان

۳. تعریف مفهوم قاچاق زنان

قاچاق (انسان) پدیده ای بسیار گسترده است که در سطح جهان با انگیزه های گوناگونی از جمله کار در کارگاه ها به منظور کارهای سخت و دشوار، هم چنین برای کار خانگی یا کشاورزی، ازدواج های اجباری یا فریب انگیز به صورت پستی و سفارشی و خرید و فروش زنان برای روسپی خانه ها و کلوپ های رقص برهنه (۱) صورت می گیرد. گروهی قاچاق زنان را در داخل مجموعه قاچاق انسان تعریف کرده اند، ولی تعریف عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۴ چنین است:

حرکت دادن غیر قانونی و مخفیانه اشخاص در عرض مرزهای ملی، عمدتاً از کشورهای در حال توسعه و کشورهای دارای اقتصاد در حال

ص: ۲۱

۱- Implications for organization for security and cooperation in Europe; قاچاق زنان و بردگی

معاصر، ص ۱۸ و ۱۹.

گذار، با هدف نهایی واداشتن زنان و دختران به وضعیت بهره کشانه و ستمگرانه از لحاظ جنسی و اقتصادی به منظور سود به کار گیرندگان قاچاقچیان و سندیکاهای جنایت کار و نیز دیگر فعالیت های مرتبط با قاچاق هم چون کار خانگی اجباری، ازدواج دروغین، استخدام مخفیانه و فرزند خواندگی دروغین. (۱)

سازمان غیر دولتی ائتلاف جهانی علیه قاچاق زنان نیز قاچاق زنان را چنین تعریف می کند:

همه اعمال متضمن به کارگیری و یا حمل و نقل یک زن در درون و در عرض مرزهای ملی، برای کار یا خدمات به وسیله خشونت یا تهدید به خشونت، سوء استفاده از اقتدار یا موقعیت مسلط، [همانند سوء استفاده ریاست اداره از منشی خود] اسارت وام، [اطاعت از قاچاقچیان به خاطر بدهی] فریب یا دیگر اشکال تحمیل. (۲)

در پروتکل پیش گیری، سرکوب و مجازات قاچاق اشخاص به ویژه زنان و کودکان مصوب سال ۲۰۰۰ در ماده سوم، قاچاق زنان بدین صورت تعریف شده است:

استخدام، انتقال، حمل و نقل، پناه دادن یا دریافت اشخاص به وسیله تهدید یا به کارگیری زور یا دیگر اشکال تحمیل، آدم ربایی، تقلب، فریب، سوء استفاده از قدرت یا موقعیت آسیب پذیری [قربانی]، دادن یا دریافت پرداخت ها یا منافع جهت کسب رضایت فردی که بر شخص دیگری کنترل دارد، به منظور بهره کشی جنسی، کار یا خدمات

ص: ۲۲

۱- قاچاق زنان و بردگی معاصر و Trafficking in women and children: Mekong sub _ Region P.Z

۲- Trafficking in women and children: Mekong sub Reyon op cit p ۳

اجباری، بردگی یا رویه های مشابه بردگی، بیگاری یا برداشتن اندام های بدن... .

هم چنین رضایت قربانی قاچاق اشخاص برای بهره کشی هیچ مناسبت و اهمیتی ندارد. در این تعریف چنین استدلال شده که قاچاق نباید بر حسب تحمیل یا نبود رضایت تعریف شود. به ویژه در چارچوب صنعت سکس قید رضایت هیچ اهمیتی ندارد؛ زیرا کار جنسی اصولاً بهره کشانه است. بنابراین، رضایت یا کنترل زن بر وضعیت خودش هیچ اهمیتی ندارد.^(۱)

از آن جایی که در این تعریف (پروتکل پیشگیری، سرکوب و مجازات قاچاق اشخاص) رضایت قربانی قاچاق اهمیتی ندارد، تعریفی کامل تر به نظر می رسد؛ زیرا این تعریف روشن می کند که تمامی افراد ربوده شده، مجذوب قول های دورغین قاچاقچیان برای داشتن شغل های بهتر نمی شوند، بلکه برخی اشخاص از روی تمایل نزد قاچاقچیان می روند و به پیشنهاد آنان پاسخ مثبت می دهند، ولی چندی بعد پس از آن که خود را در دام آنان گرفتار می بینند و در شرایط سختی قرار می گیرند، از تصمیم خود پشیمان می شوند. قاچاقچی زنان به کسی اطلاق می شود که از راه اعمال زور، باج خواهی، فریبکاری یا به شیوه های دیگر به بهره برداری جنسی یا گونه های دیگری از استثمار زنان و دختران همانند کار اجباری، برداشتن اندام و... دست می زند.

ص: ۲۳

۱ - Trafficking in Human Being; Implications for the Organization for Security and

Cooperation in Europe. op citp.۴ قاچاق زنان و بردگی معاصر و

۴- هدف از تحقیق درباره پدیده قاچاق زنان

۴. هدف از تحقیق درباره پدیده قاچاق زنان

در حالی که هر روز دامنه فعالیت باندهای قاچاق زنان از کشور ایران به کشورهای همسایه گسترش چشم گیری می یابد، هیچ عمل پیش گیرانه جدی یا مبارزه فرهنگی گسترده ای در مقابله با این عمل پلید صورت نگرفته است. از سویی وظیفه هر انسان غیرتمندی است که در حد توان خود با این ناهنجاری اجتماعی به مقابله برخیزد. بنابراین، می توان گفت هدف اساسی از تحقیق درباره این موضوع در مرحله نخست شناخت درست این پدیده شوم است تا بدانیم با چه چیزی و چگونه باید مبارزه کرد. از سوی دیگر لازم است بدانیم قربانیان قاچاق و عاملان آن بیشتر از کدام قشر جامعه هستند. سوم این که عوامل مؤثر بر گسترش قاچاق زنان شناسایی شوند تا در برنامه ریزی بتوان آنان را در نظر گرفت.

۵- پرسش های اساسی

۵. پرسش های اساسی

پرسش های اساسی این تحقیق چنین است:

۱. وضعیت قاچاقچیان و قربانیان آن به لحاظ سن، طبقه اجتماعی، سطح تحصیلات و خانواده.

۲. چگونگی قاچاق زنان.

۳. علل قاچاق زنان به لحاظ قاچاقچیان و به لحاظ قاچاق شونده.

۴. قاچاق زنان چه پیآمدهایی برای قربانیان قاچاق، خانواده آنان و اجتماع در بر دارد؟

ص: ۲۴

۵. روش های حقوقی، فرهنگی و اقتصادی برای مبارزه با پدیده قاچاق کدامند؟

۶- پیشینه تحقیق درباره قاچاق زنان

۶. پیشینه تحقیق درباره قاچاق زنان

درباره قاچاق زنان جز کتاب قاچاق زنان و بردگی معاصر نوشته خانم بهناز اشتری، هیچ کتابی نوشته نشده است. ایشان هم در مقدمه کتاب خود به این نکته اشاره کرده است و یکی از مشکلات خود را نبود منابع مورد نیاز می داند. این کتاب با رویکرد حقوقی نوشته شده و تقریباً نیمی از کتاب به مباحث حقوقی و وضع قوانین بین المللی ویژه قاچاق زنان یا مربوط به قاچاق زنان اختصاص دارد.

بنابراین، تا کنون هیچ کتابی که به جنبه های اجتماعی و جامعه شناختی قاچاق زنان پرداخته باشد تدوین نشده است. این نخستین گام است که در این باره برداشته می شود.

۷- قاچاق زنان از جنبه های گوناگون

۷. قاچاق زنان از جنبه های گوناگون

قاچاق زنان از جنبه های زیر قابل بحث است:

الف) آسیب اجتماعی

به لحاظ زمینه های آسیب اجتماعی و هم چنین گسست های اجتماعی، فاصله نسل ها و... که زمینه را برای کارهای خلاف از جمله قاچاق زنان آماده می کند.

ب) جنبه فرهنگی

نارسایی میان ساخت اجتماعی و فرهنگ، مانند نارسایی میان

ص: ۲۵

هدف های اجتماعی و ابزار رسیدن به آن هدف ها، آگاه نبودن از شگردهای قاچاقچیان، هم چنین با ارزش شدن ثروت های نامشروع و بادآورده و ورود ارزش های غربی و عادی شدن روابط محرم و نامحرم و تأثیر این عوامل در رشد قاچاق زنان قابل بررسی است.

ج) جنبه اقتصادی

از آن جا که قاچاق زنان پس از مواد مخدر، سودآورترین تجارت نامشروع جهانی است، بنابراین، از این جنبه میدان برای مطالعه و بررسی بسیار گسترده است.

د) جنبه خانوادگی

افراد از هر خانواده ای قاچاق نمی شوند، بلکه هم قاچاقچیان و هم قربانیان زمینه های خانوادگی ویژه ای دارند.

ه) جنبه شخصیتی

همان گونه که در این نوشتار بحث خواهد شد، دختران فراری و زنانی که تن به فحشا می دهند، شخصیت هایی ویژه و قابل بحث دارند.

و) جنبه حقوقی

اگر قوانین محکم برای جلوگیری و مجازات این تجارت پلید وضع گردد و با شدت و دقت اجرا شود، بی شک از حجم این عمل کاسته خواهد شد.

۸- روش تحقیق

۸. روش تحقیق

یکی از عناصر مهم دخیل در انتخاب نوع روش تحقیق، ماهیت

ص: ۲۶

موضوع پژوهش است. (۱) با توجه به موضوع پژوهش و ماهیت آن، مدل مطالعه و تحقیق در این نوشتار از نوع توصیفی (۲) است. هرچند تبیین هایی نیز در برخی موارد ارائه می شود.

هدف از انجام تحقیق توصیفی، توصیف عینی، واقعی و منظم ویژگی های یک موقعیت یا یک موضوع است. (۳)

در این پژوهش از روش های میدانی و پرسش نامه ای به لحاظ نوع و محتوای مباحث استفاده نشده و از روش پژوهش کتابخانه ای (اسنادی) بهره گرفته شده است. هم چنین به دلیل ماهیت ویژه این تحقیق، از منابع ژورنالیستی هم چون روزنامه ها، مجلات و سایت های اینترنتی بسیار بهره برده ایم و کوشیده ایم از تازه ترین اطلاعات استفاده کنیم.

ص: ۲۷

۱- عزت الله نادری، روش های تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم انسانی، چاپ سیزدهم، تهران، دفتر تحقیقات و انتشارات بدر، ۱۳۷۶، ص ۶۳.

۲- Descriptive Research

۳- همان، ص ۷۲.

بخش دوم: بررسی ابعاد قاچاق زنان

اشاره

بخش دوم: بررسی ابعاد قاچاق زنان

زیر فصل ها

۱. قاچاق زنان در متون دینی اسلام

۲. تاریخچه قاچاق زنان

۳. بررسی وضعیت قاچاقچیان و قربانیان آن در ایران

۴. چگونگی قاچاق زنان ایرانی

۵. علل مشترک قاچاق زنان

۶. علل قاچاق زنان توسط قاچاقچیان

۸. پیآمدهای فردی قاچاق زنان

۹. وضعیت قوانین مربوط به قاچاق زنان

۱۰. راهکارهای مؤثر برای مقابله با قاچاق زنان

ص: ۲۸

۱. قاچاق زنان در متون دینی اسلام

موضوع قاچاق زنان بنا بر تعریف گفته شده و به صورت امروزی، از موضوع هایی است که در قرن کنونی مطرح شده است، ولی مسئله خرید و فروش انسان به ویژه زنان از مسائلی است که از دیرباز گریبان گیر جامعه بشری بوده است. هرچند موقعیت ویژه دوران آغازین اسلام اجازه نمی داد که دین اسلام برده داری را به طور کلی منع کند (هرچند به صورت غیر مستقیم با آن مبارزه می کرد و به شیوه های گوناگون راه را برای آزادسازی بردگان هموار می کرد)، ولی با خرید و فروش انسان هایی که برچسب بردگی بر آن ها نخورده بود، به شدت مبارزه می کرد. بر همین اساس، یکی از مباحث فقهی در احکام بیع و مکاسب محرمه، خرید و فروش انسان آزاد است که همه فقها حکم به حرمت آن داده اند. به عنوان نمونه علامه حلی (۱)، شهید اول (۲)، شهید ثانی (۳)، مقدس اردبیلی (۴)، ملا محمد باقر سبزواری (۵)، شیخ یوسف بحرانی (۶)، وحید بهبهانی (۷)، شیخ محمد حسن

ص: ۲۹

-
- ۱- تذکره الفقهاء، ج ۱، ص ۴۶۵ و ج ۱۰ ص ۴۱؛ ارشاد الأذهان ج ۱، ص ۳۶۱؛ تحریر الاحکام، ج ۱ - صص ۱۶۱ - ۱۶۴ و ج ۲، صص ۲۶۱ - ۲۷۹.
 - ۲- الدروس ج ۳ ص ۱۷۵، اللمعه الدمشقیه، ص ۹۴.
 - ۳- شرح اللمعه، ج ۳، صص ۴۱۸ - ۲۴۶، مسالک الافهام، ج ۱۶۷۳.
 - ۴- مجمع الفائده، ج ۸، صص ۱۶۷ - ۲۶۱.
 - ۵- کفایه الاحکام، ناشر: مدرسه مهدوی، اصفهان، ص ۸۹.
 - ۶- الحدائق الناضره، ج ۱۸، جامعه مدرسین، قم، ص ۴۳۲.
 - ۷- حاشیه مجمع الفائده و البرهان، تحقیق و انتشار مؤسسه علامه مجدد وحید بهبهانی، چاپ اول، ۱۴۱۴ ه. ق، قم، ص ۱۰۱.

نجفی (صاحب جواهر)^(۱)، آیت الله محمد حسین اصفهانی^(۲)، آیت الله سید محسن حکیم^(۳)، آیت الله سید احمد خوانساری^(۴)، آیت الله سید ابوالقاسم خویی^(۵)، آیت الله محمد رضا موسوی گلپایگانی^(۶) و بسیاری دیگر از علمای شیعه و سنی حکم به حرمت آن داده اند و حتی بسیاری آن را از گناهان کبیره شمرده اند.^(۷) شیوه بیان حدیث های وارده در این زمینه بسیار تند است. برای نمونه، امام صادق علیه السلام درباره کسی که زنی را ربوده و فروخته بود، حکم

ص: ۳۰

-
- ۱- جواهر الکلام، ج ۲۲، ص ۳۴۳.
 - ۲- حاشیه المکاسب، ج ۳، تحقیق عباس آل سباع، قم، دار المصطفی لایحای التراث، ۱۴۱۸ هـ. ق، ص ۳۸۶.
 - ۳- نهج الفقاهه، صص ۳۲۰ - ۳۲۶.
 - ۴- جامع المدارک، ج ۷، ص ۱۴۷.
 - ۵- مصباح الفقاهه، ج ۶، ص ۱۱۱ و ج ۴، ص ۱۲۵؛ مبانی تکلمه المنهاج، ج ۱، ص ۳۱۷.
 - ۶- تقریرات الحدود و التعزیرات، ج ۱، ص ۳۸۱.
 - ۷- شمس الدین سرخسی، المبسوط، ج ۸، بیروت، دارالمعرفه، ۱۴۰۶ هـ. ق، ص ۱۲۷.

به قطع دست رباینده دادند. (۱) یا در حدیثی دیگر، امام صادق علیه السلام درباره کسی که زن خودش را فروخته بود، حکم به قطع دست فروشنده دادند. (۲) چنین حکمی از امام امیرالمؤمنین علی علیه السلام نیز درباره مردی که شخص آزادی را فروخته بود جاری شده است. (۳)

این مسئله نزد شارع مقدس بسیار اهمیت دارد. تا آن جا که پیامبر فروختن انسان آزاد را از جمله گناهان کبیره ای برمی شمرد که خداوند هرگز آن را نخواهد آمرزید. (۴)

حتی میرزای نوری در مستدرک الوسائل، در حدیثی از پیامبر نقل می کند که:

«فروشنده انسان آزاد توبه ندارد و توبه او پذیرفتنی نیست؛ مگر این که آن شخص فروخته شده را برگرداند تا توبه او قبول گردد.» (۵) در حدیثی دیگر، رسول گرامی اسلام خود را در قیامت دشمن کسی معرفی می کند که دست به فروش انسان بزند. (۶)

ص: ۳۱

۱- شیخ صدوق، من لایحضره الفقیه ج ۴ ص ۶۹؛ الشیخ الطوسی، تهذیب الاحکام، ج ۱۰، ص ۱۱۳؛ حر عاملی، وسائل الشیعه آل البیت، ج ۲۸، ص ۲۸۳، و وسائل الشیعه (الاسلامیه) ج ۱۸، ص ۵۱۴، متن حدیث چنین است: سفیان ثوری نقل می کند از امام جعفر صادق علیه السلام درباره مردی که زن را بدزد و سپس او را بفروشد، پرسیدم امام فرمود: بر این مرد چهار حد باید جاری شود: اولش این که باید دستش قطع شود...

۲- شیخ طوسی، تهذیب الاحکام، ج ۱۰، چاپ چهارم، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵، ص ۲۴.

۳- حر عاملی، وسائل الشیعه الاسلامیه، ج ۱۸، ص ۵۱۴.

۴- شیخ کلینی، کافی - ج ۵، ص ۳۸۲؛ قال رسول الله صلی الله علیه و آله: «ان الله یغفر کل ذنب یوم القیامه الا مهر امراه و من اغتصب أجیرا أجره و من باع حرا؛ همانا خداوند هرگناهی را در روز قیامت می آمرزد، مگر سه کس را اول کسی که مهر زنش را نهد و کسی که مزد اجیر را غصب نماید و کسی که شخص آزادی را بفروشد.

۵- میرزای نوری طبرسی، مستدرک الوسائل، ج ۱۳، مؤسسه آل البیت لاحیا التراث، چاپ دوم، ۱۴۰۸، ه. ق، ص ۳۷۸، متن حدیث چنین است: قال رسول الله صلی الله علیه و آله: «لا توبه لمن باع حرا حتی یرده؛ برای کسی که فرد آزادی را بفروشد توبه ای نیست، مگر این که فرد آزاد را برگرداند».

۶- مستدرک الوسائل، ج ۴۱، ص ۳۱، متن حدیث چنین است: «عوالی اللالی: عن ابن عمر: ابن النبی صلی الله علیه و آله، قال: «ثلاثه انا خصیصهم یوم القیامه رجل باع حرا فاکل ثمنه... رسول الله فرمود: سه گروهند که من در روز قیامت دشمن آنان خواهم بود. مردی که شخص آزادی را بفروشد و پولش را مصرف کند...»؛ محمد عبدالرؤف المناوی، فیض القدر شرح الجامع الصغیر، ج ۳، ص ۴۱۶. نیز حدیثی مشابه این را نقل می کند: متن حدیث منقول ایشان چنین است: «ثلاثه انا خصمهم یوم القیامه و من کنت خصمه خصمته رجل اعطی بی ثم غدر و رجل باع حرا فاکل ثمنه و رجل استأجرا أجیرا فاستوفی منه و لم یوفه؛ سه دسته اند که من در روز قیامت دشمن ایشان خواهم بود و من با هر که دشمن باشم دشمنی خواهم نمود، مردی که

عهد بشکند و مردی که شخص آزادی را بفروشد و کسی که مزد اجیر را پس از عمل اجیر به او ندهد».

باید دانست که این حدیث ها همه گونه خرید و فروش انسان، از جمله خرید و فروش زنان و دختران به هر انگیزه و برای هر عملی را شامل می شود.

در این جا توجه به دو نکته اهمیت دارد:

نکته اول _ براساس فتوهای علما و فرمایش امام صادق علیه السلام، رضایت و اجازه قربانی نه تنها از قبح عمل نمی کاهد، بلکه بر زشتی عمل می افزاید و او نیز در صورت رضایت باید مجازات شود و در صورت اجبار باید به او کمک کرد تا خلاصی یابد. (۱) بنابراین، نکته ای که اسلام بر آن تاکید می کند آن است که باید میان زنی که خودش سبب گرفتاری خود شده و زنی که مجبور شده است فرق گذاشت.

نکته دوم _ در این مسئله مسلمان بودن شرط نیست، بلکه فروختن زن کافری که برده نیست نیز حرام است. شهید اول در کتاب دروس و شهید ثانی (۲) خرید و فروش کافر حربی (تا زمانی که به اسارت مسلمانان در نیامده است) را نیز حرام می داند. شهید اول می نویسد: «خرید و

ص: ۳۲

۱- یعقوب کلینی، الکافی، ج ۷، ص ۲۲۹.

۲- شهید ثانی، مسالک الافهام، ج ۳، مؤسسه معارف اسلامی، قم، ۱۴۱۴ ه. ق، ص ۱۶۷.

فروش شخص آزاد حرام است و اجازه قربانی موجب جواز نیست؛ هرچند کافر حربی باشد.» بنابراین، اصل آزادی افراد، از حقوق اولیه انسان هاست که باید محترم شمرده شود.^(۱)

نتیجه ای که از مطالب به دست می آید این است که در روزگاری که جهان غرب در جهل و ستمگری دست و پا می زد و هیچ گونه حقوقی برای انسان ها قائل نبود، دین اسلام به این مسائل توجه داشت و فرمان های لازم را نیز صادر کرده بود. در واقع، بسیاری از مباحثی که امروزه با عنوان حقوق بشر مطرح می شود، در آموزش های پیامبران ریشه دارد که در جای مناسب باید به آن ها پرداخته شود.

۲- تاریخچه قاچاق زنان

۲. تاریخچه قاچاق زنان

پیشینه خرید و فروش زنان برای فحشاء، به دوران پیش از اسلام بازمی گردد که بخشی از خرید و فروش بردگان به شمار می رفت. به این صورت که کنیزانی را فقط به این منظور می خریدند. قرآن، در آیه ۳۳ سوره نور،^(۲) این عمل را نهی کرده است. نهی قرآن بر شیوع این عمل در آن زمان دلالت دارد.

پیش از جنگ جهانی دوم، تجارت انسان ها با عنوان خرید و فروش زنان سفید پوست شناخته شده بود. در آن تجارت، زنان سفید پوست اروپایی

ص: ۳۳

۱- الشهد الاول، الدروس، ج ۳، ص ۱۷۵.

۲- «ولا تکرهوا فتياتکم علی البغاء إن اردن تحصننا لتبتغوا عرض الحیاه الدنیا و من یکرههن فان الله من بعد اکراههن غفور رحیم؛ کنیزان خود را که می خواهند عقیف بمانند برای به دست آوردن مال دنیا به خود فروشی مجبور نکنید. هرکس آنان را به زنا مجبور کند، خداوند برای آنان که به اکراه وادار شده اند آمرزنده مهربان است.»

به ویژه زنان فرانسوی به وسیله قوادان به روسپی خانه های آمریکای جنوبی هدایت می شدند.^(۱)

در کشور ایران نیز نخستین گزارش قاچاق زنان مربوط به سال ۱۳۴۰ است که مأموران مرزی ایران، مرد عربی را که قصد خروج از ایران داشت، در نقطه ای ممنوعه دستگیر کردند. یازده زن و دختر جوان ایرانی نیز به همراه این مرد بودند که پس از تحقیق معلوم شد آنان را از نقاط گوناگون کشور جمع آوری کرده و می خواهد برای فروش در برخی کشورهای عربی، از ایران خارج کند.^(۲) هم چنین گزارش های دیگری از فروش دختران به وسیله پدر خانواده در سال های ۱۳۴۳ از سوی آقای منصور راستین به ثبت رسیده است.^(۳)

باید گفت این روند تا به امروز ادامه داشته و هم چنان ادامه دارد و در سال های اخیر نیز بر اثر عواملی که در ادامه این مقاله به آن ها اشاره خواهد شد، گسترش زیادی یافته است. اکنون به چند نمونه از آن اشاره می کنیم:

روزنامه ایران در تاریخ ۲۴/۱۱/۱۳۷۹ از کشف یک شبکه گسترده قاچاق زنان و دختران خبر داد که در آن، تعدادی از زنان قواد، دختران و زنان جوانی را که خانواده هایشان مشکل مالی داشتند، شناسایی

ص: ۳۴

۱- قاچاق زنان و بردگی معاصر، ص ۵۴.

۲- بوسار، بزه کاری بین المللی، ترجمه نگار رخشانی، تهران، کتابخانه گنج دانش، ۱۳۷۵، ص ۱۶.

۳- منصور راستین، از بردگی تا آزادی، تهران، کتابخانه ابن سینا، ۱۳۴۵، صص ۱۸۴ _ ۲۷۸.

می کردند و پس از فریب دادن آنان با گذرنامه و روادید به مدت سه هفته آنان را به شکل قانونی به دبی می فرستادند تا در آن جا از آن دختران برای هدف های شومشان استفاده کنند.

در سال های اخیر نیز این پدیده رواج بیشتری یافت. به گونه ای که روزنامه ایران گزارش می دهد:

«۲۰ زن و مرد بلوچ که با شکار دختران جوان، آنان را با نقشه ماهرانه ای به خانه های فساد پاکستان قاچاق می کردند در ردیابی های فوق تخصصی پلیس خراسان دستگیر شدند»^(۱).

سایت زنان ایران هم خبر می دهد که «ماهانه ۴۵ دختر ایرانی در کراچی به فروش می رسند»^(۲) یا در خبر دیگر می خوانیم «یک دختر فراری پرده از قاچاق دختران جوان به کشورهای عربی برداشت»^(۳) خبرگزاری فرانسه به نقل از روزنامه ایران گزارش داد «۲۰ دختر جوان ایرانی که توسط یک باند خرید و فروش زنان به پاکستان فرستاده و مجبور به خودفروشی شده بودند، توسط مقامات پلیس ایران، به کشور بازگردانیده شده اند و در حال حاضر در شرایط روحی و جسمی ناگواری به سر می برند»^(۴).

به گزارش روزنامه ایران، در نیمه دوم سال گذشته (۱۳۸۱) به مقامات

ص: ۳۵

۱- روزنامه ایران، ۲/۶/۱۳۸۱.

۲- برگرفته از سایت www.womeniniran.com

۳- روزنامه مردم سالاری، ۲۶/۱۱/۱۳۸۱.

۴- برگرفته از سایت <http://www.poorandokht.com/news/nf۲۰.htm>.

قضایای اطلاع داده شد که: «اعضای یک شبکه مخوف، دختران کم سن و سال ایرانی را از شهرهای اهواز، شیراز، ورامین، کرج و تهران به کشورهای عربی از جمله دبی می بردند و آن ها را به شیخ نشین ها می فروختند».^(۱)

۳- بررسی وضعیت قاچاقچیان و قربانیان آن در ایران

اشاره

۳. بررسی وضعیت قاچاقچیان و قربانیان آن در ایران

زیر فصل ها

وضعیت قاچاقچیان

وضعیت قربانیان

وضعیت قاچاقچیان

براساس اطلاعات به دست آمده، قاچاقچیان را به سه گروه تقسیم می کنند.

الف) زنان قواد، بد نام و فاسدی که می کوشند تا با فریب دادن دختران و زنان جوان آنان را به دام خود بکشانند^(۲) یا با شکار دختران فراری و سرگردان، آنان را با واسطه هایی به کشورهای دیگر بفروشند.^(۳)

ب) جوانان اوباش و شرور که در قالب باندهای زیرزمینی دختران را می ربایند (عموما دختران سرگردان و زنان خیابانی) و پس از آزار و اذیت جسمی و روحی، آنان را به وسیله مراکز فحشا یا قاچاق، به

ص: ۳۶

۱- برگرفته از: سایت bbc.co.uk/persian2.htm

۲- روزنامه ایران شماره ۱۷۴۱ به تاریخ ۲۴/۱۱/۱۳۷۹.

۳- روزنامه خراسان ۱۵/۴/۸۱ متن گزارش چنین است: (به گزارش ایسنا، ماموران مرکز اجرایی امر به معروف و نهی از منکر سپاه ناحیه سیدالشهدا دختر ۱۹ ساله ای را در پارک ملت دستگیر کردند... پری پس از آن که تحت بازجویی قرار گرفت اعلام کرد که ۸ سال پیش، به وسیله زنی ربوده شده است... او تعدادی زن و مرد را برای مراقبت از ما استخدام کرده بود... پس از مدتی متوجه شدم که او تا سن ۱۸ سالگی از ما نگهداری و پس از آن دختران به به پیرمردهای متمول می فروشد و آنان نیز دختران را برای سوء استفاده به کشورهای قطر، کویت و دبی و... قاچاق می کردند).

این گونه جوانان، بیشتر در پی دختران بی پناهی هستند که به هر علت از خانه فرار کرده اند. برای نمونه، به گزارش روزنامه اعتماد، (۲۹ تیر ۸۲) دختر ۱۸ ساله ای به نام مریم که یک ماه پیش، از خانه فرار کرده و در دام این باندها افتاده بود، به بازپرس توکلی گفت: «... از خانه فرار کردم تا به خانه اش بروم. یک روز تا شب در خیابان ها سرگردان بودم، ولی نتوانستم خانه مورد نظر را پیدا کنم. وقتی خسته و ناامید در پارک نشسته بودم با پسری آشنا شدم. او خودش را علی معرفی کرد و گفت: شب را می توانی در خانه ما بگذرانی. بعد گفت ساعت ۹ شب، جلوی یک ساختمان نیمه کاره منتظرم باش می آیم دنبالت. سر ساعت با یک موتور سیکلت همراه با یک پسر دیگر به آن جا آمد و مرا سوار کردند و به خانه ای بردند که چهار پنج جوان دیگر آن جا بودند...» (۲)

ج) پیرمردهای ثروتمندی که عموماً نقش خریدار را ایفا می کنند و دختران قاچاق شده را برای سوء استفاده به کشورهای قطر، کویت، دبی و... قاچاق می کنند (۳) که بسیاری از آنان از شیوخ پولدار عرب هستند. (۴)

لازم به یادآوری است که در بیشتر موارد این سه دسته (زنان قواد و جوانان شیاد و تجار) در این کار با هم همکاری می کنند.
بر همین

ص: ۳۷

۱- روزنامه ایران، ۲/۶/۱۳۸۱.

۲- روزنامه اعتماد، ۲۹ تیر ۱۳۸۲.

۳- روزنامه خراسان، ۱۵/۴/۱۳۸۱.

۴- ماهنامه زنان، شماره ۹۹، اردیبهشت ۱۳۸۲.

اساس، می بینیم که یک زوج تبهکار در مدت ۹ سال توانسته بودند ۱۵۰ دختر و زن جوان را از کشور خارج کرده و به فروش برسانند. (۱)

وضعیت قربانیان

سن قربانیان قاچاق

سن قربانیان قاچاق، معمولاً از ۱۴ تا ۲۵ سال است (۲) که این سن کم، میزان آسیب پذیری کودکان دختر را در برابر جرم قاچاق و اهمیت برخورد سریع و وسیع با این پدیده را نشان می دهد.

طبقه اجتماعی

بسیاری معتقدند که کشمکش های درون خانواده، اعتیاد والدین، طلاق، مسکن نابهنجار و مناطق پر جمعیت حاشیه شهرهای بزرگ، سبب می شود تا تعدادی از دختران شرایط نامساعد خویش را ترک کنند و به درون جامعه بیایند. (۳) گروهی نیز بر این باورند که اینان به سبب فقر خانواده مجبور می شوند تن به این امر ننگین بدهند (۴) و حتی گاهی پدر خانواده از شدت فقر، مجبور به فروش دختران خود می شود، (۵) ولی بر عکس این موارد هم دیده شده و آن زمانی است که دختران خانواده های مرفه به این امر روی می آورند. چنان چه جانشین معاون ناجا می گوید: بنا بر تحقیقات این نیرو، ۸۰ درصد دختران فراری در سنین بالا، به

ص: ۳۸

۱- روزنامه ایران، ۲/۶/۱۳۸۱.

۲- کیهان، ۲۱/۷/۱۳۸۱ و روزنامه اطلاعات، ۲۷/۱۵/۱۳۸۱ و همشهری، ۹/۸/۱۳۸۱.

۳- فرشته بخشی زاده، روزنامه جوان، ۲۶ / ۶ / ۱۳۸۱.

۴- کریستین ساینس مانیفور، روزنامه همشهری، ۷/۸/۱۳۸۱.

۵- اشتری، پیشین، ص ۵۵.

سطح تحصیلات قربانیان

اغلب قربانیان قاچاق در کشور ما یا از قشرهای بسیار فقیر یا دختران فراری هستند. از این رو، سطح تحصیلات دختران فراری در حد راهنمایی و دبیرستان است و در رده سنی ۱۵ تا ۱۷ سال قرار دارند.^(۲) چنانچه رئیس شعبه ۱۳۰۸ نیز می گوید: «دخترانی که طعمه این باندها می شوند نیز غالباً افرادی هستند که تحصیلات کمی دارند، مشکلات مالی گریبان گیر آنان است و از فقر فرهنگی و ضعف اعتقادات رنج می برند»^(۳)، ولی با این حال دیده می شود بعضی از دخترانی که تحصیلات عالی دارند نیز به این مسیر کشانده شده اند.^(۴) که قابل بررسی است. باید گفت این وضع به کشور ایران محدود نمی شود، بلکه در دیگر کشورهای جهان سوم نیز این موارد دیده شده است. چنانچه خانم سوفی موسکو - سخن گوی مؤسسه بین المللی حمایت از حقوق کودکان - می گوید: «در سال ۱۹۹۵ بیشتر دخترانی که از آلبانی قاچاق می شدند، تحصیل کرده بودند، ولی امروزه تعداد دختران تحصیل کرده ای که برای اشتغال به فحشا قاچاق می شوند، کاهش پیدا کرده است».^(۵)

ص: ۳۹

۱- همشهری ۲/۱۲/۱۳۸۱.

۲- برگرفته از: سایت <http://www.poorandokht.com/news/nf۱۴.htm>.

۳- روزنامه انتخاب ۱۲/۱۰/۱۳۸۱.

۴- روزنامه ایران ۲/۶/۱۳۸۱ متن روزنامه چنین است: «سردار مؤمنی با ابراز تأسف از این که در میان اعضای خانه های فساد، چند دختر دانشجو نیز وجود دارد و آنان نیز در دام دختر رباها قرار گرفته بودند».

۵- سوفی موسکو؛ غرب در آینه فرهنگ، دی، ۱۳۸۰.

برخی از این قربانیان از خانواده های فقیر و کم بضاعت (۱) بوده اند و گروهی نیز در خانواده های متلاشی شده زندگی می کرده اند. بنابر گفته سخن گوی مؤسسه بین المللی حمایت از حقوق کودکان «امروزه فرزندان زوج های مطلقه بیشتر در خطر گرفتاری در دام قاچاقچیان قرار دارند» (۲).

بنابراین، خانواده هنوز هم در تربیت فرزندان اهمیت بسیار زیادی دارد و هرچند توسعه مادی بشر کانون خانواده را متزلزل ساخته، ولی از اهمیت آن نکاسته است.

به عبارت دیگر، به همان میزان که خانواده در جهان غرب متلاشی شده، به همان نسبت نیز ناهنجاری های اجتماعی افزایش یافته است.

ویژگی های فردی و شخصیتی دختران فراری

از آن جا که بسیاری از قربانیان را دختران فراری تشکیل می دهند، لازم است ویژگی های فردی و شخصیتی دخترانی که از خانه فرار می کنند را بررسی کنیم.

به گزارش خبرگزاری دانشجویان ایران در یک تحقیق دانشجویی، ویژگی های شخصیتی، عوامل تنیدگی زا، شیوه های مقابله، شرایط اجتماعی و اقتصادی دختران فراری و غیرفراری بر روی ۴۵ دختر غیر فراری و ۴۵ دختر فراری ۱۵ تا ۲۵ سال که در زندان ها و مراکز بهزیستی شهر تهران نگهداری می شوند، بررسی شده است. براساس نتایج این

ص: ۴۰

۱- روزنامه اعتماد، ۳۰/۹/۱۳۸۱؛ روزنامه انتخاب ۱۲/۱۰/۱۳۸۱.

۲- غرب در آینه فرهنگ.

تحقیق گرایش دختران فراری در مقایسه با دختران غیرفراری بیشتر به سبب پایین بودن هوش، نوروژگرای، خلق نارس و وابسته، اطاعت و تسلیم، گسیخته خوئی، حساسیت هیجانی، بی اعتمادی اضطراب آمیز و خودکفایی است.

هم چنین دختران فراری با وجود این که به ظاهر مستقل به نظر می رسند، (به دلیل اقدام به فرار)، ولی در واقع بی اختیار و وابسته اند. آنان با وجود این که اظهار بی باکی می کنند، ترسو و ناایمن هستند و نه تنها از نظر تحصیلی و شغلی، بلکه از لحاظ اجتماعی و ارتباطی خود را بی کفایت می دانند. عزت نفس دختران فراری پایین، افسردگی شدید و گرایش به خودکشی در آنان بالاست. این دختران از خانواده های ازهم گسیخته و آشفته اند که برای آنان حوادث ناگواری چون اضطراب، اختلال رفتاری، اختلال گسستی و ترس از دیگران به ویژه مردان اتفاق افتاده است. آنان هم چنین، تنیدگی هایی چون بدرفتاری، سوء رفتار جنسی در خانواده، فقر، رفتارهای خشونت آمیز و تعارض های خانوادگی، طرد شدن از سوی والدین، تنبیه ها و کیفرهای سخت، اعتیاد، زندانی شدن، رفتارهای ضد اجتماعی، ضربه های عاطفی و جدایی والدین را تجربه کرده اند. (۱)

علل فرار دختران از خانه

چرا در کشور ما دختران از خانه فرار می کنند؟

ص: ۴۱

یکی از ساده ترین راه ها برای توجیه فرار بهانه کردن فقر اقتصادی است که بیشتر صاحب نظران بر این باورند. (۱)

ولی آیا علت واقعی فرار دختران از خانه، فقر و آشفتگی های درون خانه است یا در این میان علل دیگری وجود دارد؟

ناگفته نماند که فقر و آشفتگی درون خانواده ها، پدیده جدیدی نیست. در حالی که پدیده فرار دختران از خانه پدیده ای نوظهور است که در سال های کنونی به صورت یک معضل اجتماعی درآمده است. بنابراین، بایستی علت فرار دختران را در جای دیگر جست و جو کرد:

۱. رواج فرهنگ غرب در کشور: پیش از این از قول معاون اجتماعی ناجا نقل شد که ۸۰ درصد دختران فراری در سنین بالا متعلق به خانواده های مرفه و متوسط به بالای جامعه هستند. درباره فرار این دسته از دختران، روشن است که عوامل مادی هم چون فقر، یا ناهنجاری های خانوادگی دخالتی ندارند، بلکه علت فرار این دسته از دختران را باید در عوامل فرهنگی جست و جو کرد.

این گروه از دختران، به سبب دسترسی به امکانات ارتباط جهانی هم چون استفاده از ماهواره، در معرض هجوم امواج تبلیغاتی غرب قرار می گیرند و به آنان چنین القا می شود که در غرب دختران پس از سنین خاصی، در روابط خود با جنس مخالف، چگونگی رفتار با خانواده (پدر و مادر) و انتخاب نوع زندگی خود کاملاً آزاد هستند. آنان این ولنگاری را مطلوب می دانند و جوانان دیگر جوامع را به پیروی از اندیشه و

ص: ۴۲

باورهای خود فرامی خوانند و آن را تمدن و مدنیت می نامند. براساس این اندیشه، عفت و زندگی در چارچوب خانواده به ویژه پیروی از پدر و مادر را نوعی واپسگرایی می دانند. بنابراین، دیده می شود که این دسته از جوانان که به امکانات فرهنگی ویژه ای مانند ماهواره دسترسی دارند، بیشتر از دیگران ادعای استقلال می کنند. حتی گاهی برای هم شکلی کامل با الگوهای غرب به ویژه برای رهایی از یکنواختی زندگی یا تنوع طلبی به فرار از خانه دست می زنند.

۲. عده زیادی از فراریان را جوانانی از خانواده های متوسط یا کم بضاعت تشکیل می دهند که در درون خانواده، دچار نابسامانی هایی هم چون آزار و اذیت ناپدری یا نامادری، اعتیاد والدین و... هستند. باید گفت علت فرار این دسته نابسامانی خانوادگی یا فقر نیست، بلکه فقر یا نابسامانی خانوادگی از عوامل زمینه ساز است. پس باید بازهم علت را در فرهنگ جست و جو کرد؛ زیرا بسیاری از جوانان با همین مشکلات دست به گریبانند، ولی فرار نمی کنند.

یکی از علت های اصلی فرار در آموزه های جدیدی است که به جوانان القا می شود که از آن جمله می توان به آزادی، انتخاب آزاد، تساوی پسر و دختر، در همه زمینه ها، کشاندن دختران و زنان به بازار کار، ایجاد فضاهای کاری برای دختران، تبلیغ خانه هایی که برای نگهداری دختران فراری در نظر گرفته شده، ستودن دختران فراری در بعضی از مطبوعات، تبلیغ الگوهای غربی برای دختران، کم رنگ شدن باورهای دینی، کم رنگ شدن قبح ارتباط با جنس مخالف، رواج ارتباط

کلامی و دیداری دختران و پسران (دوست دختر یا پسر) و... اشاره کرد. در حقیقت ما هرچقدر از آموزه های اصیل اسلامی فاصله گرفته ایم، به همان نسبت مشکلات اجتماعی ما بیشتر شده است. ایجاد خانه های ریحانه، حکم قرص مسکن را دارد، ولی علاج واقعی زمانی است که زمینه های فرهنگی فرار دختران از خانواده نابود شوند.

۳. زمینه های فرهنگی خانواده ها در نپذیرفتن دختران آلوده: یکی دیگر از عوامل فرار دختران از خانه، این است که در خانواده های ایرانی غیرت ناموسی به عنوان یک مولفه فرهنگی مطرح است؛ به گونه ای که بسیاری از مردم مرگ را بهتر از تحمل ننگ و بی آبرویی می دانند. هفته نامه جلوه شماره ۷۶ مورخ ۱۳/۸/۸۲ در گزارشی می نویسد: پدری وقتی فهمید دختر ۱۵ ساله فراری اش در کانون دختران بی سرپرست نگهداری می شود، تصمیم به قتل دخترش گرفت. او به مسئولان کانون مراجعه می کند و خواهان دیدار با دخترش می شود، ولی با دیدن دخترش ناگهان چاقویی را از جیبش در آورده و به او حمله می کند. پس از این اتفاق، ماموران بهزیستی به کمک دختر شتافتند و یکی از آنان، مرد چاقو به دست را دستگیر کرد. این در حالی بود که مرد فریاد می زد: «ولم کنید من باید این لکه ننگ را از دامن خانواده ام پاک کنم».

در سال های اخیر با کم رنگ شدن قبح دوستی دختران و پسران و رواج دوست پسر یابی دختران، بعضی ها با گرفتن مدارکی از دختر هم چون تصویربرداری از آنان، او را تهدید می کنند که در صورت نپذیرفتن و تن ندادن به خواست های آنان، موضوع را با خانواده هایشان

مطرح خواهند کرد. این دختران نیز برای حفظ آبروی خود، بیشتر در منجلاب فرو می روند.

۴- چگونگی قاچاق زنان ایرانی

اشاره

برای قاچاق کردن زنان و دختران، راه های گوناگونی به کار گرفته می شود که برخی از آنها عبارتند از:

فرب

اشاره

فرب

فرب دادن به شیوه های گوناگونی انجام می شود. مهم ترین این راه ها چنین است:

الف) وعده اعطای شغل پردرآمد و مناسب در کشورهای خارج

زنان و دختران در قبال خوش خیالی های دروغین و به دست آوردن فرصت های شغلی در دیگر کشورها، بسیار آسیب پذیر هستند. (۱) بسیاری از زنان و دختران با وعده یافتن شغل هایی هم چون مستخدمی هتل ها، آشپزی و پرستاری از کودکان در کشورهای غربی فرب می خورند و در گرداب فساد فرومی روند. آنان به فراسوی مرزها قاچاق شده و مانند حیوانات خرید و فروش می شوند (۲). این زنان، هنگامی به خود می آیند که درمی یابند در کشوری غریب، آه در بساط ندارند و حتی به قاچاقچیان بدهکار هستند، ولی آن زمان دیگر کار از کار گذشته است و تنها راه

ص: ۴۵

۱- نک: حامد شهبازی، همشهری ۷/۶/۱۳۸۱.

۲- کریستین ساینس مانیتر، روزنامه همشهری ۷/۸/۱۳۸۱؛ روزنامه اعتماد ۹/۱۱/۱۳۸۱؛ هم چنین سایت <http://www.mehdis.com/tablu/modules.php?name=Newsfile=articleside=۶۱۷۰>

باقی مانده پیش روی آنان، خود فروشی است.^(۱) یکی دیگر از شگردهای این دلالان، ایستادن در کنار سفارت خانه ها و یا ادارات کاریابی و دادن پیشنهاد کار پردرآمد به کسانی است که به دلیل اطلاعات کم و احتیاج به یافتن شغل به سرعت جذب چنین افرادی می شوند.^(۲) قاچاقچیان انسان، زنان و دختران جویای کار را با وعده شغل مناسب و درآمد سرشار، فریب می دهند و آنان را چون بردگان و اسیران قرن های گذشته، در انبار کشتی ها پنهان می کنند و با وضع رقت باری به کشورهای دیگر می رسانند، ولی بسیاری از این مهاجران غیرقانونی به چنگ باند های مافیایی می افتند و سر از مراکز فساد درمی آورند.^(۳)

(ب) دادن قول ازدواج

یکی از شیوه های فریب دادن دختران جوان، دادن قول ازدواج به آنان است تا از این راه اعتمادشان را به خود جلب کنند و پس از آن، به هدف های پلید خود دست یابند. به گزارش زیر توجه کنید:

«خانم سوفی موسکو می گوید: مشکل این جاست که امروزه دیگر دختران (اروپای شرقی) به زور به این کار وادار نمی شوند، بلکه آنان فریب می خورند و این موضوعی است که کار تشخیص قاچاق دخترانی را که مورد سوء استفاده جنسی واقع می شوند، با مشکل مواجه کرده است؛ چرا که اولاً به این دختران در ابتدا از سوی قاچاقچیان قول ازدواج

ص: ۴۶

۱- روزنامه اعتماد ۹/۱۱/۱۳۸۱.

۲- روزنامه همشهری، ۹/۸/۱۳۸۱.

۳- قاچاق زنان و بردگی معاصر، ص ۲۲۰.

داده می شود و پس از نامزدی، آنان را به ایتالیا می برند و از آن به بعد است که در شبکه گسترده قاچاق دختران، هدف سوء استفاده جنسی قرار می گیرند» (۱).

ج) فرزند خواندگی

گاهی قاچاقچیان برای جلب اعتماد قربانی به ویژه دخترانی که از خانه فرار کرده یا به هر علت بی سرپرست هستند، به آنان وعده می دهند که او را به فرزند خواندگی خواهند پذیرفت، ولی پس از مدتی که توانستند به مقصود خود برسند، چهره واقعی خود را نشان می دهند. برای نمونه به ماجرای زیر توجه کنید:

یکی از اعضای این باند (باند عنکبوت سیاه) به نام مونا که ۱۶ سال دارد، در بازجویی گفت: ... من پس از فرار از خانه در تبریز، به تهران آمدم و در یک آرایشگاه زنانه مشغول به کار شدم و شب ها هم در همان جا می خوابیدم. یک روز در آرایشگاه با یک زن جوان آشنا شدم. او توانست با چرب زبانی مرا فریب دهد و من هم به او اعتماد کردم و همه داستان زندگی ام را برای او بازگو کردم. او مرا با خود به خانه اش برد و گفت همیشه دوست داشته یک دختر مثل من داشته باشد. برای همین یک شناسنامه جعلی برای من ساخت و مرا دختر خوانده خود کرد. در ابتدا برای من لباس های رنگارنگ و طلا می خرید، ولی پس از مدتی رفتارش عوض شد و مرا مجبور کرد که روزها برایش تریاک جابه جا کنم و شب ها در خانه فسادش کار کنم (۲).

ص: ۴۷

۱- غرب در آینه فرهنگ.

۲- روزنامه مردم سالاری، ۲۶/۱۱/۱۳۸۱.

د) شکار دختران فراری

اعضای باندهای قاچاق در مکان های عمومی هم چون پارک ها پرسه می زنند تا دخترانی را که از خانه های خود فرار کرده اند به محل نگهداری دختران فراری، راهنمایی کنند و آنان را به دام بیندازند. حکایت زیر نمونه ای از این گونه حوادث است:

روز گذشته دختر جوانی که موفق شده بود از اسارتگاه عنکبوت سیاه فرار کند، در گفت و گو با خبرنگار ما در اداره آگاهی گفت:

در آبان ماه امسال، پس از فرار از خانه مان روزی در پارک ملت نشسته بودم که در آن جا با پسر جوانی به نام شاهرخ آشنا شدم. او به من گفت که خواهری دارد به نام مهین که خانه ای برای دختران فراری ساخته و در آن جا از آنان نگهداری می کند. او مرا با خودش به پیش عنکبوت سیاه برد و او اتاقی در آن خانه به من داد. مهین اوایل اجازه نمی داد من از اتاق خارج شوم، ولی پس از مدتی مرا وادار به کارکردن در خانه فسادش کرد. یک شب او مرا به دست یک مرد عرب داد و گفت که باید چند روزی با او به جایی بروم. در بندرعباس متوجه شدم مهین مرا به شیخ نشینان امارات فروخته که شبانه توانستم از دست آنان فرار کنم و به تهران بیایم. (۱)

معمولاً بسیاری از دختران فراری سرنوشتی جز گرفتار شدن در باندهای فحشا ندارند؛ زیرا نپذیرفتن دختران فراری از سوی بسیاری از خانواده ها عملاً راه بازگشت این دختران به زندگی سالم را از بین می برد. شاید تنها یک یا دو درصد از افرادی که به دام این باندها افتاده اند بتوانند

ص: ۴۸

خود را نجات دهند. این افراد حتی پس از محاکمه و مجازات نیز ناگزیر به این راه بازمی گردند. این افراد نمی توانند راه دیگری برای تامین اقتصادی خود بیابند. در عین حال، معمولاً کسی نیز حاضر نیست با این زنان و دختران ازدواج کند تا آنان بتوانند در پناه خانواده، خود را نجات دهند.^(۱)

۵) طرح دوستی

قاجاقچیان، دلال هایی را در مناطقی مانند پارک ها، روبه روی مدارس راهنمایی و دبیرستان ها می گمارند تا با این دختران رابطه دوستی و آشنایی برقرار کنند و سپس آنان را به مکان های ویژه ای ببرند و با وعده های گوناگون هم چون خروج آسان از کشور، درآمد خوب، زندگی بهتر، فریب دهند و از کشور خارج کنند.^(۲)

ازدواج دروغین

چندی است که در موارد گوناگون گزارش شده است که قاجاقچیان که بیشتر افغانی و پاکستانی هستند، پس از شناسایی خانواده های فقیر و کم درآمد، به خواستگاری دختران جوان و نوجوان آن خانواده ها می روند و پس از پرداخت پول به خانواده های این دختران، با آنان ازدواج می کنند. پس از مدتی دختران را به بهانه دیدار خانواده افغانی یا

ص: ۴۹

۱- برگرفته از: سایت <http://www.womeniniran.com/۸۲/news/۰۲=n۸۲/۰۸-۰۲=۸۲/۰۵-۰۷=۰۲n.htm>

۲- قاجاق انسان، روزنامه همشهری، ۹/۸/۱۳۸۱.

پاکستانی خود، به شهرهای کوئته و کراچی پاکستان می برند و به باندهای فساد که در پاکستان به خرابات موسومند می فروشند. (۱) به گزارش زیر توجه کنید:

چندی پیش مادر دختر جوانی به نام فریبا، با مراجعه نزد پلیس ادعا کرد دخترش را به عقد یک جوان بلوچی در آورده است، ولی از وقتی که آنان به ماه عسل رفته اند دیگر خبری از فریبا ندارد تا این که دخترش از خاک پاکستان تماس گرفته. این زن در بازجویی هایش به پلیس گفت: دخترم به من گفته است داماد ناخلف، او را به خانه فساد در پاکستان فروخته است و در وضعیت بغرنجی به سر می برد... کار آگاهان با به دست آوردن موارد مشابهی از این گونه ازدواج های فریبکارانه، دریافتند که با یک شبکه سازمان یافته روبه رو هستند.

مژگان، قربانی دیگر این باند گفت:

این باند ابتدا دخترانی چون مرا خواستگاری می کردند و در آن زمان با دادن پول به صاحب خانه ای در مشهد، آدرس آن خانه را به خانواده ها می دادند تا از آن جا تحقیق کنند. سپس به بهانه ماه عسل نه تنها عروس، بلکه خواهر و مادر وی را به زاهدان، سپس به پاکستان قاچاق می کردند. (۲)

توسل به زور

اشاره

توسل به زور

زیر فصل ها

الف) آدم ربایی

ب) تهدید به آبرو ریزی

ج) تجاوز، اجبار و تحمیل

الف) آدم ربایی

یکی از شیوه های بسیار شایع قاچاق زنان در کشور ما، ربودن دختران

ص: ۵۰

۱- روزنامه اعتماد، ۳۰/۹/۸۱.

۲- روزنامه ایران، ۲/۲/۸۱.

کم سن و سال است. معاون مبارزه با جرائم پلیسی آگاهی تهران، سرهنگ سید جواد کشفی، در این باره می گوید: در ماه، شاید ۴۰۰ پرونده آدم ربایی دختر در دایره ۱۱ اداره آگاهی تشکیل می شود. (۱) به نمونه ای از این موارد که ناکام مانده است، توجه کنید:

هفته گذشته وقتی سه نفر از دانشجویان دختر دانشگاه صنعتی اصفهان، در ساعت نه شب با یک خودروی شخصی به سوی دانشگاه که در خارج از شهر قرار دارد می رفتند، در خیابان میر، یک خودروی سی یلو پس از کورس گذاشتن با آنان به راننده علامت داد که نگه دارند.

وی هم چنین افزود: فردای آن روز که به وزارت اطلاعات مراجعه کردیم گفتند: این شخص با یک باندا قچاق دختران مربوط بوده است که در یکی دو مورد دیگر هم با همین شگرد عمل کرده است. (۲)

موضوع ربودن دختران، به کشور ایران محدود نمی شود، بلکه این معضل، دیگر کشورهای جهان سوم به ویژه کشورهای آسیای میانه را نیز دربرمی گیرد. چنانچه «مقامات دولتی در ولایت ختلان تاجیکستان، از افزایش ربوده شدن دختران از نواحی این ولایت به خارج از کشور ابراز نگرانی کرده اند. مرکز زنان موسوم به غمخواری در شهر قرغان تپه، مرکز استان ختلان، از حادثه ربوده شدن ۱۲ دختر به وسیله یک ساکن این ولایت که به انتقال غیرقانونی دختران این ولایت به خارج از

ص: ۵۱

۱- روزنامه جوان، ۲۶/۶/۸۱.

۲- برگرفته از: سایت «زنان ایران».

تاجیکستان مشغول بوده جلوگیری کرده است.» در گفت و گو با برخی از این دختران آشکار شد که زنی در پی آن بوده است تا این ۱۲ نفر دختر را به دبی انتقال دهد و آنان را به فحشا وادار کند.^(۱)

(ب) تهدید به آبروریزی

در مواردی اعضای باندها با برقراری ارتباط ساده و جلب اعتماد دختران، گرفتن عکس و تصویربرداری از آنان، به جمع آوری مدارک می پردازند و پس از اندک مدتی تهدیدهای خود را (آبروریزی، پخش عکس، برملا کردن ارتباط با آنان و...) آغاز و از این راه قربانیان را وادار به انجام خواسته های خود می کنند.^(۲)

استفاده از این شگرد، دخترانی را که در خانواده های مذهبی زندگی می کنند، بیشتر تهدید می کند؛ زیرا اینان بیشتر نگران آبروی خود هستند و تحمل بی آبرویی را ندارند و بی آبرویی برایشان در حکم از دست دادن همه چیز است. بنابراین، ممکن است به سبب این که والدین شان از ارتباط عادی آنان با جنس مخالف آگاه نشوند، تن به دوستی های بیشتری بدهند. به گونه ای که پس از گذشت مدتی همه پل ها را پشت سر خود خراب می کنند و کاملاً در منجلاب فساد فرومی روند.

(ج) تجاوز، اجبار و تحمیل

ص: ۵۲

۱- تلکس خبری بی بی سی — ۲۴/۶/۲۰۰۳. به نقل از «خورشید همدم» در دوشنبه، آدرس سایت: http://www.bbc.co.uk/persian/regional/۰۳۰۶۲۴_mj_taj_humantraffick.shtml

۲- روزنامه مردم سالاری، ۲۶/۱۱/۸۱.

معمولاً دختران فراری که از دختران دیگر آسیب پذیرترند، گرفتار این مصیبت می شوند. «قاچاقچیان دختران، بیشتر دختران جوانی را که به هر انگیزه ای از خانه خود گریخته اند، طعمه و وسیله درآمد خود قرار می دهند و آنان را به برقراری ارتباط جنسی و انجام کارهای خلاف مجبور می کنند»^(۱).

فرمانده نیروی انتظامی ناحیه خراسان، در این باره می گوید: «معمولاً طعمه هایشان را از میان دختران سرگردان و زنان خیابانی انتخاب می کنند. پس از ربودن، ابتدا آنان را دسته جمعی آزار می دهند. سپس این گروگان ها را که دیگر از شرم نمی توانند نزد خانواده هایشان بازگردند، در اختیار خانه های فساد قرار می دهند»^(۲).

از طریق اینترنت

چندی است که شیوه جدیدتری نیز به روش های قاچاقچیان دختران و زنان افزوده شده که از پی آمدهای مدرنیزه شدن جوامع، از جمله جامعه ما به شمار می رود و آن اینترنت است. یکی از موارد آن که دلالت بر اغفال دختران و زنان به کار می گیرند، استفاده از اتاق گفتگو یا به اصطلاح (chatroom) اینترنت است. به این ترتیب که نخست از راه گفت و گوی تایپی و گاهی شنیداری و دادن تصویر خود، با آنان رابطه دوستی برقرار و سپس با وعده ازدواج، کار خوب، درآمد بالا و حتی با فرستادن

ص: ۵۳

۱- روزنامه انتخاب، ۱۲/۱۰/۸۱.

۲- روزنامه ایران، ۲/۶/۸۱.

بلیط و ویزا، آنان را به کشور مورد نظر هدایت می کنند. و در آن جا تحویل قاچاقچیان می دهند. به نمونه زیر توجه کنید: «مریم ص، ۱۸ ساله که گاهی وقت خود را به گفت و گو با دیگران در شبکه اینترنت می گذارند، درباره خود چنین می گوید:

«چند وقت بود که هر روز با یک نفر که خودش می گفت در یکی از کشورهای اروپایی زندگی می کند، از راه اینترنت صحبت می کردم. او عکس خود را برایم فرستاد و من هم همین طور. بعد از آن از همدیگر خوشمان آمد و اظهار علاقه کردیم و او گفت که در صورت تمایل امکان فرستادن ویزا و بلیط برای من را دارد».^(۱)

خوشبختانه در این مورد خاص تلاش قاچاقچیان ناکام ماند و مریم به سبب مخالفت پدر و مادرش نتوانست به این مسافرت شوم برود، ولی چه بسا در موارد مشابه، قاچاقچیان در خارج کردن بی دردسر دختری بی گناهی از ایران موفق شده باشند.

۵- علل مشترک قاچاق زنان

اشاره

برخی از علل قاچاق درباره قاچاق کننده و قاچاق شونده مشترک است. برخی به قاچاقچیان مربوط می شود و برخی دیگر ویژه قربانیان قاچاق است. ما نخست به بیان علل مشترک و سپس به علل اختصاصی هر کدام می پردازیم.

یک - ضعف باورهای دینی

ص: ۵۴

یکی از عوامل بسیار مهم در بازدارندگی از انحراف های اجتماعی، دین و باورهای دینی است. مکانیزم پیش گیری از جرم، به وسیله دین، از راه های زیر امکان پذیر است:

۱. تربیت دادن هنجارهای درست زندگی؛ زیرا هنجارها، روابط اجتماعی را تنظیم می کنند و از این راه، نظم اجتماعی به وجود می آید. تأثیر هنجار بر زندگی افراد به حدی است که حتی در تنهایی فرد نیز او را کنترل می کند و رفتارش براساس هنجارهای آموخته شده خواهد بود. (انسان در تنهایی احتیاج ندارد که فکر کند فلان کار را چطور انجام دهد) بدین ترتیب، هنجارها برای انسان ها به جای گزینه عمل می کنند. (۱)

۲. اعمال کنترل درونی: دین عامل مهمی در کنترل و نظارت افراد بر رفتار خودشان به شمار می رود. فرد دین دار، پیوسته رفتار خودش را ارزیابی می کند و می کوشد رفتاری که دین می پسندد انجام دهد و از انجام رفتارهای ناپسند بپرهیزد.

۳. اعمال ساز و کارهای غیر رسمی نظارت اجتماعی: طیف گسترده ای از سازوکارهای غیر رسمی، برای نظارت اجتماعی به وسیله افراد باایمان اعمال می گردد. به عبارت دیگر، براساس وظیفه امر به معروف و نهی از منکر، واکنش افراد باایمان در برابر رفتار انحرافی دیگران در جلوگیری از عمل انحرافی مؤثر است.

ص: ۵۵

از سویی روشن است که همه کسانی که به گونه ای در پدیده قاچاق زنان فعالیت می کنند، به انحرافی بودن عمل خود آگاهند. هم قربانیان و هم عاملان معترفند که این کار، خلاف قانون و شرع است. هم چنین این کار پی آمدهای حرام دیگری هم چون قوادی، لمس و نظر حرام، آدم ربایی، تدلیس و... دارد. حتی بسیاری از منحرفان، از این کار به عنوان تجارت کثیف یاد می کنند. بنابراین، روشن است که این عمل انحرافی تنها در جاهایی زمینه رشد دارد که باورهای دینی ضعیف شده باشد. برای تأیید مطالب بالا باید گفت چندی است که بنیان های مذهبی به وسیله عواملی در بعضی قشرهای جامعه سست شده و در پی آن، پدیده قاچاق زنان در کشور ایران نیز افزایش یافته است. در حالی که این پدیده از مدت ها پیش به صورت گسترده در بسیاری از کشورهای جهان به چشم می خورد. در ایران پیش از انقلاب مواردی از قاچاق زنان گزارش شده بود، ولی در ایران ده سال پیش اثری از این پدیده دیده نمی شد. حتی موارد انگشت شمار هم گزارش نشده بود و نخستین گزارش قاچاق زنان پس از انقلاب در تاریخ ۲۴/۱۱/۷۹ توسط روزنامه ایران منعکس شد. بازهم در تأیید مطالب بالا باید گفت کشورهای عربی که بنیادهای مذهبی قوی دارند با چنین مشکلی روبه رو نیستند.

بنابراین، به عهده مصلحان اجتماعی است که پیش از هر چیز باید به فکر جبران ضعف های اعتقادی _ دینی جوانان باشند.

دو _ نارسایی بین فرهنگ و ساخت اجتماعی

هر جامعه، اهداف و ارزش های اجتماعی پذیرفته شده ای دارد و ابزارهای محدودی نیز در آن جامعه برای دستیابی به آن ها پیش بینی شده

است. هنگامی که میان اهداف و ارزش های پذیرفته شده اجتماعی از یک سو و ابزارها، هماهنگی نباشد انحراف به وجود خواهد آمد. در چنین شرایطی که هنجارهای پذیرفته شده با واقعیت اجتماعی در ستیزند، نوعی فشار ساختاری بر افراد وارد می آید که در نتیجه بعضی از افراد جامعه، ارزش ها و اهداف مورد پذیرش اجتماع را می پذیرند، ولی برای دستیابی به آن ها از ابزارهای غیر مشروع یا غیرقانونی استفاده می کنند. (۱) این نوع افراد در اصطلاح بدعت گذار یا (Tnnovator) نامیده می شوند.

بنابراین، در جامعه اسلامی وقتی ارزش های معنوی، هم چون ایثار، فداکاری، گذشت، مردانگی، جوانمردی و... به اهدافی هم چون پول پرستی، جمع ثروت، خودپسندی و نمایش ثروت و غیره تبدیل شود، بی شک افرادی راه های تعریف شده ای برای به دست آوردن پول را کافی نمی دانند. (حال یا از فرصت های شغلی مناسب بهره مند نیستند یا دوست دارند راه چندین ساله را در چند ماه طی کنند و در فرصت اندک ثروت کلان به دست آورند) و در پی یافتن راه های نامشروع، به سراغ قاچاق و فحشا یا خرید و فروش زنان و دختران و حتی معامله اندام های بدن انسان می روند.

سه _ نبود فرصت های شغلی مناسب

ص: ۵۷

۱- آنتونی گیدنز، جامعه شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، نشر نی، چاپ دوم، ۱۳۷۴، صص ۱۴۰ و ۱۴۱؛ منوچهر محسنی، مقدمات جامعه شناسی، انتشارات علامه، چاپ ۱۲ ص ۳۸۶.

نبود فرصت های شغلی مناسب، سبب بازار گرمی مشاغل کاذب و نامشروعی هم چون قاچاق می شود که این امر هم درباره قاچاقچیان و هم قربانیان قاچاق صادق است.

قاچاقچیان: همه می دانیم که یکی از معضلات عمده کشور ما در سال های اخیر معضل نبود یا کمبود فرصت های شغلی است. این امر در استان های مرزی شدیدتر است. به گونه ای که بالاترین نرخ بیکاری در استان های مرزی به چشم می خورد. این امر سبب می شود که بعضی ها به سوی شغل های کاذب و نامشروع روی بیاورند. با توجه به موقعیت مرزی آنان، یکی از شغل های بسیار پردرآمد، شغل قاچاق است که در این میان از قاچاق کالا گرفته تا قاچاق مواد مخدر و قاچاق انسان به ویژه قاچاق زنان و دختران ایرانی به کشورهای همسایه رواج یافته است.

قربانیان قاچاق: در اجتماعی که زنان زیادی وجود دارند که توان کسب درآمد مشروع را ندارند و زمینه اشتغال مناسب نیز برایشان فراهم نشده باشد، طبیعی است که بعضی برای یافتن شغل پردرآمد، خطرهای احتمالی مهاجرت به کشورهای همسایه را بپذیرند.

بنابراین، دیده می شود که عده ای از مرزنشینان، به دلیل نبود کارهای مولد، به کارهای واسطه ای قاچاق روی آورده اند. با سیاستگذاری مطلوب به منظور ایجاد اشتغال مولد در نقاط مرزی می توان با این پدیده مبارزه کرد و اگر این مبارزه دیرانجام گیرد، رفته رفته این پدیده، به صورت یک هنجار اجتماعی درمی آید که در آن صورت مبارزه با آن به مراتب مشکل تر خواهد بود.

البته بلند پروازی و راضی نبودن به شغل های معمولی (که معمولا درآمد ناچیزی هم دارند) علت اصلی مهاجرت این دسته از زنان به خارج از کشور به شمار می رود.

در این میان، نقش صدا و سیما در این باره بسیار مهم است؛ زیرا در سریال ها و فیلم های سینمایی تولید شده از سوی سیما، کسانی که به خارج از کشور مهاجرت می کنند، افرادی خوشبخت نشان داده می شوند که می توانند به راحتی دارای ثروت سرشار شود و با سربلندی به کشور خود باز گردد.

۶- علل قاچاق زنان توسط قاچاقچیان

اشاره

۶. علل قاچاق زنان توسط قاچاقچیان

درباره علل روی آوردن بعضی افراد به شغل کثیف قاچاق زنان، باید گفت که عوامل گوناگونی در این کار دخالت دارند که آن ها را می توان به سه عامل فرهنگی، اقتصادی و حقوقی می توان تقسیم کرد.

الف) علل فرهنگی

اشاره

ممکن است در این پدیده، عوامل فرهنگی گوناگونی دخیل باشند، ولی مهم ترین آن ها تغییر ارزش های جامعه می باشد که گذرا به آن می پردازیم.

دگرگونی ارزش ها

بعضی ها سبب روی آوردن افراد به شغل کثیف قاچاق زنان را، فقر و نبود کار می دانند (۱)، ولی باید این نکته را یادآور شد که همه افراد فقیر با

ص: ۵۹

وجود رنج و سختی بسیار دست به دزدی نمی زند و هر فرد بیکاری، به شغل حرام رو نمی آورد. پس عوامل دیگری در این میان دخالت دارد که نیازمند بررسی است.

یکی از پی آمدهای تمدن غرب، دگرگونی ارزش های معنوی و سستی به ارزش های مادی است.

پیش تر به ویژه در ده سال اول انقلاب، ثروتمندان کمتر جرئت نمایش ثروت خود را داشتند. در آن زمان، دارندگی برازندگی نبود، ثروت یک ارزش به شمار نمی آمد، بلکه مردم فقر را به عنوان یک ارزش اجتماعی می دانستند، ولی در سال های اخیر به ویژه از سال ۶۸ به بعد، ثروت، تبدیل به ارزش اجتماعی گردید و دارندگی، برازندگی شد. (۱)

فقر به تنهایی برای نظام اجتماعی مسئله ای ایجاد نمی کند و هیچ نوع آسیبی به آن نمی رساند، بلکه براساس گفته دورکهایم و مرتون، حتی بر تحکیم و ثبات اجتماعی تأثیر مثبت هم می گذارد (۲) این نابرابری و در پی آن دگرگونی ارزش هاست که یک جریان تهدیدآمیز به شمار می رود. به عبارت دیگر، براساس نظر دورکهایم و مرتون، فقر وقتی تأثیر خواهد داشت که در «برابر فقر» تصویر یا گفتار آرزوهای بلند پروازانه ارائه شود. در آن صورت است که فقر، غیرقابل تحمل می گردد. (۳)

پی آمد مهم باارزش شدن ثروت این است که ثروتمندان بدون در

ص: ۶۰

۱- فرامرز رفیع پور، توسعه و تضاد، تهران، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۷۷، ص ۱۹۶ _ ۱۷۰.

۲- همان، ص ۱۹۷.

۳- همان، ص ۱۹۸.

نظر گرفتن این که از چه راهی ثروت خود را به دست آورده اند، از حقوق اجتماعی (مثل احترام کارمندان در ادارات، احترام مردم، تعظیم دیگران در برابر آنان و غیره) بیشتری بهره مند می شوند که این از یک سو برای نظام اجتماعی سالم، خطرناک است و از سوی دیگر، خود عامل و محرکی است برای با ارزش شدن دو چندان ثروت در جامعه. (۱)

این مسئله سبب می گردد که افراد، دیگر تنها در پی پول درآوردن از راه های حلال نخواهند بود، بلکه صرف پول داشتن ارزش می شود؛ حال از هر راهی که باشد، چه از راه دزدی، قاچاق مواد مخدر، خرید و فروش زنان و دختران یا فروش اعضای بدن. این روند همان نظام استعماری و سرمایه داری است که امروزه دست های خود را به سرقت و خرید و فروش کودکان، زنان و دختران معصوم جهان سوم آلوده اند. مراکز عمده و بورس خرید و تجارت کودکان، زنان، دختران و حتی اعضای بدن انسان، بیشتر در کشورهای به اصطلاح متمدن اروپایی و پیشرفته به چشم می خورند. همان هایی که عربده دموکراسی و دفاع از حقوق بشر دروغین آن ها، گوش فلک را کر کرده است. (۲)

حال آیا فرهنگی را که خرید و فروش اعضای بدن انسان، قتل و تجاوز به کودکان، زنان، دختران یا سوء استفاده های جنسی از آنان جزء مولفه های اصلی آن باشد، می توان متمدن نامید؟

ص: ۶۱

۱- همان، ص ۲۲۵.

۲- تجارت شیطانی، ص ۸.

یکی از علل گرایش افراد به شغل قاچاق زنان، متناسب نبودن پاداش ها با نقش هایی است که افراد در جامعه ایفا می کنند. مثلاً در شرایطی که یک دلال از درآمد بالایی برخوردار است، افراد بیشتری متمایل به مشاغل کاذب و غیرقانونی هم چون قاچاق زنان می شوند.

بنابراین، سالم سازی اقتصاد، یکی از راه های مؤثر برای کاهش معضلات فرهنگی است و نخستین گام در سالم سازی اقتصاد این است که به نقش ها، پاداش های متناسب با خودش اعطا شود. از سوی دیگر، هزینه شغل های کاذب بالا برده شود تا کسی به آن روی نیاورد. این گونه می توان با شغل های کاذب مبارزه کرد.

ب) علل اقتصادی قاچاق

سود آور بودن قاچاق

همان گونه که گفتیم، وقتی پول داشتن ارزش شد، راه های به دست آوردن پول (ولو حرام و با نابودی و بردگی دیگران) هم مهم خواهد بود. یکی از راه های پول زار، قاچاق زنان و دختران و به طور کلی فحشا است. چنان چه «دیوید کامپنیا در مطالعه خود که بر پایه تحقیقات وسیعی از ۵۹۶ اداره پلیس و ۱۲۵ مؤسسه خدمات اجتماعی در کشور انگلیس جمع آوری کرده می گوید: میزان درآمد حاصله از فحشای کودکان، بالغ بر دو میلیارد دلار می باشد»^(۱).

آمارهای گروه کارشناسان شورای اروپا درباره تجارت زنان اروپای

ص: ۶۲

شرقی به عنوان بردگان هزاره سوم نشان می دهد که میزان درآمد ناشی از این تجارت سالانه تا ۱۳ میلیارد دلار است. هم چنین زنان گاه تا ۱۸ بار خرید و فروش می شوند. (۱) آلمانی ها سالیانه ۷۰ میلیارد مارک، خرج روسپی ها می کنند. درآمد این تجارت بیش از تجارت هروئین است. (۲) چنان چه یونیسف یکی از دلایل عمده قاچاق زنان را سود سرشار آن دانسته است. (۳) در ایران نیز بنا به گفته بعضی مسئولان، زنان و دختران پس از مواد مخدر، از سودآورترین گونه های قاچاق می باشد. (۴)

ج) علل حقوقی قاچاق

عاری بودن از خطر

قاچاقچیان انسان، نسبت به قاچاقچیان مواد مخدر و دیگر گونه های قاچاق کمتر احساس خطر می کنند؛ زیرا این تجارت نسبتاً بی خطر است. حتی اگر باندهای قاچاق انسان شناسایی و دستگیر شوند، متقاعد کردن قربانیان به شهادت دادن علیه این باندها، بسیار دشوار است. آنان از ترس انتقام گیری این باندها از اعضای خانواده خود و نبود حمایت های لازم از شاهدان، هیچ گاه در دادگاه حاضر نمی شوند. (۵) این برده های مدرن در محل های اقامت خود، هیچ وسیله دفاعی ندارند و هیچ نهاد رسمی از آنان پشتیبانی نمی کند. در نتیجه، سرنوشتشان در دست تاجران و باندهای

ص: ۶۳

۱- قاچاق زنان و بردگی معاصر، ص ۳۵.

۲- ماهنامه صبح، شماره ۷۰، ص ۸۱.

۳- روزنامه آفرینش، ۷/۹/۸۱.

۴- برگرفته از سایت: <http://topin day/ showItem.asp?id=۱۶۹۶۴>.

۵- همشهری، ۷/۶/۸۱.

ترسناک است و اگر کوچک ترین مقاومتی نشان دهند، به بدترین سرنوشت مبتلا خواهند شد. در بیشتر کشورهای اروپایی، اگر این گونه زنان بخواهند از اسارت دلالتن رهایی یابند، سر از بازداشتگاه هایی درمی آورند که برای بازپس گرفتن مهاجران غیرقانونی در نظر گرفته شده است.^(۱)

خلا قانونی

از آن جایی که در گذشته بحث توسعه باندهای قاچاق جایگاهی نداشت، قانونی در این باره وضع نشده بود. از این رو، زمانی که خبر دستگیری و محاکمه اعضای ۶۰ نفره باند قاچاق زنان و دختران ایرانی به پاکستان در جراید درج شد، هیچ کس فکر نمی کرد که قاضی پرونده برای صدور حکم در زمینه قاچاق انسان، به سبب نبود قانونی مدون در لابه لای کتاب های قانون معطل بماند؛ در حالی که در قوانین بین الملل درباره قاچاق انسان قوانین مستقلی وجود دارد، ولی در ایران این گونه قوانین تدوین نشده است.^(۲) به گونه ای که بعضی از حقوق دان ها پیشنهاد می کنند در دادگاه با تفسیر قضایی که از قانون دارند، می توان جرایم کلاه برداری، قوادی، آدم ربایی و مفسد فی الارض بودن را برای این مجرمان صادق دانست،^(۳) ولی اگر انتقال دختران به خارج از کشور از مجاری

ص: ۶۴

۱- قاچاق زنان و بردگی معاصر، ص ۵۸.

۲- روزنامه اعتماد، ۳۰/۹/۸۱.

۳- همان.

قانونی و یا رضایت خود آنان صورت گیرد^(۱)، آن گاه در رسیدگی قضایی به پرونده قاچاقچیان، قاضی با یک مشکل جدی قانونی روبه رو خواهد بود؛ زیرا آنان در داخل کشور هیچ جرمی مرتکب نشده اند و اگر خلافی انجام داده اند در کشور دیگری بوده است. بنابراین، در چنین شرایطی اعضای این باندها را تنها می توان به اتهام قوادی محاکمه کرد و نمی شود حتی اتهام آدم ربایی و خارج کردن غیرقانونی دختران از کشور را به آنان نسبت داد^(۲).

بنابراین، می بینیم که نبود قوانین جزایی لازم، زمینه مساعدی برای سودجویان و قاچاقچیان فراهم کرده است.

۷- علل قاچاق به لحاظ قاچاق شونده

الف) بررسی علل فرهنگی

غرب زدگی

نخستین جرقه های غرب زدگی را می توان در کلام بعضی از فراماسون ها و مشروطه خواهان اولیه هم چون ملکم خان و تقی زاده یافت^(۳).

ص: ۶۵

۱- فریدون مرادی _ رئیس شعبه ۱۳۰۸ مجتمع قضایی قدس _ که رسیدگی به پرونده باند قاچاق دختران به دبی را بر عهده دارد می گوید: قاچاقچیان معمولاً دختران را از مجاری قانونی به خارج از کشور می برند (انتخاب ۱۳۸۱/۱۰/۱۲).

۲- روزنامه انتخاب، جرائم کشیف، ۱۲/۱۰/۸۱.

۳- ملکم خان تصریح می کند: «در اخذ اصول تمدن جدید و مبانی ترقی عقلی و فکری حق نداریم درصدد اختراع باشیم، بلکه باید از فرنگی سرمشق بگیریم و در جمیع صنایع از باروت گرفته تا کفش دوزی محتاج سرمشق بوده و هستیم.» (فریدون آدمیت، فکر آزادی و مقدمه نهضت مشروطیت ایران، ص ۱۰۳؛ مکارم شیرازی، حمید، غربزدگی جوانان، ص ۴۴. تقی زاده نیز معتقد است «ایرانی باید سر تا قدم اروپایی باشد، اروپایی فکر کند، اروپایی بپوشد و اروپایی غذا بخورد (مکارم شیرازی، همان، ص ۴۵، به نقل از علی ندوی، ارزیابی تمدن غرب، ص ۱۶۴).

این روند غرب زدگی که در میان قشر منورالفکر سیر صعودی داشت، در زمان رضاشاه و محمدرضا به وسیله لژ همایونی به اوج خود رسید.^(۱)

در حقیقت ۵۰ سال تلاش شد تا توصیه تقی زاده و میرزا ملکم خان جامه عمل بپوشد و همان گونه که تقی زاده گفته بود، روزی رسید که مردم شهرهای بزرگ به ویژه شمال تهران از فرق سر تا نوک پا به ظاهر اروپایی شدند. (ولی هم چنان از تکنولوژی پیشرفته خبری نبود). البته با ظهور انقلاب اسلامی و آگاهی مردم از حقیقت فرهنگ غرب، جریان استحاله به هم خورد، ولی کم نبودند کسانی که هنوز در آرزوی فرهنگ غرب به سر می بردند و آرزویی جز زندگی فرنگی مآبی نداشتند؛ به گونه ای که غرب برای آنان کعبه آمال بود. در این جا در صدد برشماری علل شیفتگی بعضی ها به فرهنگ و زندگی غربی نیستیم، ولی باید اذعان داشت که شیفتگی به غرب پی آمدهایی دارد که یکی از پی آمدهایش کوچک شمردن خود و تمدن خودی و احساس نیاز و وابستگی به بیگانه^(۲) است. از این رو، دختران جوانی هستند که برای رفتن به کشورهای دیگر داوطلب می شوند و باندهای قاچاق زنان نیز از این فرصت های به

ص: ۶۶

۱- غرب زدگی، جوانان، ص ۴۶.

۲- همان، ص ۶۸.

اصطلاح طلایی سوء استفاده می کنند و دختران را از مجاری قانونی به خارج می برند.^(۱)

خود کم بینی

یکی از علل روی آوری دختران جوان و زنان به انحراف های اخلاقی، بیماری روانی خود کم بینی است. از همین رو، بخش بزرگی از روسپیان خدمتگذاران پیشین اند. خدمتکاری که از او سوء استفاده کرده اند و او را به بردگی گرفته اند، بیشتر، خود را به عنوان یک شیء می بیند تا یک شخص.^(۲)

انحراف های اخلاقی

اشاره

ممکن است گفته شود که آیا قاچاقچیان انحراف اخلاقی دارند؟ در پاسخ باید یادآور شویم درست است که همه مردان و زنان قاچاقچی درجه هایی از انحراف اخلاقی دارند، ولی دلیل قاچاقچی شدن آنان تنها انحراف اخلاقی نیست، بلکه علل اصلی چیزهای دیگری است که گفته شد، ولی درباره قربانیان قاچاق باید گفت در بسیاری از موارد صرف منحرف بودن دختر یا زن جوان، او را به این دام می کشاند.

حسین بیات، وکیل دادگستری، می گوید: «آمار افرادی که بی اختیار به دام باندهای قاچاق زنان می افتند، نسبت به افرادی که با تمایل خود در این زمینه فعالیت دارند، کمتر است».^(۳)

ص: ۶۷

۱- روزنامه انتخاب، ۱۲/۱۰/۸۱.

۲- دوبرار، جنس دوم، ص ۲۱۱ و ۲۱۲.

۳- برگرفته از سایت <http://www.dwelle.de/persian/frauen/414782.html> به نقل از مجله زنان، شماره ۹۹.

بر اساس این گزارش، تعداد زیادی از زنان جوان به اختیار خودشان قدم در این مسیر می‌نهند و از آغاز می‌دانند که در صنعت سکس کار خواهند کرد، ولی در زمینه ماهیت و شرایط کار فریب می‌خورند. برخی از آنان موافقت می‌کنند تا در کار جنسی ملایم تر هم چون نمایش های برهنه یا کلوپ ها کار کنند، ولی پس از آن به روسپیگری وادار می‌شوند. حتی برخی از آنان می‌پذیرند که در خارج به عنوان روسپی کار کنند و انتظار دارند که به سرعت پول درآورده و پس از مدتی کوتاه به میهن خود بازگردند، ولی به جای آن در بازار به یک واسطه یا روسپی خانه فروخته می‌شوند، سپس با تهدید یا به سبب بدهی، در اوضاع و احوالی ناهنجار به دام می‌افتند.^(۱)

پلیس سازمان بین الملل در کوزوو نیز می‌گوید: «آنان این روزها کمتر با زنانی برخورد می‌کنند که از انتقال اجباری و غیرقانونی شان به کوزوو شکایت دارند».

بری فلچر سخن گوی واحد اعزامی سازمان ملل به کوزوو می‌گوید: «امروز بیشتر زنانی که برای اعمال خلاف اخلاق به این ایالت منتقل می‌شوند، با میل خود به کوزوو آمده‌اند».^(۲)

در تبیین علت روی آوری این زنان به فحشا، دلایل گوناگونی ارائه می‌شود. جانشین معاون اجتماعی ناجا درباره روی آوری دختران جوان

ص: ۶۸

۱- قاچاق زنان و بردگی معاصر، ص ۳۶، برگرفته از: گزارش منتشره بر روی تلکس خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، ۲۵/۱/۱۳۸۰.

۲- کریستین ساینس مانیاتور، روزنامه همشهری، ۷/۸/۱۳۸۱.

به فحشا براین باور است که امکانات رفاهی هم چون دسترسی به وسایل ارتباط جمعی چون اینترنت و ماهواره و ارتباط با دوستان ناباب و گروه همسالان منحرف و ترغیب آنان به هنجار شکنی و انجام تخلفات، سبب فساد جوانان گردیده است. (۱) در مقابل، عده ای براین باورند که فقر سبب روی آوری اینان به فحشا است. (۲)

رئیس سازمان غیردولتی مادر آقای بسکوف و نگینه محمد جانووا در تاجیکستان معتقدند که فقر و اقلیت قومی بودن، سبب فرورفتن در این منجلاب است.

ایشان درباره تأثیر اقلیت قومی بودن بر این امر می گویند:

زنانی که در دام قاچاقچیان می افتند و در نهایت، ناچار به خود فروشی می شوند، بیشتر از اقلیت های قومی هستند؛ زیرا اعضای گروه های اقلیت قومی اغلب کمتر از دیگران از روابط گرم خانوادگی بهره مند هستند و وجود محدودیت های ناشی از این روابط باعث می شود آنان راحت به سوی آنچه که انحراف های اجتماعی نامیده می شود، بلغزند. (۳)

اما واقعیت این است که اقلیت های قومی، چون ارزش ها و هنجارهایی دارند که با فرهنگ جامعه هم خوانی ندارد، از این رو، به منظور حفظ هویت خود و رویارویی با فرهنگ غالب، هم بستگی

ص: ۶۹

۱- همشهری، ۲/۱۲/۱۳۸۱.

۲- حامد شهبازی، همشهری، ۷/۶/۱۳۸۱، کریستین سانیس مانیور، همشهری، ۷/۸/۱۳۸۱.

۳- روزنامه اعتماد، ۹/۱۱/۱۳۸۱؛ هم چنین بر گرفته از سایت:

<http://www.mehdis.com/tabluce/modules.php?name=Newsfile=article&side=۶۱۷۰>

اجتماعی در میان آن‌ها زیادتر است. تحقیق انجام شده درباره حضور مردم در نهادهای دینی در انگلستان نشان می‌دهد با آن که آمار شرکت کنندگان در کلیسا روز به روز در حال کاهش است، ولی آمار شرکت کنندگان اقلیت‌های قومی در مجالس دینی خود، روز به روز افزایش می‌یابد. دین در اجتماعات اقلیت‌های قومی عالی و بسیار مهم است و بیشتر باورهای دینی و سنتی، برای این گروه‌ها هم چون ابزاری به منظور حفظ هویت و فرهنگ و سنت‌های خودشان به شمار می‌رود. (۱) بنابراین، باید علت آسیب‌پذیری اقلیت‌های قومی در تاجیکستان را در جای دیگر جست‌وجو کنیم.

بررسی علت انحراف‌های اخلاقی در میان زنان و دختران

اشاره

برای بررسی دقیق علل انحراف‌های اخلاقی در میان دختران جوان ایران، نخست لازم است تا بعضی از کلیدواژه‌ها توضیح داده شود:

انحراف‌های فردی

وقتی فردی به تنهایی از هنجارهای خرده فرهنگ خود منحرف می‌شود و در واقع هنجارهای موجود را مطرود می‌داند، چنین فردی را مشمول انحراف‌های فردی می‌شناسیم. (۲)

فرد منحرف چون که هنجارهای ویژه‌ای برای خود سامان نداده است، چه بسا دچار عذاب وجدان می‌شود. او به انحراف خودش آگاهی

ص: ۷۰

۱- کن براون، «جامعه‌شناسی دین»، ماهنامه معرفت، آبان ۱۳۸۱، صص ۹۲-۹۴.

۲- بروس کوئن، مبانی جامعه‌شناسی، ترجمه و اقتباس غلامعلی توسلی، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی، ص ۲۱۶.

دارد. ویژگی فرد منحرف این است که به تنهایی کار می‌کند؛ به کمک هیچ فرد دیگری نقشه نمی‌کشد و فقط به شکل انفرادی عمل می‌کند. او می‌کوشد عمل انحرافی خودش را پنهان کند. انحراف فردی اگرچه عوارض و پی آمدهای ناخوشایندی برای فرد منحرف و جامعه دارد، ولی به نظر می‌رسد از آسیب‌های کمتری در مقایسه با انحراف گروهی برخوردار باشد. زمینه اصلاح در این نوع انحراف نیز بیشتر است. گاهی اتفاق می‌افتد پیش از این که چنین فردی گرفتار قانون شود، خودش را اصلاح کند.

انحراف‌های گروهی

در انحراف‌های گروهی، فرد در واقع منطبق با هنجارهای خرده فرهنگ عمل می‌کند و این خرده فرهنگ است که هنجارهای جامعه را طرد کرده است. اعضای این دسته‌ها، براساس قواعد و مقررات گروه عمل می‌کنند. در واقع، براساس انتظارات گروه (همسالان) رفتار می‌کنند. (۱) از این رو، انحراف گروهی بسیار خطرناک و زمینه اصلاح هم در این انحراف بسیار پایین است؛ زیرا هرچند مردم آن شخص را منحرف می‌دانند، ولی نزد خود و هم‌گروه‌هایش حق به جانب است؛ زیرا او از فرهنگ، باورها و بینش خاصی پیروی می‌کند که فرهنگ عمومی مردم را غلط می‌پندارند. در انحراف‌های گروهی، عذاب وجدان معنا ندارد و افراد همدیگر را تشویق می‌کنند. حتی اتفاق می‌افتد که با دیدن منحرف‌ترین فرد احساس غبطه به آن‌ها دست می‌دهد و آرزو می‌کنند که

ص: ۷۱

ای کاش جای او بودند. حتی با دیدن مجازات منحرفان به جای عبرت گرفتن می کوشند از قانون و دستگاه حاکمه انتقام بگیرند. انحراف فردی، غالباً در زندان‌ها تبدیل به انحراف گروهی می شود؛ زیرا دیگر خودش را تنها احساس نمی کند و تعداد زیادی هم چون خود را می بیند. بنابراین، می کوشد شگردهای خلاف وارد تشکل‌های آنان شود.

تعریف خرده فرهنگ: خرده فرهنگ به شیوه رفتار، ارزش‌های غالب و تفاهم متقابل اطلاق می شود که میان اعضای یک گروه مشترک است، ولی جامعه رسمی آن را نمی پذیرد؛ یعنی افراد با هنجارها، ارزش‌ها و آداب و رسوم خود گرفته اند که با هنجارها و ارزش‌ها و آداب و رسوم جامعه اصلی بسیار متفاوت است. وقتی اقلیت‌هایی از سوی جامعه رسمی طرد می شوند، می کوشند تا همبستگی میان خودشان را افزایش دهند و با ارزش‌های حاکم بر جامعه به مخالفت برمی خیزند. (۱) به عبارت دیگر، بر اثر عواملی هم چون دسترسی به وسایل ارتباط جمعی جهانی هم چون اینترنت، ماهواره و فیلم‌هایی که با ارزش‌های مسلط جامعه هم خوانی ندارد (اعم از مجاز و غیرمجاز) و مداومت بر استفاده از این وسایل، شخصیت اجتماعی فرد با ارزش‌ها و هنجارهای غیرخودی خود می گیرد. هنگامی که افراد هم‌سان او نیز در معرض این نوع آموزه‌ها باشند، با یاری یکدیگر، فرهنگی را تشکیل می دهند که با ارزش‌ها و هنجارهای اصلی جامعه مخالف و حتی گاهی در تضاد است.

ص: ۷۲

رفتار انحرافی در میان افراد جامعه به ویژه زنان و دختران به سبب یکی از عوامل زیر است:

اختلال در جامعه پذیری:

اگر جامعه پذیری به درستی انجام نگیرد و افراد به درستی اجتماعی نشده و هنجارهای فرهنگی را در شخصیت خود جایگزین نکرده باشند، نمی توانند رفتار فرهنگی مناسب را از نامناسب بازشناسند. (۱)

توضیح مطلب: محبوب شدن مورد پسند واقع شدن، از آرزوهای مهم نوجوانان و جوانان به شمار می رود. آنان برای این که مورد پذیرش و پسند دیگران قرار گیرند، همانند دیگران رفتار و از ارزش ها و هنجارهای آنان پیروی می کنند، حتی اگر این گونه رفتار در تضاد با روند اصلی جامعه باشد؛ زیرا پذیرش در گروه (هم سالان) برای آنان مهم تر از پذیرش در کل جامعه است. بنابراین، رفتار انحرافی آنان از دید خودشان رفتار درستی است. به همین سبب، گاه دختران بدون دلیل از منزل فرار می کنند و چه بسا به امید یک زندگی خیالی در دام باندهای قاچاق گرفتار می آیند، ولی حقیقت غرب و زندگی به اصطلاح آزاد غرب را زمانی می فهمند که دیگر خیلی دیر شده است.

البته این مسئله نتیجه طبیعی الگوهای رفتاری غرب در مطبوعات و رسانه های جمعی و هم چنین مراکز تعلیم و تربیت است؛ زیرا در دهه اخیر، در بسیاری از فیلم ها و هم چنین در مطبوعات، فرد موفق کسی

ص: ۷۳

است که بتواند هر سال با سفر به خارج از کشور، هر بار مدها و الگوهای رفتاری غرب را تقلید کند.

حتی در بعضی از فیلم‌ها، افراد مذهبی را به عنوان افراد محروم از نعمت‌های دنیوی و فقیر معرفی می‌کنند. جوانان که بیشترین مخاطبان این فیلم‌ها هستند، به شدت از آن‌ها تأثیر می‌پذیرند و در نتیجه در فرهنگ و آیین خودشان شک می‌کنند و نسبت به ارزش‌ها و هنجارهای غربی بیشتر وابسته می‌شوند که اختلال در جامعه‌پذیری از پی آمدهای آن به شمار می‌رود. هم‌چنین این اختلال سبب سردرگمی جوانان در تشخیص رفتار فرهنگی مناسب و نامناسب می‌شود. به عبارت دیگر، پدیده آنومی (Anomie) اتفاق می‌افتد که در آن هنجارهای اجتماعی ضعیف می‌شوند یا به کلی از میان می‌روند یا در تضاد با یکدیگر واقع می‌شوند. در چنین شرایطی قواعد اجتماعی رفتار، برای افراد مشخص نیست. در نتیجه در اثر فشارهای ساختاری ناشی از آن شرایط، برخی افراد به رفتار انحرافی دست می‌زنند. (۱) مسئله در این جا پایان نمی‌پذیرد، بلکه مشکل اساسی وقتی بروز می‌کند که دوباره جامعه‌پذیری اتفاق بیفتد؛ زیرا در موارد گذشته فرد دچار حیرت و سرگشتگی می‌شد، ولی وقتی دوباره جامعه‌پذیری اتفاق افتاد، همان‌گونه که تئوری انتقال فرهنگی (cultural transmission theory) تأکید می‌کند، انحراف همانند هم‌نوایی آموخته می‌شود؛ یعنی فرد منحرف ناهنجاری‌ها را از جامعه

ص: ۷۴

۱- غلامعلی، لیاقت، جزوه آسیب‌شناسی اجتماعی، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، ص ۷۲.

می آموزد. همان گونه که افراد سالم، رفتار هنجارمند را از جامعه می آموزند. (۱)

در این صورت، فرد عالمانه در برابر جامعه و فرهنگ جامعه موضع می گیرد و از رفتار انحرافی خود دفاع می کند.

امروزه رشد برخی از خرده فرهنگ ها در میان جوانان و زنان، زنگ خطر افزایش جرائم علیه اخلاق و عفت عمومی است. افزایش شاخص هایی هم چون سنت گریزی، فرهنگ گریزی، احساس تنهایی و بیگانگی اجتماعی، کاهش گرایش های مذهبی، اخلاقی و گرایش به تجملات و خوش گذرانی، طیفی است که از یک سو بزهکاران و مجرمان در آن قرار دارند که به جرمی چون تجاوز به عنف، روابط نامشروع، زنا و... دست می زنند و از سوی دیگر جوانانی هستند که در حاشیه نشینی فرهنگی قرار دارند و رفتارهایی در قالب خرده فرهنگ های معارض از خود بروز می دهند. بدلباسی و بدحجابی، استفاده از نوارهای ویدئویی، برنامه های تلویزیونی و شبکه های ماهواره، نمونه هایی از آن رفتارها است. (۲)

مهاجرت روستاییان به شهر

برخی از افراد از مهاجرت روستائیان به شهرها به عنوان معضل

ص: ۷۵

-
- ۱- یان رابرتسون، درآمدی بر جامعه، ترجمه حسین بهروان، انتشارات آستان قدس رضوی، چاپ دوم، ۱۳۷۴، ص ۱۷۰.
 - ۲- مریم احمدیه و فاطمه بداعی، «خلائهای قانونی و انحراف های اجتماعی»، کتاب زنان، شماره ۱۷، پاییز ۱۳۸۱، به نقل از امین صارمی، نوذر: «انحرافات اجتماعی و خرده فرهنگ های معارض» چاپ اول، ۱۳۸۰، ص ۱۸۲.

اجتماعی یاد می کنند. حال آیا صرف انتقال جمعی از افراد مناطق کوچک غیرشهری به مناطق بزرگ شهری شخصیت و نوع زندگی آنان را تغییر می دهد؟ برای روشن شدن این مطلب لازم است نخست بعضی از تفاوت های زندگی روستایی با زندگی شهری ذکر شود:

۱. روابط اجتماعی در روستا و شهرهای کوچک، از نوع روابط چهره به چهره، اولیه، مستقیم، سنتی و همگون است. به این معنا که در روستا اشخاص به وسیله ارزش های مشترک و سنت های مقدس به هم نزدیک می شوند؛ در حالی که در شهرهای بزرگ، روابط میان شهرنشینان، بیشتر غیر خصوصی است و فرد بیشتر با کسانی ارتباط برقرار می کند که آنان را نمی شناسد؛ یعنی روابط میان افراد چنان نامتجانس و انبوه و گسسته است که شخص می تواند به آسانی ناشناخته باقی بماند و به شیوه دلخواه و براساس ذوق و سلیقه خود زندگی کند. (۱)

۲. هم بستگی اجتماعی در روستاها براساس ارزش ها، باورها و ناشی از هویت جمعی و خویشاوندی است؛ در حالی که همبستگی اجتماعی در شهرها بر اثر تقسیم کار صورت می گیرد. (۲)

۳. کنترل اجتماعی در روستا و شهرهای کوچک از نوع کنترل اجتماعی غیررسمی است؛ یعنی تک تک افراد، اعمال همدیگر را زیر ذره بین

ص: ۷۶

۱- مبانی جامعه شناسی، ص ۳۰۷؛ رحمت الله، صدیق سروستانی، «انسان و شهرنشینی»، نامه علوم اجتماعی، شماره ۱، زمستان ۱۳۶۹، صص ۲۰۰ و ۲۰۱.

۲- نک: دورکیم، درباره تقسیم کار اجتماعی، ترجمه: باقر پرهام، کتاب سرای بابل، ۱۳۶۹، صص ۸۳-۱۴۵.

قرار می دهند؛ به گونه ای که فرد خاطی به ستوه آمده و چه بسا از آن شهر مهاجرت کند. به ویژه کمی جمعیت، این امکان را فراهم می آورد که افراد بتوانند از زندگی خصوصی همدیگر کاملاً باخبر شوند؛ در حالی که در شهرهای بزرگ، کنترل اجتماعی از نوع کنترل اجتماعی رسمی و قانونی به وسیله پلیس و دادگاه است و افراد کاری به زندگی خصوصی یکدیگر ندارند.

افزون بر این، وقتی روستاییان به شهرها مهاجرت می کنند، معمولاً در نواحی حاشیه شهرها و قسمت های مهاجرپذیر اسکان می یابند و این نواحی به طور معمول دچار به هم ریختگی اجتماعی (social disorganization) است.

در این نواحی، مقاومت اجتماعی به حداقل خود می رسد و الگوهای بزهکاری و جرم رشد می کند و مثل هر الگوی دیگری منتقل می شود. رفته رفته این الگوها مسلط می گردند و نگرش ها و رفتار افرادی را که در این نواحی زندگی می کنند شکل می دهند. (۱)

هم چنین روستاییانی که از محیط صمیمی روستا جدا و به محیط خشک شهری وارد شده اند، دچار مشکلات روانی هم چون افسردگی، نابهنجاری، از خود بیگانگی و انزوای طلبی می شوند. به ویژه احساس تنهایی و زبونی بیشتر آنان را آزار خواهد داد. (۲) و از سوی دیگر، کنترل

ص: ۷۷

۱- سید عبدالحسین نبوی، بررسی عوامل اجتماعی - اقتصادی مؤثر در شیوع جرایم جامعه شهری اهواز، پایان نامه دکتری رشته جامعه شناسی، دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی، بهمن ۱۳۷۴، ص ۵.

۲- نک: انسان و شهرنشینی، صص ۲۱۵ - ۲۳۱.

اجتماعی غیررسمی قوی و پی گیر وجود ندارد. پلیس هم نمی تواند در همه جا آنان را زیر نظر داشته باشد و راه های فرار از قانون هم کم نیست. بنابراین، ناگهان خود را از بسیاری قید و بندهای ناشی از اجتماع روستایی آزاد احساس خواهند کرد و اگر باورهای دینی و قومی نداشته باشند و فقر و بیکاری هم گریبانگیرشان باشد، احتمال فروافتادن این دسته از افراد به دام قاچاقچیان بسیار بالاست.

تجربه مکرر ناکامی: بسیاری از خواسته های طبیعی افرادی که بدون سرپرست اند و یا در خانواده های بدسرپرست و فقیر بزرگ می شوند، آن بی پاسخ می ماند. این تجربه مکرر ناکامی، آنان را به احساس درماندگی، یأس، بدبینی و ناتوانی می کشاند. آنان خود را در فعالیت های اجتماعی مؤثر نمی دانند، در نتیجه به اموری مانند روسپیگری روی می آورند که نه توان مندی ویژه ای را می طلبد و نه موازین روشنی دارد. به این ترتیب، وقتی احساس سازندگی و مؤثر بودن در آنان تقویت نمی شود. از این رو، به تخریب می گرایند تا بتوانند از اجتماعی که همیشه آنان را طرد کرده است، انتقام بگیرند.^(۱)

جست وجوی رهایی: بیشتر دختران جوان و زنان فراری از کانون هایی گریخته اند که بیشترین فشار، تنگنای اقتصادی، روانی و اجتماعی را در آن جا تجربه کرده اند. در این موقعیت، به تنها چیزی که می اندیشند، فرار از شرایط موجود است. آنان بی هیچ طرح و نقشه معینی، در خیابان ها

ص: ۷۸

سرگردان می مانند. احساس تنهایی و ناامنی تمام وجودشان را فرامی گیرد. نیاز مادی و نداشتن سرپناه آنان را به دام انواع سوء استفاده ها می افکند. دام گستران نیز با تدبیری هم چون عکس گرفتن و فیلم برداری از صحنه های ارتباط جنسی، راه هرگونه بازگشتی را به روی آنان می بندند. از این پس، فرد پیوسته در پی توجیه موقعیتی است که بدون درخواست خود در آن قرار گرفته است. (۱)

اثر هم نشینی با افراد کج رو: بیشتر مردم، برون داده های خود را براساس برون داده های دیگران تنظیم می کنند. وقتی فرد مطرود می بیند که برخی افراد برای حل مشکل خود به مصرف مواد مخدر روی آورده اند، او هم برای بهبود وضع خود به آن پناه می برد. البته او با این عمل، امتیازهایی را نیز به دست می آورد؛ برای مثال، عضو یک گروه می شود، احساس تنهایی او کاهش و امکانات ارتباطی او افزایش می یابد.

زمانی که می بیند دختران فراری برای رفع نیازهای خود به ارتباط جنسی نامشروع تن می دهند، او نیز آن عمل را تنها راه حل ارزیابی می کند. از سوی دیگر، چون معاشرت با افراد منحرف در گروه های شخصی صمیمی صورت می گیرد، یادگیری کارهای انحرافی نیز با شدت و عمق بیشتری صورت می گیرد.

ص: ۷۹

۱- همان.

هم چنین در این گونه معاشرت ها، فنون و تکنیک های ارتکاب جرم، انگیزه جرم (سائقه ها، برهان سازی و نگرش ها) و روش های فرار از قانون را می آموزند.

از دیاد شکاف میان نسل ها

مسئله شکاف نسل ها، چیزی نیست که بتوان به راحتی از کنار آن گذشت، بلکه یک مشکل اجتماعی به شمار می رود؛ زیرا شکاف نسل ها زمانی اتفاق می افتد که ارزش ها و هنجارهای یک نسل به نسل بعدی منتقل نشود. مسئله ای که کم و بیش در جوامع امروزی اتفاق افتاده است؛ زیرا نسل امروزی به گونه ای مستقیم از زمینه های حسی و مادی اثر می پذیرد. به عبارت دیگر، جوانان امروزی بیش از نسل های پیشین، فرزندان تصاویر، پیام های بازرگانی، ارزش های فردی و خصوصی و در چالش تبلیغات رسانه های گروهی هستند. (۱)

اختلاف فرهنگی و فکری در خانواده ها و نبودن آموزش دقیق و به هنگام آموزه های دینی، سب شده است که دختران به جای خانه به بیرون پناه بیاورند.

فریدون توفیقی، بازپرس دادسرای عمومی و انقلاب در گفت و گو با خبرنگار حقوقی خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) با بیان این مطلب گفت: «قریب به اتفاق دختران فراری، علت فرار از منزل را اختلافات فکری و فرهنگی با والدین عنوان کرده و در خانواده با از هم گسیختگی

ص: ۸۰

فرهنگی و یا شکاف فرهنگی مواجه هستند.»^(۱) این خطری است که خانواده های مذهبی را نیز تهدید می کند؛ زیرا سخت گیری بیش از حد، شکاف میان پدرها و مادرها و فرزندان را افزایش می دهد و این شکاف گاهی به حدی می رسد که فرزند، بیرون را بر خانه و محیط مذهبی آن ترجیح می دهد.

(ب) علل خانوادگی

وضعیت ناهنجار خانوادگی

همان گونه که پیش تر نیز اشاره شد، خانواده یکی از ارکان جامعه پذیری برای نسل بعدی است. فرد در خانواده ارزش ها، هنجارها و روش درست زندگی کردن را می آموزد. وقتی وضعیت خانواده ناهنجار و آشفته باشد، در آن صورت فرد نه تنها ارزش ها و هنجارهای مسلط جامعه را فرا نمی گیرد، بلکه یک نوع سرخوردگی و بغض و کینه نسبت به کل جامعه در او ایجاد می شود و این به جامعه پذیری مجدد او کمک می کند؛ یعنی ارزش ها و هنجارهایی را فرامی گیرد که خلاف و در تضاد با فرهنگ اصلی جامعه باشد.

برهمن اساس، تحقیقات نشان داده است که یکی از مهم ترین دلایل فرار کودکان و نوجوانان در کشور ما ناسازگاری با ناپدری و یا نامادری، ازدواج اجباری و وضع آشفته اقتصادی و فرهنگی خانواده است.^(۲) ناگفته

ص: ۸۱

۱- ایسنا، ۱۳ مرداد ۸۲ بر گرفته از: سایت

http://www.womeniniran.com/۸۲/news/۰۲=n۸۲/۰۵_۰۷=۰۲n.htm

۲- ۲. روزنامه اطلاعات، یکشنبه ۲۷/ ۵/ ۱۳۸۱.

نماند بسیاری از دختران فراری در خانواده، رفتارهای خشونت آمیز و تعارضات خانوادگی، طرد شدن از سوی والدین، ضربه های عاطفی و جدایی والدین را تجربه کرده اند. (۱)

دخترانی که به خاطر وضعیت ناهنجار خانواده از خانه فرار می کنند، بیشتر گرفتار باندهای مافیایی و قاچاق زنان شده و از روسپی خانه های کشورهای دیگر سردرمی آورند. رئیس شعبه ۱۳۰۸ مجتمع قضایی قدس در این باره می گوید:

«قاچاقچیان دختران، بیشتر دختران فراری را که به هر انگیزه ای از خانه خود گریخته اند طعمه و وسیله کسب درآمد خود قرار می دهند» (۲)

خشونت و آزار جنسی، جسمی و روحی در خانواده

اشاره

خانه، غالباً پناهگاهی امن و مرکز خوش بختی تصور می شود، ولی خشونت خانگی بخشی از تجربه بسیاری از زنان است. مشهور است که

خشونت خانگی تنها در میان خانواده های سنتی وجود دارد، ولی حقیقت عکس این را نشان می دهد، بلکه شواهد و مدارک به دست آمده از پناهگاه های زنان مضروب شده در کشورهایی مانند آمریکا خلاف آن را نشان می دهد. از جمله می توان از شکستگی استخوان، زخم های چاقو و

حتی در یک مورد فرو کردن میخ با چکش در پای قربانی نام برد. (۳)

ص: ۸۲

۱-۱. برگرفته از: سایت: <http://www.poorandokht.com/news/nf14.htm>

۲-۲. روزنامه انتخاب، پنج شنبه، ۱۲ دی ۱۳۸۱

۳-۳. جامعه شناسی، ص ۲۰۱

خشونت یکی از علل مهم فرار زنان و دختران از خانه به شمار می رود. وقتی خانه جایگاه امن نباشد، آن وقت کوچه و خیابان به آن ترجیح داده خواهد شد. برابر آمار، ۸۰ تا ۹۰ درصد زنانی که از دست شوهران خود فرار کرده و به دنبال سرپناهی بودند و هم چنین ۶۰ درصد زنانی که به پلیس مراجعه کردند، قربانی خشونت بوده و جراحات های عمیق داشته اند. (۱)

براساس گزارش خبرگزاری دانشجویان ایران، بیشتر دختران فراری سوء رفتار جنسی در خانواده را تجربه کرده اند. حتی در مواردی گزارش شده که توسط ناپدری یا یکی از بستگان نزدیک، مورد تجاوز جنسی قرار گرفته اند. آمارها نشان می دهد که ۵۰ درصد از زنان روسپی پیش از ۱۵ سالگی تجربه جنسی داشته اند. (۲) تحقیقات جدید نشان می دهد افرادی که در نوجوانی و کودکی مورد تجاوز جنسی قرار می گیرند، دو برابر دیگران در خطر ابتلا به مشکلات روانی... هستند. (۳) برخی از این زنان نیز از همان دوره بلوغ به سبب زندانی بودن والدین، اعتیاد آنان، داشتن ناپدری، نامادری و یا سرپرستی به وسیله دیگران، به اجبار و برای کسب پول، به وسیله بزرگ ترها به ارتباط جنسی آلوده شده اند.

ص: ۸۳

۱-۱. اعزازی، جامعه شناسی خانواده، تهران، انتشارات روشنگران و مطالعات زنان، ۱۳۸۰، ص ۲۱۰، به نقل از: Finlel

Hor ۱۹۸۸:۲۴:۲۷

۲-۲. برگرفته از سایت <http://www.iranwomen.org/MAG/shora/۱۶/۱۰.htm>

۳-۳. جامعه شناسی خانواده.

بنابراین، یکی از عواملی که دختران و زنان جوان را به دامان قاچاقچیان و در نهایت به سوی بردگی مدرن سوق می دهد، تجربه خشونت خانگی است.

حال باید دید مصادیق واژه های خشونت جنسی و روانی در خانواده چیست؟

خشونت جنسی در خانواده

کنوانسیون های بین المللی خشونت جنسی در خانواده را براساس فرهنگ خاص (غرب) و با دیدی سکولاریستی و انسان مدارانه تعریف کرده اند. بر همین اساس، مصادیق خشونت جنسی در خانواده در

کنفرانس جهانی زن در نایروبی در سال ۱۹۸۵ در ماده دو، چنین آمده کتک زدن، سوء استفاده جنسی از دختر بچه ها، خشونت های مربوط به مسئله جهیزیه، تجاوز به عنف، ختنه زنان و دیگر عوامل سنتی خشن» (۱) این تعریف درست نیست؛ زیرا نوعی جانبداری از فرهنگ غربی و تقابل با سنت و شاخصه های سنتی در آن گنجانیده شده است؛

زیرا در قوانین مدنی کشورهای غربی به دختران کمتر از ۱۸ سال کودک (دختر بچه) اطلاق می شود.

به نظر می رسد تعریف ذیل به واقع نزدیک تر باشد. خشونت جنسی، هر نوع رفتار جنسی خشنی است که از روی قصد و نیت جهت تهدید، سوء استفاده و صدمه جنسی انجام شود و مصادیق آن عبارتند از: تجاوز

ص: ۸۴

به عنف، آزار جنسی و مزاحمت و تماس بدنی، قاچاق زنان، فحشا و روسپیگری، تجارت جنسی، بهره برداری تجاری (تهیه عکس و فیلم مستهجن) زنای با محارم، قطع رابطه جنسی، اجبار به رابطه جنسی غیر طبیعی، اجبار به رابطه جنسی در زمان عادت ماهانه و بیماری و... (۱) یکی از موارد خشونت جنسی که بعضی از دختران فراری آن را تجربه کرده اند، تجاوز به وسیله محارم است. دخترانی که به وسیله محارم خود مورد تعارض واقع می شوند، عموماً بیرون را به خانه ترجیح می دهند.

خشونت روانی در خانواده

هر نوع رفتار و گفتار خشنی است که سلامت روحی و روانی فرد را با خطر روبه رو می کند و مصادیق آن عبارتند از: انتقاد ناروا، اهانت و تحقیر، تمسخر، توهین، فحاشی، تهدید به ازدواج مجدد، تهدید به طلاق، اعمال مالکیت، قهر، سوء ظن و بدبینی، حسادت بیمارگونه، (۲) محدود کردن آزادی رفتار و حرکات، (آزاد نبودن در روابط اجتماعی با نزدیکان و فامیل، اجازه ندادن به خروج از منزل، حبس) اجبار به کارهای خلاف طبع، تهدید به بچه دزدی، تهدید به تخریب دارایی های زن و فرزندان، سوء استفاده از فرزندان برای اطاعت همسر، متلک گویی و اجبار به دیدن تصاویر و صحنه های خلاف عفت و ...

ص: ۸۵

۱ - آسبیب شناسایی اجتماعی زنان، مندرج در سایت

http://www.iranwomen.org/MAG/shora/۱۴/۳.htm_ednerf۱

۲-۲. morbid (باور هذیانی نسبت به بی وفایی همسر).

افزایش فاصله بین بلوغ جنسی و ازدواج، نابرابری تعداد دختران و پسران نیازهای مادی و...، چرخه معیوبی از عرضه و تقاضای جنسی را در جامعه به وجود آورده است.

وقتی دختر فراری، زن بدسرپرست، بی سرپرست، مطلقه و افراد دارای نیازهای فیزیولوژیک فزاینده، با پاداش های عجیب و غریب برای عرضه جنسی روبه رو می شوند، بی شک تعدادی به این کار راغب

می شوند. (۱)

ج) علل اقتصادی

فقر شدید مالی

زنی که همسرش را از دست می دهد مجبور است برای تأمین حداقل زندگی برای دیگران کار کند. چنین زنی به احتمال زیاد در معرض تقاضاهای نامشروع قرار می گیرد که در دراز مدت مقاومت در برابر آن برای او بسیار دشوار است؛ زیرا هرگونه مقاومتی می تواند منجر به از دست رفتن فرصت تأمین حداقل معاش شود. دختر یا زن فراری که سرپناهی ندارد، می تواند مورد سوء استفاده قرار می گیرد. البته همان گونه که پیش از این اشاره شد، فقر به تنهایی علت قاچاق زنان نیست؛ زیرا هر

زن محتاج و فقیری تن به فحشا نمی دهد، بلکه فقر، زمینه مساعد را برای این عمل فراهم می کند. از سویی می بینیم که درصد زنا در میان فقرا در

ص: ۸۶

طول دو دهه گذشته پیوسته افزایش یافته است. (۱) برای همین است که نواحی فقیر نشین منبع صادرات برده های نوین به شمار می روند. مثلاً ناحیه فقرزده شرق دور در روسیه مهم ترین منبع تأمین کننده برده های جنسی در منطقه آسیا و اقیانوس آرام هستند.

توقعات فزاینده زنان و احساس محرومیت نسبی

وقتی ارزش های مادی جای گزین ارزش های معنوی شود، نمایش ثروت آغاز می شود و از سوی دیگر به وسیله تبلیغات در رسانه های جمعی انواع نیازها به مردم تزریق می گردد. این امر به صورت یک بیماری مسری تمام جامعه را فرامی گیرد؛ یعنی کوچک و بزرگ، فقیر و غنی، انقلابی و ضد انقلابی و... همگی کم و بیش چیزهایی را می خواهند که ثروتمندان در اختیار دارند و از این جا مقایسه اجتماعی شروع می شود. افراد خود را با هم ردیفان و کسانی که وضعیتشان کمی

بهرتر از آنان باشد مقایسه و احساس عقب افتادن و بی عدالتی نسبی می کنند. (۲) به همین سبب، بعضی افراد مجبور می شوند تا به هر صورت ممکن ابزار مادی مانند اتومبیل، لباس فاخر، طلا، جواهرات و... را برای خود فراهم کنند که برای این کار چه بسا در دام قاچاقچیان گرفتار

می شوند. چنان چه یکی از محققان می نویسد:

قربانیان قاچاق انسان برای رسیدن به وضعیت شغلی و اجتماعی

ص: ۸۷

۱-۱. جامعه شناسی، ص ۱۹۲

۲-۲. توسعه و تضاد، صص ۲۰۷ و ۲۰۸

مطلوب تر، هر خطری را به جان می خرنند. (۱)

وجود تقاضا در کشورهای اروپای غربی و آمریکا

قاچاق زنان، مانند هر تجارت دیگری محکوم قانون عرضه و تقاضاست. وجود تقاضا در کشورهای اروپای غربی، یکی از عوامل اصلی شیوع قاچاق زنان در کشورهای جهان سوم است.

چنان چه پیش از این گفته شد میزان درآمد به دست آمده از فحشای کودکان در انگلیس، سالیانه بالغ بر دو میلیارد دلار است و آلمانی ها سالیانه ۷۰ میلیارد مارک خرج روسپی ها می کنند و سالیانه ۵۰۰ هزار زن و کودک (دختر زیر ۱۸ سال) به اروپای غربی قاچاق می شوند. در آلمان، ده هزار زن از کشورهای اروپای شرقی و آسیا برخلاف میلشان در کلوب ها و میخانه ها کار می کنند.

پرسشی که در این زمینه مطرح می شود این است که با وجود آزادی جنسی به تمام معنا در این کشورها و نابودی بنیادهای خانواده و سستی باورهای دینی، چه لزومی دارد سالیانه این همه زن و دختر از کشورهای دیگر وارد شوند؟

پاسخ:

اول این که این امر نشان دهنده اشتهای سیری ناپذیر انسان در قبال آزادی های نفسانی است. لیبرال ها استدلال می کنند که با برقراری آزادی جنسی، جامعه به لحاظ جنسی اشباع شده و دیگر امنیت جنسی برقرار خواهد شد؛ در حالی که روز به روز خلاف این امر در غرب به نمایش

ص: ۸۸

گذاشته می شود. این ثابت می کند که هرچقدر به نفس و هواهای نفسانی میدان داده شود، به همان نسبت نفس آدمی سرکش تر و گستاخ تر می شود. در نتیجه آزادی های بیشتری طلب می کند؛ به گونه ای که دیگر هیچ حد و مرزی نمی شناسد و پیوسته بیش از آن را می خواهد.

در شرایطی که حتی هم جنس بازی هم در غرب رسمی و قانونی شده است، هم چنان تجاوز به زنان و کودکان و تقاضا برای بازار گرمی فاحشه خانه ها رواج گسترده ای دارد.

این موضوع می تواند درس خوبی برای برنامه ریزان داخلی ما باشد. در سال های اخیر به همان نسبت که روابط پسر و دختر آزاد گذاشته شده، به همان نسبت نیز آمارهای جنایت و انحراف های جنسی، همانند تجاوز، قاچاق زنان و دختران، ربودن زنان و دختران و... بالاتر رفته

است.

دوم این که در کشورهای اروپای غربی به اسارت گرفتن زنان همان کشورها هزینه های گزافی دارد و از سوی دیگر تبعه های خارجی که بدون مجوز رسمی وارد این کشورها شده باشند و اوراق شناسایی نداشته باشند، مجرم به شمار می روند. بنابراین، زنانی که به صورت غیر رسمی و قاچاق قصد مسافرت به کشورهای اروپای غربی و آمریکا را دارند، طعمه خوبی برای قاچاقچیان و سودجویان هستند؛ زیرا اینان نمی توانند به سیستم قضایی آن کشورها مراجعه کنند و به محض مراجعه به سبب ورود غیرقانونی بازداشت می شوند. اینان هم چون مرغان بی بال و پری هستند که در معرض انواع آسیب ها قرار دارند.

ص: ۸۹

قاچاقچیان تا آن جا پیش می روند که حتی ویزا و پاسپورت کسانی که به شکل رسمی وارد کشورهای غربی می شوند را می ربایند. در نتیجه، باعث می شوند تا ورود آنان بدون مدرک و غیرقانونی تلقی و مجرم شناخته شوند.

۸- پی آمدهای فردی قاچاق زنان

اشاره

۸. پی آمدهای فردی قاچاق زنان

زیر فصل ها

یک _ تنزل شخصیت زن یا بردگی مدرن

دو _ پی آمدهای خانوادگی قاچاق زنان

سه _ پی آمدهای اجتماعی قاچاق زنان

یک _ تنزل شخصیت زن یا بردگی مدرن

اشاره

بزرگ ترین سرمایه انسان، کرامت انسانی اوست. امروزه، زنانی که در دام قاچاقچیان به بردگی گرفتار می شوند، نخستین چیزی را که از دست می دهند، شخصیت انسانی است. آنان هم چون کالایی در دست اربابان، دست به دست می شوند و از خود اختیار و استقلالی ندارند. آنان را همانند ماشین و اسلحه و اجناس دیگر، در آژانس های معاملاتی خرید و فروش می کنند. اندام آنان را برای جلب مشتری به نمایش می گذارند و حتی در بعضی از این آژانس ها، حراج ماهانه وجود دارد. بردگی در دوره جدید، با تجارت دختران غوغا می کند. براساس آمار پلیس بانکوک از تایلند ۱۶۰۰۰ زن و دختر به کشورهای دیگر صادر شده اند. از این تعداد سهم آلمان غربی ۳۰۰۰ نفر بوده است. آژانس ها، ماهانه حدود سه هزار معامله (زن فروشی) انجام می دهند. (۱)

یکی از مسئولان وزارت دادگستری سوئد اظهار داشته که: «شگفت

ص: ۹۰

آور است در حالی که به کودکانمان در مدارس درباره اشکال بردگی در قرن ها پیش درس می دهیم، این نسخه مدرن هنوز باید با ما باشد.»^(۱) توماس بودستروم، وزیر دادگستری سوئد در اجلاس استکهلم بیان داشت که این، چیزی غیر از تجارت برده نیست. وی گفت که در یک مأموریت حقیقت یابی به بوسنی، با یک قربانی قاچاق انسان دیدار کرده بود که دست کم ۱۸ بار در محافل روسپیگری فروخته شده بود.^(۲)

نینا کاراپاچو، نایب رئیس کمیسیون حقوق بشر پارلمان اوکراین، چنین می گوید: «ده ها هزار زن اوکراینی در بسیاری از کشورها به ویژه در یونان، ترکیه، اسرائیل، آلمان، بلژیک، هلند و غیره به برده های سفید تبدیل شده اند.»^(۳)

ابتلا به وضعیت ناگوار و بهره کشی های گوناگون

زنان و کودکان قاچاق شده در برابر انواع استثمار و بهره کشی های گوناگون جنسی همانند هم جنس بازی _ روابط غیر طبیعی _ سوءاستفاده جهت تبلیغات، عکس و تصویر و... آسیب پذیر هستند. با این حال، قاچاق این افراد به استثمار جنسی محدود نمی شود، بلکه شامل ازدواج های اجباری، کار اجباری در بازار، مزارع کشاورزی، کارخانجات بافندگی، تکدی گری در خیابان ها و دیگر خدمات نیز می شود.^(۴) در

ص: ۹۱

۱- قاچاق زنان و بردگی معاصر، ص ۲۰۶.

۲- همان، ص ۲۰۷.

۳- برگرفته از: سایت انگلیسی: <http://www.brama.com/issues/ukrainelaw.html> ۱۷/۵۲۰۰۱

۴- حامد شهبازی، همشهری، ۷/۶/۱۳۸۱.

محیط‌هایی که زنان قاچاق شده به کار واداشته می‌شوند، کارفرمایان گذرنامه‌ها و مدارک شناسایی یا اجازه تردد آنان را ضبط می‌کنند تا مانع از فرار آنان شوند. به ویژه این که در بسیاری از کشورها، نداشتن اوراق شناسایی و گذرنامه برای اتباع خارجی مجازات سنگینی دربرخواهد داشت. (۱) مدیر آردیانه می‌گوید: «درحالی که بسیاری از زنان ممکن است چیزهایی درباره‌ی خطرهای قاچاقچیان که صنعت سکس اروپا را تغذیه می‌کنند، شنیده باشند، امکان دارد آگاهی نداشته باشند که به چه آسانی در کشورهای خارجی و دور از وطن، ممکن است به دام آنان بیفتند. در واقع در صورت قصور از رعایت کردن ظرافت‌های گوناگون قانونی پیشنهاد شغلی در جایی، در یک شرکت و یا کار کردن به عنوان پرستار بچه، می‌تواند آنان را به بردگی کامل بکشاند». (۲)

برداشتن اندام

امروزه تجارت اعضای بدن انسان در جهان رونق بسیاری یافته و تجارت انسان (آدمخواری مدرن) به ویژگی‌های زشت سرمایه‌داری استعماری افزوده شده است. امروزه تاجران آمریکایی، آلمانی، فرانسوی، هلندی، انگلیسی، روسی و بسیاری از کشورها در تجارت اعضای بدن انسان فعالیت دارند. در آسیا، هند از مراکز عمده تجارت اعضای بدن به شمار می‌رود. پاکستان و بنگلادش نیز در این بازار فعالیت دارند.

ص: ۹۲

۱- عذرا وارسته، همشهری، ۹/۸/۱۳۸۱.

۲- قاچاق زنان و بردگی معاصر، ص ۲۱۱ برگرفته از: سایت www.bbc.co.uk.

شهرهای کلکته، بمبئی و میدرس هندوستان، چشم انسان به بهای هشت هزار مارک و کلیه، به بهای سه هزار مارک به دست دلالان و سازمان های معاملاتی اعضای بدن عرضه می شوند. (۱)

روزنامه کیهان در تاریخ ۱۵ آذر ۱۳۷۲ نوشت «رئیس یک مؤسسه خیریه آمریکایی که مدتی را در کشورهای آمریکایی لاتین گذرانده است با همکاری یک کارگردان تلویزیونی فیلمی تهیه کرده که در آن صحنه هایی از فروش اجزای بدن به نمایش گذاشته شده بود.» (۲)

سردرگمی و فلاکت در کشور بیگانه

زنان قاچاق شده به سبب ناآشنایی به محیط و ندانستن زبان کشور میزبان و مهاجرت غیر قانونی، در برابر قاچاقچیان بسیار آسیب پذیر و ناتوان هستند. این امر درباره زنانی که به روسپیگری وادار می شوند، تشدید می شود؛ زیرا این احتمال وجود دارد که این زنان افزون بر مجازات ورود غیرقانونی به کشور میزبان به دلیل روسپیگری هم مورد تعقیب و مجازات قرار می گیرند. به ویژه این که بازگشتن آنان سبب از میان رفتن موقعیت و اعتبار اجتماعی آنان در کشور متبوع می گردد. (۳) خانم گلچهره میرزا یوا رئیس سازمان غیر دولتی مادر در تاجیکستان در همین ارتباط می گوید:

«زنان قاچاق شده وقتی به خود می آیند که می بینند در کشوری غریب

ص: ۹۳

۱- تجارت شیطانی، ص ۲۱.

۲- همان، ص ۱۶.

۳- عذرا وارسته، روزنامه همشهری، ۹/۸/۱۳۸۱.

آه در بساط ندارند و حتی به قاچاقچیان بدهکار هستند، ولی آن زمان دیگر کار از کار گذشته و تنها راه باقی مانده پیش روی آنان خودفروشی است» (۱).

ابتلا به بیماری های گوناگون جنسی نظیر ایدز

زنانی که از راه قاچاق وارد روسپیگری می شوند، تأثیر بسیاری بر انتقال ویروس اچ. آی. وی HIV دارند. به گزارش ایرنا، بیش از ۵۰ درصد زنان روسپی در کشور ما مبتلا به ایدز هستند. مطالعات نشان داده است زنانی که در مراکز فساد فعالیت می کنند، به احتمال زیاد در ۶ ماه اول فعالیت خود به ویروس ایدز مبتلا می شوند (۲). این امر درباره قربانیان قاچاق زنان به مراتب شدیدتر است؛ زیرا بیشتر این زنان به اجبار به روسپیگری کشیده می شوند و درباره تماس با افراد از خود اختیاری برای گزینش ندارند. بنابراین، احتمال آلوده شدن این افراد به ویروس ایدز به مراتب بیشتر از زنان هرزه ای است که به اختیار به روسپیگری روی می آورند. از آن جا که این ویروس در بسیاری از افراد تا چندین سال اثرات خود را نمایان نمی سازد، بنابراین، چه بسا زنانی که با تدابیری به کشور خود بازگردند، حامل ویروس ایدز هستند و این بیماری خطرناک را به شوهر یا نوزاد آینده خود منتقل می کنند و سبب ابتلای دیگران و

ص: ۹۴

۱- روزنامه اعتماد ۹/۱۱/۱۳۸۱ و همچنین بر گرفته از سایت:

<http://www.mehdis.com/tablu/modules.php?name=news and file=articlesid=۶۱۷۰>

۲- همشهری، ۷/۶/۸۱.

حتی نزدیکان خود به این بیماری کشنده می شوند.

بنابراین، «قاچاق زنان افزون بر این که یک موضوع حقوق بشر به شمار می رود. به دلیل ابتلای گسترده به ویروس اچ. آی. وی (H.I.V) و دیگر بیماری های مقاربتی تبدیل به یک نگرانی عمومی برای سلامت جامعه شده است».^(۱)

دو_ پی آمدهای خانوادگی قاچاق زنان

دو_ پی آمدهای خانوادگی قاچاق زنان

محور اصلی تعالی و توسعه در هر کشور، سرمایه انسانی آن جامعه اند؛ چرا که دوام و قوام هر جامعه بر محور سرمایه های انسانی استوار است و از سویی نقش زنان به عنوان مریان اصلی و اولیه خانواده بر کسی پوشیده نیست. حال اگر زن خانواده از وظیفه خود تخطی کند چه اتفاقی می افتد. روشن است نخستین ضایعه آن متوجه نسل بعدی می گردد؛ زیرا هر نسل در سایه خانواده آموزش های لازم و ضروری مطابق با ارزش ها و فرهنگ آن جامعه را دریافت می کند و خانواده بحران زده فرزندان با مشکلات فراوان به جامعه تحویل می دهد. بنابراین، در قاچاق زنان کمترین لطمه، فروپاشی خانواده است. حتی اگر زنی پس از قاچاق شدن بخواهد به خانه خود برگردد، دچار مشکل خواهد بود؛ زیرا پاسخی برای غیبت خود ندارد. یکی از دلایلی که زنان قاچاق شده مایل نیستند به کشور خودشان برگردند، این است که دیگر روی برگشتن به کشور خودشان را ندارند. براساس گزارش یونیسف «بسیاری از زنانی که

ص: ۹۵

به خانه بازمی گردند، دوباره به دام قاچاقچیان انسان می افتند. همه آنان با احساس شرم و عدم اطمینان از آینده دست و پنجه نرم می کنند»^(۱).

احتمال بازگشت این زنان در کشورهایی هم چون کشور ما بسیار ضعیف است؛ زیرا ساختار خانواده در نظام فرهنگی ما به گونه ای است که هیچ گونه انحراف اخلاقی را بر نمی تابد. این زنان پس از بازگشت با واکنش بسیار تند اطرافیان روبه رو خواهند شد. بنابراین، قاچاق زنان یا به طور کلی «جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی» کیان و بقا خانواده را تهدید می کند.

افزایش این جرایم اگرچه بر اجتماع اثر می گذارد و مسئولان انتظامی و قضایی جامعه را به جای اهتمام به امنیت اموال و نفوس مردم، متوجه مقوله اعراض و عفت عمومی می کند، ولی خانواده ها را در رنج قرار می دهد. پی آمدهای این گروه از جرایم افزون بر به خطر انداختن سلامت اخلاقی و روانی جوانان جامعه، ارتباط مقدس خانوادگی میان زوجین یا فرزندان و والدین را سخت تهدید می کند.

خطر فروپاشی خانواده در اثر ارتکاب جرایم ناموسی (از جمله گرفتار آمدن در فحشای اجباری) بسیار جدی تر از دیگر جرایم است؛ زیرا خانواده ها چه بسا اعضای خود را به دلیل ارتکاب جرایم مالی، خلاف یا جرایم غیر عمدی جانی و... طرد نکنند، ولی در برابر جرایم حیثیتی به احتمال قریب به یقین طرد می کنند. برای مثال، دختری که

ص: ۹۶

مرتکب یک نوبت فرار از منزل می شود و دستگیر می گردد یا زن شوهرداری که به سبب رابطه نامشروع دستگیر می شود، احتمال طرد شدنش از سوی خانواده بسیار جدی تر از مردی است که به سبب صدور چک بی محل متواری و تحت تعقیب یا زندانی است. به ویژه آن که اگر زنی به دلیل فرار از منزل مدتی گرفتار باندهای فحشا شده باشد که در این صورت احتمال پذیرش مجدد او بسیار ضعیف خواهد بود.

سه _ پی آمدهای اجتماعی قاچاق زنان

از جمله پی آمدهای قاچاق زنان در کشور اسلامی ایران، این است که حیثیت ملی نظام را زیر سؤال می برد؛ زیرا معمولاً کشورهای مبدأ قاچاق زنان کشورهای فقیری هستند که دچار انواع نابسامانی های اجتماعی هستند. کشورهایمانند بالکان و جمهوری های شوروی سابق که از شدت فقر، حاضر به هر کاری (ولو خود فروشی) هستند.

پایگاه های ضد انقلاب در خارج از کشور با بزرگ نمایی موضوع قاچاق زنان در ایران تلاش دارند تا چهره جمهوری اسلامی ایران را نزد جهانیان مخدوش جلوه دهند و چنین وانمود کنند که وضع اجتماعی در ایران بسیار نابسامان است و مردم از شدت فقر و مشکلات زندگی دختران خود را نیز می فروشند.^(۱)

متأسفانه برخی از مسئولان نیز ندانسته حرف های آنان را تأیید

ص: ۹۷

می کنند. (۱) این در حالی است که این امر در ایران بسیار نادرست بوده و تنها یک مورد گزارش شده است که به شرح زیر است:

«یک دختر ۱۳ ساله به دلیل اعتیاد پدر به مرد ۳۵ ساله ای که فروشنده مواد مخدر بود، در مقابل ۱۰۰ هزار تومان فروخته شد.»

ماجرا وقتی برملا شد که زن همسایه به مادر دختر خبر داد و مادر، دخترش را از خانه خریدار نجات داد. مادر این دختر که از شوهر خود جدا شده بود، در حالی که به شدت می گریست، به خبرنگار زنان ایران گفت: با داشتن ۵ فرزند و تحمل ۱۵ سال زندگی مشقت بار و به دلیل اعتیاد همسر مجبور به طلاق و جدایی شدم و چون شاغل نبودم و نمی توانستم از نظر مالی بچه ها را تأمین کنم، آنان را به پدرشان سپردم. تا این که خانم همسایه به من خبر داد که شوهرم، دختر اولم را فروخته است. به سرعت خودم را به منزل خریدار رساندم و با کمک همسایه، دخترم را بیرون آوردم. در حالی که خواهرانش به عنوان نگهبان او را کنترل می کردند و مثل عروس او را اصلاح و آماده کرده بودند.

ص: ۹۸

۱- در پی انتشار اخبار مربوط به قاچاق زنان و دختران ایرانی در کشورهای افغانستان، پاکستان و... عضو فراکسیون زنان مجلس، در گفتگو با خبرنگار سایت زنان ایران... در پاسخ به این که چرا تلاشی در جهت پیوستن به «کنوانسیون جهانی منع قاچاق زنان و دختران صورت نمی گیرد، اظهار داشت: من شخصا مخالفتی با الحاق به چنین کنوانسیونی ندارم. اما با توجه به این که بسیاری از دختران توسط پدران خود به فروش می رسند، تصور می کنم الحاق به این کنوانسیون تنها یک حرکت نمادین خواهد بود و در عمل سودی نخواهد داشت؛ زیرا ما در کنار رفع مسائل اقتصادی در این زمینه به کار فرهنگی در حجم وسیع و بسیار عمده داریم.» برگرفته از: سایت زنان ایران

http://www.womeniniran.com/news/۸۱_news/۰۹_۸۱_n/۰۶_۰۹_۸۱/۱_۶_۰۹.htm

سرانجام با تلاش برخی از مقامات دولتی، دختر ۱۳ ساله و بقیه فرزندان تحت پوشش کمیته امداد قرار گرفت و به مادر سپرده شد» (۱).

بیشتر موارد قاچاق زنان ایرانی، به دختران فراری از خانه، (۲) دختران فریب خورده (۳) و دختران و زنان ربوده شده (۴) مربوط می شود.

۹- وضعیت قوانین مربوط به قاچاق زنان

اشاره

۹. وضعیت قوانین مربوط به قاچاق زنان

زیر فصل ها

تاریخچه وضع قوانین جهانی برای مبارزه با قاچاق زنان

وضعیت قوانین مربوط به قاچاق زنان در ایران

تاریخچه وضع قوانین جهانی برای مبارزه با قاچاق زنان

نخستین سند بین المللی برای مقابله با قاچاق زنان مقاله نامه ۱۸ مه ۱۹۰۴ است، ولی از آن جا که در آن زمان هنوز برده داری به طور پراکنده وجود داشت، این مقاله نامه خالی از تعصبات نژادپرستانه نیست. عنوان کامل این مقاله نامه چنین است: «مقاله نامه بین المللی امضا شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تأمین یک حمایت مؤثر علیه معاملات جنایات کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان.

یکی از موضوع های جالب توجه در این مقاله نامه، پرداختن به مسئله بازگرداندن زنان قاچاق شده به میهن است؛ به گونه ای که مواد ۳، ۴، ۵ از این مقاله نامه ۹ ماده ای به این موضوع اختصاص یافته است. از نکات جالب دیگر در این مقاله نامه این است که بازگرداندن زنان

ص: ۹۹

۱- برگرفته از: _____ سایت <http://www.mehdis.com/tablu/modules.php?>

name=Newsfile=articlesid=۶۱۷۰

۲- روزنامه مردم سالاری، یک دختر فراری پرده از قاچاق دختران... ۲۶/۱۱/۱۳۸۱

۳- روزنامه اعتماد، سکوت قانون در برابر قاچاق... ۳۰/۹/۱۳۸۱

۴- روزنامه جوان، ۴۰۰ پرونده آدم ربایی دختر در ماه تشکیل می شود، ۲۶/۶/۱۳۸۱

قاچاق شده یا فروخته شده، الزاماً با میل و خواست خود آنان باید صورت بگیرد و نمی توان این زنان را به اجبار از کشور مقصد اخراج کرد؛ در حالی که این ماده مترقیانه در سال ۱۹۰۴ در این کنوانسیون تصویب شده بود، رویه بسیاری از دولت ها حتی در حال حاضر خلاف آن است که همین خود یکی از موانع عمده معرفی داوطلبانه این زنان به نیروهای پلیس و دیگر نیروهای مجری قانون به شمار می رود.

هم چنین در ماده ششم مفاد پیش گیرانه ای مطرح می شود تا اساساً قاچاق و خرید و فروش زنان رخ ندهد. براساس این ماده دولت های متعاقد در حدود قانونی تعهد می کنند که تا حدی که ممکن است مواظب ادارات و آژانس های مسافرتی و بنگاه های کاریابی که برای زنان و دختران در خارج کار پیدا می کنند، باشند. بیشتر عاملان قاچاق را همین بنگاه ها و آژانس هایی تشکیل می دهند که با وعده یافتن کار و شغل مناسب برای زنان در دیگر کشورها، عملاً آنان را به صورت برده خرید و فروش کنند.

این مقاوله نامه نقص هایی داشت که برای رفع این نقص ها شش سال بعد، در ۴ مه سال ۱۹۱۰ قرارداد بین المللی دیگری تصویب کردند. مهم ترین نقطه ضعفی که در مقاوله نامه پیشین وجود داشت، موضوع تعیین نشدن مقررات و مفاد مربوط به مجرمان قاچاق و خرید و فروش زنان بود. همین امر موجبات عدم سرکوب این جرم را کاملاً فراهم آورد. برای رفع این نقص، در قرارداد جدید مقرر گردید که:

«هرکسی برای انجام هوا و هوس دیگری، زنی را ولو با رضایت خودش باشد یا دختر صغیری را برای فسق اجیر و جلب و یا از راه

عفت منحرف سازد، ولو این که عملیات مختلف که مبانی جرم محسوب می شود در ممالک مختلف صورت گرفته باشد، باید مجازات شود».

یکی از مهم ترین کمبودهای قرارداد دوم این بود که قاچاق زنانی که برای کار اجباری و کار سخت یا ازدواج اجباری صورت می گرفت، از گستره این قرارداد خارج بود و از همه مهم تر این که وقوع جنگ جهانی اول تردیدهای جدی درباره اعتبار اسناد بین المللی که پیش از آن وجود داشت ایجاد کرد. از این رو، دولت ها تصمیم گرفتند تا در ۳۰ سپتامبر سال ۱۹۲۱ موادی را به قراردادهای گذشته ضمیمه سازند.

دو نکته جالب در این قرارداد وجود دارد: نخست این که بیشتر کشورهای مستقل جهان از جمله ایران، این قرار داد را امضا کردند و دوم این که در این سند، موضوع قاچاق منحصر به زنان سفید پوست نمی شد.

سند بعدی که دوازده سال بعد از سوی دولت ها تصویب شد، قرارداد ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳ بود. این قرارداد در ایران در تاریخ ۲۰ دی ۱۳۱۳ به تصویب رسید که «قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از این معامله نسوان کبیره» نامیده شد. علت تصویب این قرارداد این بود که در آن زمان، تجارت و قاچاق زنان در سطح جهانی چنان گسترده شده بود که جامعه ملل لازم دید تا سند دیگری تصویب و کمیته ای را به نام کمیته «معامله نسوان و اطفال» مأمور رسیدگی به این کار کند.

با شروع جنگ جهانی دوم، بار دیگر تردیدهای جدی درباره اعتبار حقوقی اسناد بین المللی موجود صورت گرفت. این بار سازمان ملل

متحد کوشید تا بار دیگر به وسیله پروتکل اصلاحی سال ۱۹۴۹، چهار سند پیشین را اعتبار ببخشد. در هفتمین نشست شورای اقتصادی _ اجتماعی سازمان ملل متحد، شورا از دبیر کل درخواست کرد تا پیش نویس یک کنوانسیون جدید و فراگیر را برای سرکوب قاچاق زنان و کودکان و پیش گیری از روسپیگری تهیه کند تا چهار سند موجود (سابق الذکر) را برای سرکوب قاچاق زنان و کودکان یکپارچه سازد. سرانجام متن پیش نویس توسط شورای اجتماعی و اقتصادی به مجمع عمومی ارائه شد و مجمع آن را به تصویب رساند. اشکال این کنوانسیون این بود که برخلاف بسیاری از کنوانسیون های بعدی ملل متحد، تعریفی از واژه های کلیدی مثل «روسپیگری» و «قاچاق اشخاص» ارائه نشده است. (۱)

معاهده مبارزه با جرایم سازمان یافته فراملی و ۲ پروتکل ضمیمه آن، یعنی پروتکل قاچاق انسان و پروتکل انتقال غیرقانونی مهاجران، در سال ۲۰۰۰ تدوین شد و به امضای حدود ۱۳۲ کشور رسید، ولی تاکنون تنها در ۳ کشور تصویب شده است. این معاهده، تنها زمانی قدرت اجرایی خواهد یافت که دست کم در ۴۰ کشور تصویب شود.

ص: ۱۰۲

وضعیت قوانین مربوط به قاچاق زنان در ایران

ایران از جمله کشورهایی است که از اوایل سده بیستم با پیوستن به اسناد بین المللی موجود علیه قاچاق زنان، قوانینی داخلی را برای مبارزه با آن تصویب رساند.

ایران اسناد ۱۹۰۴، ۱۹۱۰، ۱۹۲۱ و ۱۹۳۳ را امضا کرد و همگام با آن ها قوانینی داخلی را نیز تصویب کرد و در سال ۱۹۴۹ نیز پروتکل اصلاحی را جهت تأیید دوباره سه سند نخست به تصویب رساند. با وجود این که خود ایران از جمله امضاکنندگان قطعنامه مجمع عمومی برای تصویب کنوانسیون ۱۹۴۹ بود، بعدها از تصویب آن خودداری ورزید که علت آن رواج فساد اخلاقی و روسپیگری در ایران در زمان پهلوی دوم بود.

در سال ۱۹۲۹ و ۱۹۴۱، کمیته وابسته به شورای جامعه ملل، پروژه هایی را برای لغو خرید و فروش زنان و دختران تنظیم کرد و مقرر داشت که حکومت ها باید برای مجازات کسانی که به قوادی مشغولند یا فحشای زنی را تسهیل می کنند یا به عنوان حمایت از زنان به درآمد حاصل از فاحشگی زنان چشم دوخته اند، قوانینی وضع کنند. بیشتر کشورهای عضو از جمله ایران، به این توصیه عمل کردند که در ایران ماده ۲۱۱ قانون مجازات عمومی مصوب ۱۳۵۲ در این راستا وضع شد که هم با بهره کشی از روسپیگری دیگران و هم با قاچاق زنان به خارج به مبارزه برمی خاست، ولی به دلیل فساد رژیم پهلوی، هیچ گاه این ماده در ایران اجرا نشد.

ص: ۱۰۳

به طور کلی، پیش از انقلاب اسلامی، قوانین نسبتاً مناسبی برای مبارزه با قاچاق زنان وجود داشت، ولی مشکل اصلی اجرا نشدن این قوانین بود.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، قانون مجازات عمومی جای خود را به قانون مجازات اسلامی داد که قوانین مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۶۱ در ماده ۱۳۵ و قانون مصوب ۲/۳/۱۳۷۵ مجلس شورای اسلامی در ماده ۶۳۹ برای تشکیل روسپی خانه و نیز واداشتن دیگران به روسپیگری مجازات تعیین شد، ولی به مسئله قاچاق زنان تصریح نشده است. تنها چیزی که در قوانین کیفری ایران وجود دارد، درباره قوادی است _ به معنی تلاش برای ایجاد ارتباط یک زن روسپی با یک مرد _ که در سال ۱۳۷۰ برای آن مجازات به نسبت ساده ای در نظر گرفته شده است. به این صورت که اگر زن باشد ۷۵ ضربه شلاق و اگر مرد باشد ۷۵ ضربه شلاق به همراه ۳ ماه تا یک سال تبعید برای او در نظر گرفته شده است. مورد دیگر در ماده ۶۳۹ قانون مجازات اسلامی است که در سال ۱۳۷۵ به تصویب رسید که بر اساس آن، اداره کردن یا دایر کردن مراکز فساد و فحشا، چه به صورت فردی یا جمعی ۱ تا ۱۰ سال حبس دارد. هم چنین در بند (ب) همین ماده، هرگونه تشویق به فساد یا فحشا یا فراهم کردن موجبات آن، این افراد را مشمول مجازات می سازد. از این بند می توان برای مجازات قاچاقچیان که بهره کشی جنسی از زنان دارند را نیز استفاده کرد. قید احتمالاً از این روست که هنوز محاکمه این گونه افراد به صورت آشکار صورت نگرفته است تا مشخص شود دادگاه

ص: ۱۰۴

مربوطه برای مجازات مجرمان به چه مواد قانونی استناد خواهد کرد. این در حالی است که از سال ۱۳۷۹ تا کنون چندین مورد از قاچاق زنان به طور رسمی در مطبوعات و رسانه ها اعلام شده است.

نکته قابل توجه این که با وضع این ماده نمی توان دیگر گونه های قاچاق زنان مانند: بیگاری، کار اجباری، کار سخت خانگی یا در کارگاه ها، برداشتن اندام ها، و دیگر اهداف غیراخلاقی جدای از فساد و فحشا که برای بهره کشی از آنان صورت می گیرد را مجازات کرد.^(۱)

بنابراین، باید اعتراف کرد که متأسفانه این پدیده وحشتناک بی هیچ ضمانت اجرایی کیفری مستقل، در مملکت ما در حال شیوع است و قانون جداگانه ای برای جلوگیری از آن و یا قانونی برای حمایت از قربانیان وجود ندارد.

ممکن است گفته شود با استفاده از ماده قانون های دیگر همچون احکام مربوط به آدم ربایی، کلاه برداری، قوادی و مفسد فی الارض بودن، می توان به این مسئله رسیدگی کرد، ولی در پاسخ باید گفت در فقه، بابی به نام بیع الحر و الحره (فروش شخص آزاد)^(۲) داریم.

هم چنین در وسائل الشیعه یک باب به نام باب کسی که زن خودش را

ص: ۱۰۵

۱- همان، صص ۱۹۶ _ ۲۰۳.

۲- اهمیت این مسئله در احادیث به حدی است که در حدیثی از رسول الله وارد شده که پیامبر اکرم ص فرمود: «ثلاثه انا خصمهم یوم القیمه رجل اعطی ثم غدر و رجل باع حرا؛ سه گروه هستند که در روز قیامت دشمنی من نسبت به آن ها از همه بیشتر است یکی از آنها کسی است که فرد آزادی را بفروشد. (تذکره الفقها ط. ق.) ج ۱، العلامه الحلی، مکتبه لاحیاء الآثار الجعفریه المؤسسة الشیخ عبدالکریم التبریزی ص ۴۶۵).

بفروشد وجود دارد که برای کسی که زنش یا زن مسلمانی را بفروشد مجازات بسیار سنگین یعنی قطع دست قرار داده شده است. چنانچه آیت الله سید احمد خوانساری، آیت الله خوئی (در مبانی تکلمه المنهاج، ج ۱، ص ۳۱۷)، آیت الله گلپایگانی (در تقریرات الحدود و التعزیرات ج ۱، صص ۳۸۱ - ۳۸۳) درباره کسی که شخص آزادی را بفروشد، به قطع دست فروشنده حکم کرده اند. در این میان به دو روایت معتبری که سکونی از امام صادق علیه السلام نقل کرده است اشاره می کنیم. امام علیه السلام درباره کسی که زنی را ربوده و بفروشد و هم چنین کسی که زن خودش را فروخته بود حکم کرد در هر دو مورد دست آن شخص بریده شود. (۱)

بنابراین، می توانیم با استفاده از این منابع غنی و با استفاده از فتاوی فقهای فعلی و شرایطی که امروزه به وجود آمده، به ویژه بدنامی و لطمه ای که این امر به حیثیت ملی و اسلامی نظام وارد می کند، قوانین جامع و مستقلی در این باره (قاچاق زنان) وضع کنیم.

ص: ۱۰۶

۱- سید احمد خوانساری، جامع المدارك، ج ۷، تحقیق علی اکبر غفاری، مکتبه الصدوق تهران، چاپ دوم، ۱۴۰۵ ه. ق، ص ۱۴۷.

۱۰. راهکارهای مؤثر برای مقابله با قاچاق زنان

زیر فصل ها

الف) راهکارهای حقوقی

ب) راهکارهای فرهنگی

ج) راهکارهای اقتصادی

الف) راهکارهای حقوقی

وضع قوانین مناسب

نخستین گام در راه مبارزه با این پدیده شوم، تصویب قوانین مستقل و سخت گیرانه درباره انواع قاچاق زنان و کودکان است. این کار مستلزم کار کارشناسی درباره قوانین و مجازات این عمل با ملاحظه همه جنبه هاست.

عملیاتی کردن قوانین موجود و اجرای جدی آن ها

یکی از عواملی که سبب گسترش قاچاق انسان شده است، اجرا نکردن صحیح قوانین موجود است. در این باره باید به دو نکته توجه کرد. نخست این که در بسیاری از کشورها دیده شده که مجریان قانون و اعضای پلیس آن کشورها که وظیفه مقابله با قاچاق انسان را بر عهده دارند، درگیر تجارت و سوسه انگیز ورود و خروج غیرقانونی انسان ها می شوند. کاترین بالکواک که از بازرسان سازمان ملل است می گوید: یک افسر پلیس آمریکا در بوسنی که متهم به خرید یک زن قاچاق شده به بوسنی به قیمت ۱۰۰۰ دلار بوده را مورد بازجویی قرار داد. مورد دیگر مربوط به یک سرباز ناتو است که مظنون به قاچاق چهار زن مولداوی تبار در بوسنی بود.^(۱) آریانا مصطفی از مشاوران حقوقی سازمان امنیت و همکاری اروپا در کوزوو ادعا می کند که: «قاچاقچیان بزرگ انسان با

ص: ۱۰۷

قضات تبانی می کنند و آن ها را می خرنند».(۱)

خانم سوفی موسکو سخنگوی مؤسسه بین المللی حمایت از حقوق کودکان عنوان کرد که: «۱۰ درصد دخترانی که از کشورهای مشترک المنافع به آلبانی قاچاق می شوند با همکاری مستقیم و غیر مستقیم پلیس آلبانی به این کشور آمده اند و در شهر اشکودرا مستقر شده اند».(۲)

نکته دوم این که به طور معمول قربانیان قاچاق به جای عاملان، تعقیب و مجازات می شوند.

در برخی از کشورها زنان و دختران به جرم ورود غیرقانونی، نداشتن مدارک شناسایی، (که معمولاً به وسیله قاچاقچیان از آنان گرفته می شود) و روسپیگری _ ولو اجباری _ مورد تعقیب و مجازات قرار می گیرند. هم چنین در مواردی _ که تعداد آن هم کم نیست _ زنان قاچاق شده پیش از رسیدن به مرحله اخراج، مورد آزار و اذیت و سوء رفتار عوامل مجری قانون قرار می گیرند.(۳)

جلب اعتماد قربانیان برای همکاری با دستگاه قضایی

برای این کار باید سیاست هایی اتخاذ گردد تا براساس آن ها، با قربانیان به صورت شهود، نه مجرم رفتار شود. اگر زنان به حمایت قانون از آنان اعتماد داشته باشند، زمینه فرورفتن در بردگی و منجلا ب فحشا برایشان کاسته می شود. چه بسیار دیده می شود زنانی که از سر نادانی،

ص: ۱۰۸

۱- همان.

۲- سوفی موسکو، نشریه غرب در آینه فرهنگ، دی ماه ۱۳۸۰.

۳- وارسته، همشهری، ۹/۸/۱۳۸۱.

وقتی برای نخستین بار قربانی بی حرمتی های اخلاقی و جنسی می شوند به حمایت قانون و دستگاه قضایی پناه می آورند، ولی در اثر دفاع نادرست و ناتوانی از اثبات بی گناهی خود، عامل مجازات و بی آبرویی خویش می شوند. به نظر یکی از محققان «بسیاری از زنان و دوشیزه گان، همین که مورد تهدید مرد متجاوز قرار می گیرند، به سبب ترس از عواقب وخیم، مغلوب او شده و بی هیچ مقامتی تسلیم وی می شوند»^(۱).

بنابراین، برای تحقق این امر باید تلاش کرد تمامی مجازات های مربوط به افراد قاچاق شده در همه شکل های آن حذف شود. هم چنین باید کوشید تا فعالیت گروه های بشر دوستانه علیه این تجارت یکنواخت و یک دست باشد.

همکاری دولت ها با یکدیگر

از آن جا که قاچاق زنان در سطح بین المللی انجام می گیرد، ضروری است دولت ها با همکاری یکدیگر با این معضل برخورد کنند. لازمه این کار، عمل به توافق های بین المللی و پیش بینی ضمانت اجرای این قوانین است.

(ب) راهکارهای فرهنگی

نظارت اجتماعی

نظارت اجتماعی به ابزارها و روش هایی گفته می شود که برای وادار کردن فرد به انطباق خود با انتظاراتی گروه معین یا کل جامعه به کار

ص: ۱۰۹

۱- هوشنگ شامبیاتی، حقوق جزای عمومی، ج ۱، نشر ژوبین، ۱۳۸۰ ص ۱۱۱.

نظارت اجتماعی بر دو گونه است: نظارت رسمی و نظارت غیر رسمی.

نظارت رسمی از قبیل مقررات یا قوانینی که نظام جامعه را تشکیل می دهند. این مقررات همواره مکتوب هستند که به طور کامل درباره آن سخن گفتیم.

نظارت غیررسمی

این نوع نظارت بر تأیید یا تأیید نشدن کسانی مبتنی است که در اطراف فرد قرار دارند و شخص دیدگاه آنان را درباره خود مهم تلقی می کند که مهم ترین آن ها عبارتند از: خانواده، مدرسه، گروه هم سالان، رسانه های گروهی، مکان های کار و دین.

نظارت اجتماعی غیر رسمی از راه گفتار (اظهار کنند که رفتارشان را نمی پسندد یا با او مشاجره کنند) طرز نگاه دیگران یا حتی قطع رابطه اعمال می گردد. (مراتب امر به معروف و نهی از منکر)

نظارت اجتماعی غیررسمی، بخشی از فرایند جامعه پذیری است که ما به سبب آن، با یادگیری الگوهای رفتاری مورد انتظار جامعه انسانی مواجه می شویم. (۲)

ص: ۱۱۰

۱- مبانی جامعه شناسی، ص ۱۹۷.

۲- ۲۰۵.۲-۲۰۴ p (۱۹۸۷) L.T.P. Sociolgy Alive Stephon Moore, Stanley Thornes (publisheres, L.T.P.)

از آن جا که بخش زیادی از نظارت اجتماعی در فرایندی به نام جامعه پذیری انجام می گیرد، لازم است تا جامعه پذیری را شرح دهیم و عوامل آن را برشماریم.

جامعه پذیری یا اجتماعی شدن عبارت است از این که فرد در روند اجتماعی شدن می آموزد که در موقعیت های گوناگون چه رفتاری قابل قبول و چه رفتارهایی غیرقابل قبول است. هم چنین فرامی گیرد که الگوهای رفتار مناسب را از نامناسب بازشناسد.

عوامل نظارت اجتماعی غیر رسمی (جامعه پذیری)

خانواده: هر فردی، ارزش ها و ضد ارزش ها را نخست در درون شبکه روابط خانوادگی می آموزد. خلاف کاری های کودکان با ناموفق بودن پدر و مادر در جامعه پذیر کردن درست آنان ارتباط دارد. به عبارت دیگر، افراد، آن چه را عموماً به عنوان درست یا نادرست قلمداد می شود را نخست از والدین می آموزند.

مدرسه: فرایند جامعه پذیری، به طور رسمی در ضمن محتوای درس هایی که آموخته می شود و به طور غیررسمی از طریق توقعاتی که معلمان و هم کلاسان از شاگرد دارند، انجام می پذیرد. با استفاده از آموزش های رسمی، می توان خطرهای قاچاق انسان (زنان) و راه های مقابله با آن را به شاگردان آموزش داد.

گروه های هم سالان: از آن جا که گروه هم سالان تقریباً هم سن یکدیگرند و احساس برابری می کنند، معمولاً از معیارهای مشترکی پیروی می کنند. گروه هم سالان به عنوان عامل اجتماعی، در دوران بلوغ به اوج اهمیت و تأثیر خود می رسد. در این هنگام، کسب محبوبیت و

مورد پسند واقع شدن، یکی از آرزوهای مهم نوجوانان می شود و پذیرش ارزش های گروه هم سالان به گونه ای گسترده به پذیرش فرد در گروه کمک می کند. از این رو، والدین باید هر چه بیشتر مراقب دوستان فرزند خود باشند. چه بسا فرزند ایشان هیچ مشکلی نداشته باشد و صرفاً چون می خواهد همانند دوستان خود رفتار کند در دام قاچاقچیان انسان گرفتار می آید.

رسانه های جمعی: رسانه های گروهی با فراهم کردن الگوهای رفتاری و طرد کردن اشکال رفتار انحرافی، آن ها را تحت تأثیر قرار می دهند.

رسانه های گروهی می توانند وسیله بسیار مناسبی برای رواج یا مبارزه با مفاسد اخلاقی باشند که این امر مسئولیت دست اندرکاران صدا و سیما و مطبوعات را سنگین تر می کند. (۱)

دین: دین یکی از عوامل بازدارنده بسیار قوی نسبت به انحراف های اخلاقی است. از این رو، دیده شده آمار قاچاق زنان در کشورهای همانند اندونزی در مقایسه با همسایگانش بسیار پایین است. در ایران نیز هر جا درصد دین داری در منطقه بالاتر است، به همان نسبت اعمال خلاف کمتر گزارش می شود. برای همین است که هر زن فقیر هر چند ناچار باشد خودفروشی نمی کند، یا هر محتاجی دست به دزدی نمی زند.

نکته ای که یادآوری آن ضروری است این که آن چه از انحراف جلوگیری می کند، دین داری واقعی و باورهای دینی است؛ نه اجرای

ص: ۱۱۲

اجباری دین. اگر دختران را بی جهت در محدودیت بیش از حد قرار دهیم یا آنان را به ادای یک سری اعمال دینی مجبور کنیم، بدون این که از پیش آنان را توجیه کرده باشیم، نتیجه ای منفی خواهیم گرفت.

افزایش دانش و معرفت زنان

با افزایش آگاهی قربانیان بالقوه درباره سوء استفاده های قاچاقچیان از زنان و اطلاع رسانی درباره تاکتیک های جنایتکاران و قاچاقچیان و خطرهای قاچاق برای زنان، می توان به مقابله با این پدیده شوم پرداخت. باید به زنان و دختران هشدار بدهیم که پیش از هر اقدامی اندیشه کنند و پی آمدهای احتمالی بی بندوباری، فرار از خانه و دل دادن به سخنان فریبنده کسانی که در ورای مرزها، بهشت موعود را ترسیم می کنند بررسی کنند.

در این راستا می توان از راه های زیر بهره جست:

۱. برگزاری سخنرانی ها و چاپ بروشورها و اطلاعیه ها و نیز انتشار آن ها در مدرسه های دخترانه و میان خانواده ها.

۲. ارائه اطلاعات لازم به مردم درباره آثار سوء قاچاق زنان و کودکان بر جامعه جهانی و کشور.

دادن آموزش های لازم به دختران دوره راهنمایی

برای آشنایی با شگردهای قاچاقچیان و راه های مقابله با آنان بهتر است این مطالب را در مواد آموزشی دوره راهنمایی دختران گنجانند و آنان را از خطرهای احتمالی آینده آشنا کرد و راه های نجات از دست قاچاقچیان (در صورت گرفتاری) را به آنان آموزش داد.

تلاش در بازپروری قربانیان قاچاق

ص: ۱۱۳

برای تحقق این امر، انجام مشاوره، بازپروری و اعطای توانمندی به قربانیان از قبیل برنامه بازپروری قربانیان، ارائه پاره ای آموزش های لازم با هدف بازسازی روحی، روانی و ایجاد امید و ثبات در قربانیان و توانمند کردن افراد قاجاق شده توصیه می شود و از سویی باید باورهای دینی مانند توبه و غفران الهی را در قربانیان تقویت کرد.

درباره کودکان بی سرپرست یا فراری نیز باید خانه هایی همانند خانه ریحانه (۱) برای حفظ و نگهداری در نظر گرفت.

ارائه آگاهی های لازم به مسئولان مربوطه

این اطلاعات باید در اختیار پلیس، قضات، مسئولان اداره مهاجرت، کنسولگری ها و سفارتخانه ها برای برخورد با قاچاقچیان، حمایت و کمک به قربانیان قاجاق و شناسایی موقعیت های قاجاق و قربانیان احتمالی، قرار گیرد. برای این منظور می توان برنامه های روشن گرانه ای برای استفاده سیاست گزاران و سیاست مداران تهیه کرد تا آن که آنان زمان لازم و فرصت مناسب برای بررسی و تبادل نظر درباره موضوع را داشته باشند.

ج) راهکارهای اقتصادی

ایجاد فرصت های شغلی مناسب برای بانوان فاقد سرپرست

با ارائه آموزش های فنی و حرفه ای و هم چنین آموزش صنایع دستی به قربانیان، می توان زمینه درآمد اقتصادی مناسب و خود اشتغالی را برای آنان فراهم کرد.

ص: ۱۱۴

۱- به مراکز نگهداری دختران فراری و بی سرپرست گفته می شود.

هم چنین با گسترش مطالعات مربوط به رفع فقر از زنان، باید کوشید تا فقر بر سر زنان بی سرپرست سایه نیفکند.

در نظر گرفتن بودجه ای برای قربانیان

با در نظر گرفتن بودجه به قربانیان قاچاق، می توان به بازگشتن آنان به کانون خانواده کمک کرد؛ زیرا بسیاری از زنان به دام افتاده، به دلیل بدهکار بودن به باندهای قاچاق یا حتی نداشتن پول بازگشت، نمی توانند به کشور بازگردند و مجبور به تحمل وضعیت رقت بار خود در خارج هستند. دولت می تواند با در نظر گرفتن بودجه ای به این قربانیان، آنان را از این وضعیت رقت بار نجات دهد.

بالا بردن هزینه های اجتماعی _ اقتصادی قاچاق زنان

با سنگین کردن مجازات قاچاق زنان و کودکان، از قبیل مصادره کلیه اموال قاچاقچیان و مجازات های بدنی پیش بینی شده در فقه شیعه یعنی قطع دست می توان تا حدود بسیاری از افزایش این پدیده شوم جلوگیری کرد.

هم چنین می توان با تشدید اقدام های امنیتی در مرزهای کشور از قاچاق زنان به کشورهای همسایه جلوگیری کرد. هم چنین با فعالیت بیشتر سازمان مبارزه با مواد مخدر در همه مرزهای زمینی و دریایی کشور و ایجاد کمیته بین المللی قاچاق انسان ها به وسیله نیروی انتظامی نیز می توان به ریشه کن شدن این پدیده شوم امیدوار بود.

بخش سوم: همراه با برنامه سازان

زیر فصل ها

۱. نقد عملکرد رسانه در خصوص قاچاق زنان

۲. پیشنهادی کلی

۳. پیشنهادهای برنامه ای

۴. معرفی مراکز و نهادهای مرتبط با موضوع

۵. پرسش های کارشناسی

۶. پرسش های مردمی

ص: ۱۱۶

۱- نقد عملکرد رسانه در خصوص قاچاق زنان

یکی از مسائل مهم برای رسانه های گروهی، آگاه شدن از مقدار علاقه مندی مردم به برنامه های ساخته شده و تعداد مخاطبان هر برنامه و هم چنین سنجش مقدار تأثیر برنامه ها در تغییر یا حفظ ارزش های اجتماعی است، ولی باید در نظر داشت که ارزیابی بینندگان، هرگز برای بررسی و ارزیابی تأثیر وسایل جمعی برای تغییر ارزش ها و فرهنگ یک جامعه قابل اعتماد نیست؛ زیرا بینندگان عوام قدرت تشخیص ارزش های صالح برای یک نظام اجتماعی سالم را ندارند. در صورتی که ارزیابی ارزش ها به بینندگان واگذار شود، هرکس مایل است آن چه که از آن بیشتر لذت می برد، به یک ارزش فراگیر اجتماعی تبدیل گردد. اگر از اعضای قوم لوط پرسیده می شد که آنان چه می خواهند و چه چیزی برای آنان با ارزش است، پاسخ ایشان روشن بود. هم چنین پاسخ یک گروه تریاکی یا شهوتران درباره جذابیت و ارزش پدیده ها روشن است. بنابراین، این گونه ارزیابی ها بسیار نادرست به نظر می رسد. اگر برنامه های رادیو و تلویزیون به سوی ارزش های افرادی که صلاحیت

ارزیابی ارزش ها را ندارند کشانده شود، نظام ارزشی جامعه تغییر می یابد (۱) و روشن است که دگرگونی به چه سمتی خواهد بود.

هدف از این مقدمه، یادآوری این نکته بود که صدا و سیما درباره مسائل زنان براساس افکار عمومی یا شاید جریحه دار نشدن عواطف مردمی، بسیار با احتیاط عمل می کند؛ به گونه ای که از بسیاری منافع چشم می پوشد. از این رو، در این راه، کمتر دیده می شود که اطلاع رسانی همه جانبه ای در این زمینه صورت گرفته باشد. وقتی که صدا و سیما اطلاع رسانی نمی کند، میدان برای رسانه های دیگر خبری هم چون مجله ها و روزنامه ها خالی می ماند. که در این میان مجله «زنان» در شماره ۹۹ با ارائه گزارشی بسیار جهت دار به نوعی به دفاع از این پدیده شوم دست زده است که در بحث «ارائه راه کارهای اصلاحی» مواردی از آن ذکر خواهد شد.

از این رو جا دارد که صدا و سیما برنامه هایی برای افزایش آگاهی های عمومی و مقابله با این پدیده شوم تهیه کند. عملکرد صدا و سیما تاکنون درباره قاچاق زنان بسیار ناچیز و کمرنگ بوده است؛ زیرا هرچند فیلم ها و گزارش هایی که درباره فرار دختران از خانه تهیه شده، ولی درباره قاچاق زنان و خرید و فروش آنان در کشورهای همسایه ایران و دیگر کشورها تاکنون چندان فعالیتی صورت نگرفته است. بنابراین، لازم است صدا و سیما نقش مؤثر و محوری خودش را ایفا کند.

امروزه نه تنها کارهای این سازمان برای مبارزه با این پدیده شوم

ص: ۱۱۸

چندان چشم گیر نیست، بلکه به عکس مواردی در فیلم ها و سریال ها نشان داده می شود که ناخواسته شور و هیجان هر فردی را برای رفتن به آن سوی مرزها برمی انگیزد. وقتی به خارج رفتن دختران خیلی عادی و بسیار با جاذبه نشان داده می شود که مثلا «فلان فرد رفته و در خارج درسش را در رشته دلخواهش تمام کرده و الآن آبرومند برگشته»، آیا این نمی تواند آرزوی بسیاری از دختران ما قرار بگیرد. وقتی رفتن به خارج از کشور به صورت یک موضوع مهم در تلویزیون نمایش داده می شود که حتی «در داستان های فیلم ها زن حاضر است برای رفتن به خارج از شوهرش جدا شود»، آن وقت ما چه انتظاری می توانیم از دختران جوان و زنان جامعه خود داشته باشیم.

۲- پیشنهادی کلی

۲. پیشنهادی کلی

یکی از راه هایی که تلویزیون می تواند با استفاده از آن اثر مهمی به روی مخاطبان داشته باشد، روش غیر محسوس است؛ به این معنا که بکوشیم به گونه ای غیرمستقیم زنان و دختران را از برخورد با مردان نامحرم و هم چنین از این که بخواهند به دنبال بنگاه های کاریابی به مناطق دور یا خارج از کشور سفر کنند برحذر داریم. این پیام را می توان در میان فیلم ها و سریال ها و... گنجانده؛ به گونه ای که موضوع فیلم یا سریال قاجاق نباشد، ولی در ضمن داستان، به زنی پرداخته شود که به دنبال کاریابی به کشورهای همسایه رفته و اسیر دست قاقاقچیان شده

است. بنابراین، استفاده از روش های غیرمستقیم برای خط دهی و نفوذ در درون مخاطبان، بسیار بهتر و کارآمدتر است.

هم چنین یکی دیگر از مواردی که اثر زیادی بر روی دختران و زنان جوان دارد، میزان تبلیغ لوازم و اشیای لوکس و زندگی اشرافی در تلویزیون است.

باید گفت این تبلیغ ها، به گونه ای غیر مستقیم سبب علاقه زنان برای رفتن به خارج از کشور و کسب درآمدهای بیشتر و در نتیجه بر بهره مندی از زندگی لوکس می شود که هرچه تلویزیون در سال های اخیر به سوی اشرافیگری و نشان دادن اشیای لوکس پیش رفته است، به همان نسبت نیز از عرق دینی و حیای عمومی کاسته شده است. در همین راستا، قاچاق زنان و دختران ایرانی برای فحشا به کشورهای همسایه نیز افزایش یافته است.

مسئله دیگر این که وقتی بینندگان به یک محرک ارزشی عادت کنند، دیگر آن ها را «بد» یا «منفی» نمی دانند. بسیاری از انسان ها می دانند که مواد مخدر یک چیز بدی است؛ زیرا توانایی جسمی و فکری و قدرت تصمیم گیری را کاهش می دهد، ولی اگر به همان انسان ها با روش های گوناگون بی آن که آنان درک نمایند به تدریج مقدار کمی تریاک خورانده شود و به آن مقدار عادت کنند، آنان دیگر آن را چیز بدی نمی دانند. به همین ترتیب نیز افراد یک جامعه پیش از دگرگون شدن ارزش هایشان، ارزش هایی را که قرار است به آنان انتقال یابد، منفی ارزیابی می کنند، ولی پس از مدتی که ارزش های جدید با ظرافت و

زیرکی، بدون آگاهی به آنان انتقال داده شد به آن عادت می کنند و آن را چیز خوبی می دانند. به همین دلیل، عده ای نخست ماهواره را چیز بدی می دانند، ولی مدتی که آن را تماشا کردند، با انواع روش ها و استدلال ها آن را مفید و قابل استفاده می نامند. به همین شیوه، نیز دیگر ارزش ها مانند: روحیه ایثار و انسان دوستی در جامعه زیرکانه به روحیه سودجویانه تبدیل می گردد؛ بدون آن که انسان ها عموماً خود متوجه این دگرگونی شوند. (۱) بنابراین، باید توجه داشت که مسائل ضد ارزش اسلامی، اگرچه به مقدار کم آن ها و در حاشیه دیگر برنامه ها زیان آور باشد و باید به هر شیوه ممکن از آن جلوگیری شود. افزون بر این که باید بکوشیم در هر برنامه تلویزیونی، ارزش های اسلامی اگرچه به مقدار کم هم که شده در برنامه ها گنجانیده شود.

مسئله دیگر برنامه سانسور است که باید به آن توجه ویژه ای شود. سانسور و خود سانسوری را غالباً واژه ای زشت و منفی می شماریم، آن قدر زشت که هیچ گاه جرئت نکرده ایم دقیقاً به معنا و مفهوم آن نزدیک شویم. امروزه نغمه آزادی بیان را کسانی ساز می کنند که خود به پیچیده ترین ابزار اطلاعاتی مسلح اند و بر رسانه های جمعی و افکار عمومی جهان سلطه ای بی رقیب دارند. در چنین وضعیتی سخن از نفی سانسور و ارتباط آزاد، معنای دیگرش برداشتن هرگونه مانع از سر راه کارتل های خبری است. از پژوهش هایی که به ویژه در چند دهه گذشته

ص: ۱۲۱

صورت گرفته، این نکته به خوبی برمی آید که در رسانه های آمریکا (که به اصطلاح آزادترین کشور جهان است) به صورتی پنهان و مرموز شدیدترین کنترل اطلاعاتی اعمال می شود. درگیری های اخیر درباره سانسور و ممیزی، متأسفانه در همان رویه ها و ظواهر ماند و بحث هرگز به مبانی اصول و قلمرو آن نینجامید.

بنابراین، اگرچه دروغ گفتن حرام است، ولی ذکر همه چیز واجب نیست و چه بسا افشای یک خبر خود مفسده آمیز باشد. چنانچه افشای فحشا سبب شیوع فحشا می شود؛ زیرا وجود فحشا و منکرات در هر جامعه ای کم و بیش امری عادی است. مهم این است که نهادینه نشود و هر امری برای نهادینه شدن لازم است تا مقبولیت عمومی پیدا کند و لازمه مقبولیت عمومی افشای آن و کاستن از زشتی آن است. بنابراین، لازم است تا در نقل یک خبر یا ساختن یک گزارش یا فیلم و سریال، همه جنبه ها را در نظر گرفت و از بیان چیزی که ممکن است سبب مفسده شود، چشم پوشید.

۳- پیشنهادهای برنامه ای

۳. پیشنهادهای برنامه ای

انتقال اطلاعات معمولاً با اهداف خاصی صورت می گیرد و همین اهداف است که به فرایند ارتباط، از آغاز تا انجام، وحدت و انسجام می بخشد. (۱)

ص: ۱۲۲

۱- سبحانی، محمدتقی، «موانع حضور اخلاق در صحنه مطبوعات»، مجموعه مقالات رویکرد اخلاقی در رسانه ها، جمعی از نویسندگان، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها، تهران، ۱۳۷۵.

درباره قاچاق زنان رسانه های جمعی به ویژه صدا و سیما باید نقش محوری ایفا کنند و ایفای این نقش بدون در نظر گرفتن اهدافی ویژه ابتر و ناموفق خواهد بود. از این رو، نخست رسانه باید هدف خودش را در این زمینه مشخص کند که چه هدفی از این اطلاع رسانی دارد؛ زیرا اطلاع رسانی امری خنثی نیست، بلکه یک خبر را هم می توان به شکلی منعکس کرد که تحسین شنونده و تشویق او را نسبت به حادثه ویژه ای برانگیزاند و هم می توان به شکلی گزارش داد که مخاطب از آن واقعه متنفر گردد. برای مثال، گزارشی که مجله زنان شماره ۹۹ درباره قاچاق زنان داده، هرچند در صدد آگاه کردن زنان و دختران ایرانی از خطرهای احتمالی است، ولی گزارش گر طوری گزارش داده تا هر دختری که مقید به اخلاق دینی نبوده و خواهان هرزگی است آرزو می کند که بتواند به آن جا برود؛ زیرا به جای این که از وضعیت رقت بار بردگی جنسی آنان گزارش تهیه کند و روی موارد سختی هایی که با آن ها روبه رو هستند انگشت بگذارد، مواردی را ذکر می کند که شاید منتهای آرزوی بعضی ها باشد. برای نمونه، قسمتی از گزارش او را در این جا می آوریم:

«تلفن همراهش را از کیف بیرون می آورد. شماره ای می گیرد: «سلام فرزانه، من الان آمدم بیرون. مشتری نداری؟ تنهیم».

تلفن را توی کیفش می گذارد.

موهایش را پریشان می کند روی صورتش. سیگارش را روشن می کنم.

— یک سال پیش آمدم این جا. مادرم تازه مرده بود. کسی را نداشتم. پدرم هم رفته بود سراغ زنی که دوستش داشت. مدام می رفت مأموریت.

ص: ۱۲۳

دفعه اول با پریسا آمدم. آن قدر توی گوشم خوانده بودند دختر زشتی هستم که هیچ وقت به هیچ مردی نگاه نکرده بودم. دروغ نگویم، مردها هم هیچ وقت به من نگاه نمی کردند. وقتی روسری سرم است، صورتم کامل دیده می شود، ولی این جا می توانم موهایم را بریزم روی صورتم. مردهای این جا اول به هیکل نگاه می کنند. انگار پوشیه ای که زن های خودشان می زنند، عادتشان داده که به صورت نگاه نکنند.

— حالا چه کار می کنی؟

— می پلکم، یک سری مشتری ثابت دارم که هر چند وقت یک مرتبه می آیند سراغم. یکی دو تا هم رابط دارم. کفیلیم آدم بدی نیست. تا وقتی پولش را سروقت بدهی، هوایت را دارد.

... یک خبر دیگر هم شایع شد که نمی دانم شوخی بود یا جدی. می گفتند: یک کارمند بانک خیلی کار باحالی کرد، ۴۰۰ میلیون درهم از بانک دزدید و در عرض شش ماه خرج دخترهای ایرانی کرد. وقتی بانک فهمید، بدبخت را اخراج کرد! این مردها در برابر زن نه غرور دارند نه شخصیتی. همه اش به دنبال فحشا هستند... همه لباس ها دقیقا اندازه مریم بود. سایز ۳۸. مریم هر یک از شب های باقی مانده اقامتش را در هتل، یک لباس جدید داشت. لباس هایی شبیه لباس سایر دختران ایرانی که به هتل می آمدند، مد روز و شیک» (۱).

ص: ۱۲۴

مواردی در این گزارش است که تأثیر سوء آن به مراتب بیشتر است. از آن جمله می توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. تصریح می کند که قربانی تلفن همراه دارد. بنابراین، می تواند به راحتی با هرکس ولو در ایران یا جای دیگر تماس بگیرد.

۲. از این که مشتری ندارد ناراحت است و این نشان می دهد که او با میل و رغبت خود خواهان مشتریان بیشتر و بیشتر است و دوست دارد همواره افراد به سراغ او بیایند.

۳. از او نقل می کند که یک سال پیش آمدم؛ یعنی کسی او را به زور نیاورده و فریب نخورده، ربهوده نشده، بلکه خودش با میل خود این کار را انتخاب کرده و زندگی خصوصی خودش لابد به خودش باید مربوط باشد.

۴. از او نقل می کند که «مردها هم هیچ وقت به او نگاه نمی کردند»؛ یعنی این که محتاج نگاه دیگران بوده، ولی این نیاز در ایران پاسخ گفته نشده است. بنابراین، لازم بود که برای رفع این نیاز به کشور دیگری برود.

۵. کفیلش هم آدم بدی نیست، بلکه هوایش را دارد.

۶. عرب ها تا بتوانند خرج دختران ایرانی می کنند؛ هرچند از راه دزدی.

۷. در هتل اقامت می کند و لباس های گران قیمت و مد روز برایشان تهیه می کنند.

از این رو، گاهی دیده می شود رفتن بعضی از دختران و زنان فاسد به کشورهای همسایه برای آنان در حد یک آرزوی دست نیافتنی شده

ص: ۱۲۵

است. چنان چه ملیحه قربانی یک باند بزرگ قاچاق دختران در تهران در اعتراف های خود تصریح می کند که «هر خانه فساد یک رئیس داشت که علاوه بر تقسیم کردن پول بچه ها، دخترهایی را که در طول ماه خوب کار می کردند، برای سفر به کشورهای عربی به رئیس بزرگ باند معرفی می کرد. دخترها برای این که بتوانند به خارج بروند حاضر بودند هرکاری بکنند»^(۱).

این نوشتار درصدد نقد یا بررسی این گزارش نیست، وگرنه در موارد بی شمار برخلاف ادعای نویسنده (که قصد دارد با ارائه گزارشی از دختران ایرانی که به دبی قاچاق شده اند، وضعیت ناهنجار آنان را برای مردم ایران شرح دهد)، گزارشی تهیه کرده که بیشتر زنان و دختران فاسد را به رفتن به دبی از هر طریق ممکن تشویق می کند.

بنابراین، در ساخت برنامه تلویزیونی یا تهیه گزارش، باید از نمایش مواردی که ممکن است تحسین بیننده یا شنونده را برانگیزاند یا تبلیغی برای کسانی که مشکل اخلاقی دارند، بشود، به شدت خودداری کرد. بلکه سیما باید بکوشد روی مواردی انگشت بگذارد که جنبه های منفی و سختی های عمل خلاف حتی برای کسانی که با میل خودشان به این وادی روی می آورند را نشان دهد.

برای نمونه، در شهر دوشنبه، نمایشنامه جدیدی با نام اشباح روی صحنه رفته است که به موضوع قاچاق زنان اختصاص دارد.

ص: ۱۲۶

نویسنده نمایشنامه اشباح می گوید: «اکثر قهرمانان اثر وی، افراد واقعی هستند که مشکل زندگی در غربت و پی آمد نامطلوب آن را پشت سر گذاشته اند... با این نمایشنامه، ما می خواستیم به خواهرانمان هشدار بدهیم که پیش از هر اقدامی اندیشه کنند؛ یعنی می خواستیم بگوییم که ای خواهر، تو که در خارج کسی را نداری، کسی را نمی شناسی، آن یک نفر که تو را می برد بالاخره گرفتار بدبختی ها می کند و در آن زمان تأسف و مناجات خواندن ها دیگر فایده ای ندارد. (شرح کامل این نمایشنامه در بخش ضمائم آمده است).

۴- معرفی مراکز و نهادهای مرتبط با موضوع

۴. معرفی مراکز و نهادهای مرتبط با موضوع

مراکز زیادی در رابطه با موضوع قاچاق زنان فعالیت می کنند. یکی از مراکزی که مستقیماً درگیر مسئله قاچاق زنان است، نیروی انتظامی است که بسیاری از اخبار دست اول از آن جا پخش می شود.

پس از نیروی انتظامی، سازمان بهزیستی از جمله سازمانی است که در این رابطه فعالیت دارد.

فعالیت خانه هایی که به نگهداری کودکان فراری مشغولند، همانند خانه ریحانه به نحوی به قاچاق زنان مربوط می شود.

از سازمان ها و مراکز خارجی که برای مبارزه با قاچاق زنان تأسیس شده اند، مراکز زیر را می توان معرفی کرد.

۱. سازمان های غیر دولتی مادر در تاجیکستان.

۲. بنیاد وتسلف (wotclef) در نیجریه برای مبارزه با قاچاق زنان.

۳. سازمان بین المللی زنان اسلوودی (Slowodi).

ص: ۱۲۷

۵- پرسش های کارشناسی

با توجه به جنبه های حقوقی و روانی و اجتماعی سه نوع پرسش کارشناسی می توان مطرح کرد:

الف) پرسش های حقوقی

۱. چرا تاکنون قانون مستقل و کاملی در رابطه با قاچاق زنان در کشور ما تدوین نشده است؟ (با وجود این که ما در فقه بحث مفصلی به نام خرید و فروش فرد آزاد داریم که حتی مجازات های قاچاق زنان را نیز مشخص کرده است).

۲. برای تدوین قانون کامل و مستقل در زمینه قاچاق زنان چه مراحل باید طی شود؟

۳. چه موادی برای تدوین قانون مستقل جهت این امر پیشنهاد می کنید؟

۴. چه مجازات هایی را برای این جرم پیشنهاد می کنید؟

ب) پرسش های جامعه شناختی

۱. چرا قاچاق زنان روز به روز گسترش می یابد؟

۲. هم بستگی اجتماعی در گرایش زنان به مهاجرت از کشور چه نقشی می تواند داشته باشد؟

۳. چگونه می توان با استفاده از نظارت و کنترل اجتماعی غیر رسمی قاچاق زنان را در کشور به حداقل رسانید؟

ص: ۱۲۸

۴. چه تدابیری باید اندیشید تا شکاف بین نسل ها (جوانان و بزرگسالان) به حداقل برسد؟ (برای ارتقای جامعه پذیری نسل جدید چه تدابیری باید اندیشید؟)

۵. چگونه می توان با استفاده از کنترل های غیر رسمی قاچاقچیان را مهار کرد؟

۶. چه عواملی موجب شده تا تقاضای اشتغال از طرف زنان افزایش یابد؟

۷. برای کاهش تقاضای اشتغال زنان چه تدابیری باید اندیشید؟

۸. چگونه می توان از فشارهای هنجاری برای جذب جوانان به مذهب را افزایش داد؟

۹. چه فشارهای هنجاری بدحجابی و لایابالی گری را افزایش می دهد؟

۱۰. برای بازگرداندن قربانیان قاچاق به زندگی سالم و عادی چه تدابیری باید اندیشید؟

ج) پرسش های روان شناسی

۱. قربانیان قاچاق از نظر روانی چه ویژگی هایی دارند؟

۲. آیا می توان با انجام روان کاوی، قربانیان قاچاق را به زندگی سالم تشویق کرد؟

۳. آیا قربانیان قاچاق، به لحاظ عاطفی کمبود دارند، (چند درصد)؟

۶- پرسش های مردمی

۶. پرسش های مردمی

برای این بخش ترجیح می دهیم کسانی برای پرسش انتخاب شوند که به لحاظ ظاهر وضع مطلوبی ندارند؛ یعنی از حجاب کاملی برخوردار نیستند و با آرایش غلیظ به خیابان آمده اند.

در پرسش از این افراد می توان از پرسش های زیر استفاده کرد:

۱. چرا این نوع ظاهر را برای خودتان انتخاب کرده اید؟ (انگیزه شما از این نوع پوشش چیست؟)

۲. آیا به نظر شما اگر همه مردم آزاد باشند، هر جور دلشان می خواهد زندگی کنند، چه اتفاقی می افتد؟

۳. آیا تا کنون با مزاحمان خیابانی روبه رو شده اید؟

۴. نظر شما در رابطه با سفر چیست؟

۵. آیا تا کنون با کسی که در کشورهای خارجی فروخته شده برخورد داشته اید؟

۶. آیا از قاچاق زنان به کشورهای خارجی چیزی شنیده اید؟

۷. آیا نمی ترسید که به سرنوشت قربانیان قاچاق دچار شوید؟

ص: ۱۳۰

نتیجه کلی این نوشتار که بتوان در چند جمله بیان کرد این است که با وجود این که بشر به لحاظ مادی و صنعت پیشرفت می کند، ولی به لحاظ اخلاقی روز به روز راه سراشیبی و سقوط را طی می کند و در راه به دست آوردن پول، نه تنها شرف و انسانیت بلکه حتی هم نوعان خودش را قربانی می کند. بشر از هر روش ممکن برای به دست آوردن پول استفاده می کند و یکی از قربانیان کسب پول زنان و دختران معصوم هستند. به گونه ای که محیط جامعه برای آنان ناامن شده تا حدی که حتی برای سوار شدن به تاکسی امنیت ندارند. بنابراین، لازم است تا با ارائه آگاهی های لازم، آنان را از خطرهای احتمالی آگاه کنیم.

با توجه به مطالبی که در این نوشتار به آن دست یافتیم در پایان چند پیشنهاد ارائه می شود:

۱. برنامه یا فیلمی پیرامون دخترانی که از خانه فرار کرده و دچار انواع بدبختی ها می شوند تهیه شود.
۲. با ساختن برنامه ای در مورد زنانی که قاچاق شده اند، وضعیت رقت بار آنان را نشان دهند.
۳. درباره دخترانی که جهت کاریابی از شهر خود خارج شده و به مشکلات بی شماری از جمله فساد، قاچاق و سردرگمی، فلاکت و... دچار می شوند، برنامه هایی تهیه شود.

معرفی منابع در خصوص قاچاق زنان

درباره این موضوع منابع زیادی وجود ندارد. بنابراین، پژوهندگانی که می خواهند در این موضوع کار کنند، باید به منابعی که غیرمستقیم به این موضوع پرداخته اند، مراجعه کنند.

منابعی برای مطالعه بیشتر:

کلید منابعی که در کتاب نامه آورده شده، برای مطالعه مفید هستند، ولی در منابع زیر بیشتر به بحث قاچاق زنان پرداخته شده است:

۱. منصور راستین، از بردگی تا آزادی.
۲. حمید مکارم شیرازی، غربزدگی جوانان.
۳. اندره بوسار، بزه کاری بین المللی، ترجمه نگار رخشانی.
۴. ایرج تبریزی، تجارت شیطانی.
۵. سیمون دوبووار، جنس دوم، ترجمه حسین مهری.
۶. بهناز اشتری، قاچاق زنان بردگی معاصر.
۷. فرامرز رفیع پور، وسایل ارتباط جمعی و تغییر ارزش های اجتماعی.

ص: ۱۳۲

پیوست ها

زیر فصل ها

چند گزارش از قاچاق زنان برای استفاده در فیلم نامه نویسی

چند گزارش از قاچاق زنان برای استفاده در فیلم نامه نویسی

اشاره

چند گزارش از قاچاق زنان برای استفاده در فیلم نامه نویسی

از این داستان ها تنها می توان در حد محدود اصل داستان فیلم استفاده کرد. بدیهی است که گنجاندن همه نکات مذکور در داستان و فیلم نامه نه تنها ضرورتی ندارد، بلکه گاهی لازم است تا بخش هایی سانسور شود و بخش هایی اضافه گردد.

الف) قضیه فریب خوردن دختری به نام فریبا

الف) قضیه فریب خوردن دختری به نام فریبا

فریبا شنیده بود که یک شرکت واردات و صادرات بین المللی به تازگی در ایران شعبه زده است که بیشتر کارکنانش خارجی اند. حقوقش به دلار است و یک شعبه آن در کشورهای عربی است و او برای این کار باید به دبی می رفت. همه این اطلاعات را زنی به او داده بود که توی یک آرایشگاه کوچک کار می کرد. کم و بیش از زندگی اش خبر داشت. می دانست پدری از کار افتاده دارد، مادری که فوت کرده و دو خواهر و برادر که خرجشان به عهده فریبا است. آن زن چیزهای دیگری هم می دانست. آروزهای بزرگ فریبا را تحسین می کرد و به توجه و خواسته او برای یک زندگی راحت و پر پول مرحبا می گفت و فریبا هر چند وقت یک بار سری به آن آرایشگاه می زد و گاهی اوقات هم برای دانستن از آینده، فال قهوه می گرفت.

روزی توی فالش سفری افتاد. سفری دور و پر پول، پر از شادی و خوشی، سفری که زندگی اش را از این رو به آن رو می کرد. فالش زود تعبیر شد؛ چون چند وقت بعد، زنی از دبی آمد و خبر استخدام در یک

شرکت را به فریبا داد و فریبا در دلش قند آب شد که «فالم چه زود تعبیر شد!»

همه چیز مثل باد اتفاق افتاد. از راضی کردن پدر از کار افتاده و خواهر و برادر کوچک تر، تا بستن چمدان و گرفتن بلیط و... که هیچ کدام برای فریبا خرجی نداشت؛ چون مخارج را شرکت تقبل کرده بود. فریبا حتما کور بود، شاید هم کر، زنی را توی فرودگاه دید، موهایش قرمز بود. پلیس فرودگاه از آن زن پرس و جو کرد و همین عوامل باعث شد تا آن زن از پرواز جا بماند! فریبا نفهمید چرا، ولی با این حال سوار هواپیما شد. وقتی به فرودگاه دبی رسید، پلاکاردی را با نام خودش دید: «فریبا»، مردی سیاه چرده و عبوس پلاکارد را در دست داشت. فریبا کمی ترسید. با یک ماشین به طرف شرکت رفت، همه چیز آن ها برایش غریب بود. حتما یک کابوس بود و شاید یک واقعت غیر قابل جبران. آن ها اول پاسپورتش را خواستند، بعد هم بلیطش را گرفتند و آن وقت هر دو را جلوی چشمان فریبا توی کشویی گذاشتند و کلید کشو را برداشتند.

فریبا دیگر هیچ وقت به ایران برنگشت و هیچ کس حتی پدر و خواهر و برادر از او خبری نداشتند و ندارند، ولی همان نزدیکی ها، زن آرایشگری است که می گوید: «یک دختری را می شناختم که رفت خارج و الان داره پول پارو می کنه، تو هم می خواهی بروی؟» و چشم می دوزد به برق شادی چهره دختری که اسمش «نازنین» است. (۱)

ص: ۱۳۴

ب) گزارش روزنامه اعتماد، ۲۹ تیر ۱۳۸۲ درباره دختر ۱۸ ساله ای به نام «مریم»

ب) گزارش روزنامه اعتماد، ۲۹ تیر ۱۳۸۲ درباره دختر ۱۸ ساله ای به نام «مریم»

روز گذشته (۲۸ تیر) دختر ۱۸ ساله ای به نام مریم که یک ماه پیش، از خانه فرار کرده و در دام این باندهای فساد افتاده بود، به بازپرس توکلی گفت:

از مدتی قبل با پسری دوست شده بودم که با حرف های قشنگ و وعده های رنگارنگ مرا به خودش علاقه مند کرده بود. خانواده ام وقتی متوجه ارتباط دوستی ما شدند، رفت و آمدهایم را کنترل و محدود کردند و مرا تحت نظر گرفتند. دچار نوعی سردرگمی و خفقان شده بودم. دلم برای دوستم تنگ شده بود، ولی خانواده ام حتی مانع بیرون رفتن من از خانه می شدند، تا این که تصمیم به فرار گرفتم. چند وقت پیش این پسر آدرس خانه شان را به من داده بود و من روی همان ذهنیات از خانه فرار کردم تا به خانه اش بروم. یک روز تا شب در خیابان ها سرگردان بودم، ولی نتوانستم خانه مورد نظر را پیدا کنم. وقتی خسته و ناامید در پارک نشسته بودم با پسری آشنا شدم. او خودش را علی معرفی کرد و گفت: شب را می توانی در خانه ما بگذرانی. بعد گفت ساعت ۹ شب جلوی یک ساختمان نیمه کاره منتظرم باشد. می آیم دنبالت. سر ساعت با یک موتور سیکلت همراه با یک پسر دیگر به آن جا آمد و مرا سوار کردند. به خانه یی بردند که چهار پنج جوان دیگر آن جا بودند... از دو روز بعد علی وادارم کرد که به خانه های دیگران بروم. هر روز مرا به خانه های افراد مختلف می برد و چند ساعت یا یک شب آنجا می گذاشت و بعد دنبالم می آمد و می گفت: باید از این آدم ها پول بگیری و اگر به تو پول ندادند، به من بگو. بعد از چند روز مرا به سه پسر معرفی کرد و گفت باید بروی خانه آنان بمانی. وقتی به آن جا رفتم یکی از پسرها ماجرای زندگی مرا شنید.

ص: ۱۳۵

دلش به حال من سوخت و گفت تو باید برگردی پیش خانواده ات. تو برو ما به علی می گوییم تو فرار کرده ای! بعد یکی از آنان که لهجه کردی داشت به خانه مان زنگ زد و به پدرم گفت که روز دوشنبه به پارک لاله بیاید و مرا آن جا تحویل بگیرد.

البته من خبر نداشتم که او به پدرم زنگ زده، چون من اصلا حاضر نبودم به خانه پدرم برگردم؛ چون می دانستم آبرویم رفته است و فکر می کردم پدرم مرا می کشد، ولی روز دوشنبه که آن سه پسر مرا به پارک لاله برده بودند، ماموران، من و دو تا از پسرها را گرفتند... به گفته بازپرس توکلی در حال حاضر ۵ تن از پسرها دستگیر شده اند و تلاش برای دستگیری بقیه آنان ادامه دارد.

ج) گزارش روزنامه انتخاب مورخ سه شنبه ۱۱ شهریور ۱۳۸۲ درباره دختری به نام «ملیحه»

ج) گزارش روزنامه انتخاب مورخ سه شنبه ۱۱ شهریور ۱۳۸۲ درباره دختری به نام «ملیحه»

این دختر جوان که ابتدا به دلیل ترس از انتقام گیری اعضای باند فساد، حاضر نمی شد با ماموران همکاری کند، پس از گذشت چند روز سرانجام لب به اعتراف گشود.

ملیحه گفت: وقتی از شهرستان برای کار به تهران آمدم، با مردی آشنا شدم که ادعا می کرد برای من کار بسیار پردرآمدی سراغ دارد.

آن مرد میان سال، پس از چند روز مرا به خانه ای که چند دختر هم سن و سال من هم در آن جا بودند برد. آنان کم کم به من یاد دادند که چگونه می توانم خودفروشی کنم.

هرکدام از ساکنان آن خانه که در خیابان پاسداران بود، به من نکته ای را آموختند.

پس از گذشت چند هفته یک روز همان مرد که مرا به خانه آورده بود به سراغم آمد و در حالی که می گفت، حالا می توانم مشغول به کار

شوم مرا به بازار بردگی برد و در آن جا برایم لباس های گران قیمت خرید. پس از پوشیدن آن لباس زیبا، مرد میان سال مرا به خانه ای دیگر برد و تحویل زنی داد که همه او را خانم صدا می کردند. خانم بسیار زن کم حرف و بد اخلاقی بود و تنها چیزی که می توانست برای او مهم باشد، پول بود. در این خانه نیز برای چند روز کارهای جدیدی از ۶ دختری که در آن جا کار می کردند یاد گرفتم و بعد با راهنمایی های خانم کم کم کارم را در کنار ۶ دختر دیگر شروع کردم.

خانم هر هفته ما ۷ نفر را صدا می کرد و به ترتیب پول هایی را که در طول هفته به دست آورده بودیم به طور مساوی میان ما تقسیم می کرد.

چند ماه گذشت و هر ماه در خانه ای جدید با آدم های جدید سروکار داشتیم. آنان هر کدام مثل خانم به پول فکر می کردند و شبانه روز از من و دخترهای دیگر کار می کشیدند. حالا دیگر می دانستم که اسیر یک بانده بزرگ شده ام و هر روز باید در خانه فساد جدید آنان کار می کردم.

هر خانه فساد یک رئیس داشت که او علاوه بر تقسیم کردن پول بچه ها، دخترهایی را که در طول ماه خوب کار می کردند برای سفر به کشورهای عربی به رئیس بزرگ بانده معرفی می کرد.

دخترها برای این که بتوانند به خارج بروند، حاضر بودند هر کاری بکنند و رئیس بانده که از این موضوع خیلی خوشحال بود، هر روز شرط و شروط بیشتری برای سفر آنان می گذاشت. با وجود این که ماه های زیادی بود در آن خانه کار می کردم، ولی هنوز نمی دانستم که رئیس این

خانه های فساد کیست. ما فقط وظیفه داشتیم با اسم رمز افراد را به خانه راه بدهیم.

(د) گزارشی درباره یک زن قاچاق شده از اروپای شرقی

(د) گزارشی درباره یک زن قاچاق شده از اروپای شرقی

لودمیلا، مادر مطلقه سه فرزند، پس از آن که آگهی های روزنامه ای را دید که در آن به خانم ها مشاغل متفاوت در ایتالیا پیشنهاد شده بود، از آن جایی که با مشکلات فراوان مادی دست به گریبان بود، تردیدی به خود راه نداد و فرزندان خود را به والدینش سپرد و به همراه سه زن دیگری که در جست و جوی راهی برای رهایی از فقر حاکم بر کشورهای بلوک شرق سابق اروپا، به وسیله یک خودرو به سوی جنوب، به فراسوی بالکان رفتند. در مرز بین صربستان و مقدونیه بود که لودمیلا دریافت آنان واقعا به کدام سو می روند. او به ما گفت: «با مردی مواجه شدیم که از ما خواست لباس های خود را در آوریم تا ببیند چگونه به نظر می رسیم» او ادامه داد: «در این جا بود که همه چیز برای ما روشن شد. آنان ما را بسان حیوانات می نگریستند تا نرخ گذاری مان کنند».

لودمیلا به قیمت ۴۰۰ دلار برای کار در مراکز فساد یکی از نواحی غربی یوگسلاوی فروخته شد که بیشتر افراد آن ناحیه آلبانیایی تبار هستند. طی دو سال بعد، براساس گفته های خودش به دفعات فروخته شد که برخی اوقات قاچاقچیان واسطه او را تا ۷۵۰ دلار معامله کردند.

لودمیلا پس از آزادی، برای بازگشت به خانه لحظه شماری می کرد، ولی واقعا نمی دانست پس از بازگشت چه توضیحی باید برای غیبتش ارائه دهد. او با چشمانی اشکبار می گوید: «نمی دانم باید به والدین و فرزندانم چه بگویم».

۱. آیتی، زهرا، نگاه تطبیقی به موضوع خشونت علیه زنان، مجله پیوند، شماره ۲۷۶، مهرماه ۱۳۸۱ به نقل از کتاب زنان پاییز ۸۰.
۲. اشتری، بهناز، قاچاق زنان بردگی معاصر، اندیشه برتر، تهران، ۱۳۸۰.
۳. اعزازی، شهلا، جامعه شناسی خانواده، چاپ دوم، انتشارات روشنگران و مطالعات زنان، تهران، ۱۳۸۰.
۴. بوسار، اندره، بزه کاری بین المللی، ترجمه نگار رخشانی، کتاب خانه گنج دانش، تهران، ۱۳۷۵.
۵. بهروزی، مریم، حجاب و آزادی، مجموعه سخنرانی کنفرانس زن، چاپ دوم، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۸.
۶. تبریزی، ایرج، تجارت شیطانی، سازمان انتشارات کیهان، تهران، ۱۳۷۹.
۷. جمعی از نویسندگان، خشونت و جامعه، ترجمه اصغر افتخاری، نشر سفیر، ۱۳۷۹.
۸. حر عاملی، وسائل الشیعه، مؤسسه آل البیت، چاپ دوم، قم، ۱۴۱۴ ه. ق.
۹. خوانساری، سید احمد، جامع المدارک، تحقیق علی اکبر غفاری، چاپ دوم، مکتبه الصدوق، تهران، ۱۴۰۵ ه. ق.
۱۰. دوبروا، سیمون، جنس دوم، ترجمه حسین مهری، انتشارات قدس، تهران.
۱۱. دور کیم، امیل، درباره تقسیم کار اجتماعی، ترجمه باقر پرهام، کتاب سرای بابل، ۱۳۶۹.
۱۲. رابرتسون، یان، درآمدی بر جامعه، ترجمه حسین بهروان، آستان قدس رضوی، چاپ دوم، ۱۳۷۴.
۱۳. راستین، منصور، از بردگی تا آزادی، کتابخانه ابن سینا، تهران، ۱۳۴۵.
۱۴. ربانی، رسول، جامعه شناسی جوانان، انتشارات آوای نور، تهران، ۱۳۸۰.
۱۵. رفیع پور، فرامرز، آناتومی جامعه، شرکت سهامی انتشار، تهران، ۱۳۷۸.
۱۶. _____، توسعه و تضاد، شرکت سهامی انتشار، تهران، ۱۳۷۷.
۱۷. _____، وسائل ارتباط جمعی و تغییر ارزش های اجتماعی، نشر کتاب فرا، تهران، ۱۳۷۸.

۱۸. سبحانی، محمد تقی، «موانع حضور اخلاق در صحنه مطبوعات»، مندرج در (مجموعه مقالات) رویکرد اخلاقی در رسانه ها، جمعی از نویسندگان، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها، تهران، ۱۳۷۵.
۱۹. سرخسی، شمس الدین، المبسوط، دارالمعرفه، بیروت، ۱۴۰۶ ه. ق.
۲۰. شهید ثانی، مسالک الافهام، مؤسسه معارف اسلامی قم، ۱۴۱۴ ه. ق.
۲۱. شیخ طوسی، تهذیب الاحکام، چاپ چهارم، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵.
۲۲. طبرسی، نوری، مستدرک الوسائل، مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث، چاپ دوم، ۱۴۰۸ ه. ق.
۲۳. کوئن، بروس، مبانی جامعه شناسی، ترجمه و اقتباس غلامعلی توسلی _ رضا فاضل، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت)، تهران، ۱۳۷۲.
۲۴. گیدنز، آنتونی، جامعه شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، نشر نی، چاپ دوم، تهران ۱۳۷۴.
۲۵. محسنی، منوچهر، مقدمات جامعه شناسی، انتشارات علامه، چاپ دوازدهم.
۲۶. مکارم شیرازی، حمید، غریبزدگی جوانان، سازمان تبلیغات اسلامی، تهران، ۱۳۷۲.
۲۷. موسکو، سوفی، «فریب کودکان با هدف سوء استفاده جنسی»، مترجم: نمایندگی فرهنگی ج.ا.ایران _ تیرانا نشریه غرب در آینه فرهنگ، دی، ۱۳۸۰.
۲۸. نبوی، سید عبدالحسین، «بررسی عوامل اجتماعی _ اقتصادی مؤثر در شیوع جرائم در جامعه شهری اهواز، پایان نامه دکتری جامعه شناسی، دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی، بهمن ۱۳۷۴.
۲۹. Moore, Stephoen: Sociology Alive, Stanley Thornes, publishers, L.T.P. ۱۹۸۷.
۳۰. Trafficking in Human Beings: Implications for the Organization for security and cooperation in Europe. Op cit

نشریات

۱. بخشی زاده، فرشته، «۴۰۰ پرونده آدم ربایی در ماه تشکیل می شود»، روزنامه جوان ۱۳۸۱/۶/۲۶.
۲. براون، کن، «جامعه شناسی دین»، ترجمه رضا رمضان نرگسی، ماهنامه معرفت

آبان ۱۳۸۱ شماره ۵۹.

۳. روزنامه آفرینش، ۷/۹/۸۱.

۴. روزنامه اطلاعات، یکشنبه ۲۷/۵/۱۳۸۱.

۵. روزنامه اعتماد، ۹/۱۱/۱۳۸۱.

۶. روزنامه اعتماد، «سکوت قانون در برابر قاچاق»، ... ۳۰/۹/۱۳۸۱.

۷. روزنامه انتخاب، جرائم کثیف، ۱۲/۱۰/۱۳۸۱.

۸. روزنامه انتخاب، شماره ۱۲۶۰، سه شنبه ۱۱ شهریور ۱۳۸۲.

۹. روزنامه ایران، ۲/۲/۸۱.

۱۰. روزنامه ایران، ۲/۶/۱۳۸۱.

۱۱. روزنامه ایران، شماره ۱۷۴۱، ۲۴/۱۱/۱۳۷۹.

۱۲. روزنامه جام جم، «بازار پر رونق قاچاق انسان»، ۳۰/۱۱/۱۳۸۱.

۱۳. روزنامه خراسان، ۱۵/۴/۱۳۸۱.

۱۴. روزنامه عدالت، ۲۳/۱۰/۱۳۸۱.

۱۵. روزنامه کیهان، ۲۱/۷/۱۳۸۱.

۱۶. روزنامه مردم سالاری، ۲۶/۱۱/۱۳۸۱.

۱۷. روزنامه همشهری، ۲/۱۲/۱۳۸۱.

۱۸. شهبازی حامد، «انسان های گمشده»، همشهری ۷/۶/۱۳۸۱.

۱۹. صدیق سروسرستانی، رحمت الله، «انسان و شهرنشینی»، نامه علوم اجتماعی، شماره ۱، زمستان ۱۳۶۹.

۲۰. عزیزی، محمدرضا، «قاچاق انسان تجارت قرن»، روزنامه جام جم ۳۰/۱۱/۱۳۸۱.

۲۱. کریستین ساینس مانیور، «انتهای سرزمین فقر»، روزنامه همشهری ۷/۸/۱۳۸۱.

۲۲. لیاقت، غلامعلی، جزوه آسیب شناسی اجتماعی، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه.

۲۳. مجله زنان سال دوازدهم اردیبهشت ۱۳۸۲، شماره ۹۹.

۲۴. مریم احمدیه و فاطمه بداعی، «خلأهای قانونی و انحرافات اجتماعی»، کتاب زنان، شماره ۱۷، پاییز ۱۳۸۱.

۲۵. میهن، شماره ۵۷، آذر ۱۳۸۱، اکتبر ۲۰۰۲.

۲۶. وارسته، عذرا، قاجاق انسان، روزنامه همشهری، ۹/۸/۱۳۸۱.

ص: ۱۴۲

<http://modersmal.skolutvechling.se/daripashto/pashto/H/۲۰-Mawad/Tajek.htm>.۲۷

<http://www.bbc.co.uk/persian/regional/۰۳۰۳۲۴-mj-taj-humantraffick.shtml>.۲۸

<http://www.poorandokht.com/news/nf۱۴.htm>.۲۹

<http://ghest.com/news-view.asp?news-id=۱۹۸۱۳۰>

<http://www.brama.com/issues/ukrainelaw.html-۱۷/۵/۲۰۰۱>.۳۱

<http://www.ettelaat.net/Balochastan.htm>.۳۲

<http://www.iranwomen.org/MAG/shora/۱۶/۱۰.htm>.۳۳

<http://www.mehdis.com/tablu/modules.php?name=Newsfile=articlesid=۶۱۷۰>.۳۴

<http://www.mihan.net/۵۷/mihan-۵۷-۲۲-۰۲۱>.۳۵

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

